BORITÓ

CSÍKMADARAS

DÉDSZÜLEIM A GYÖKEREK

CSALÁDTÖRTÉNET, ÉS ROKONSÁGI FÉNYKÉPALBUM

TANKÓNÉ PÉTER MÁRIA TERÉZIA

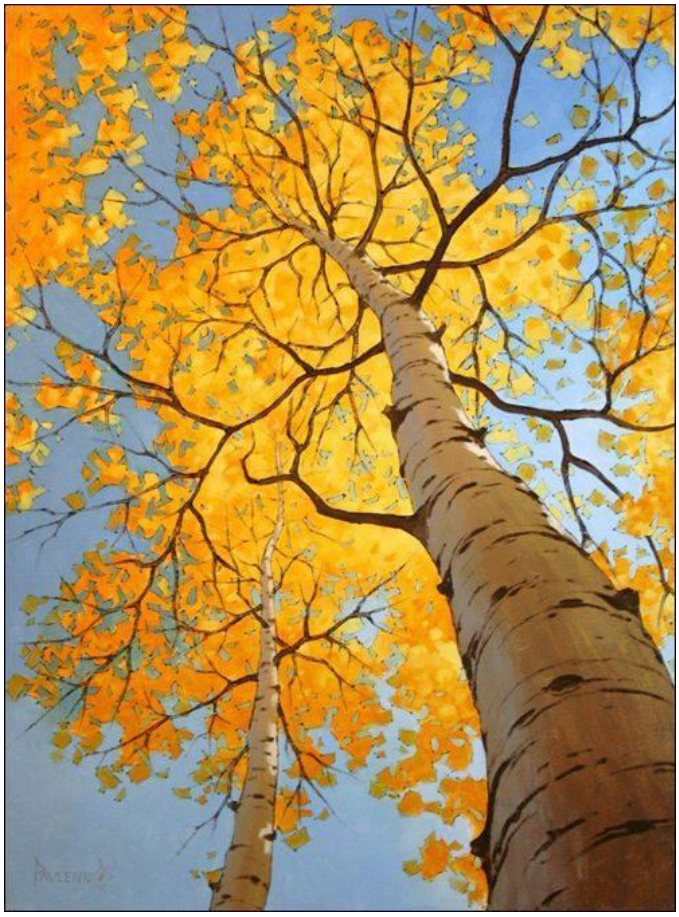
Tankóné Péter Mária Terézia

CSÍKMADARAS

DÉDSZÜLEIM A GYÖKEREK

Családtörténet és rokonsági fényképalbum

Mottó:”*A hajszálgyökér nem húzódik vissza, ha sziklára tapint, hanem rést keres és repeszt; a földbe vetett mag áttöri a rögöt; az akadály elé jutott hangya megkisérli a százszoros súlyt félretenni, ha nem sikerül, kerülővel folytatja, az útját a cél felé. S ha élni akarunk, mi is csak ezt a példát követhetjük.”* (Márton Áron)

CSÍKMADARAS

DÉDSZÜLEIM A GYÖKEREK

CSALÁDTÖRTÉNET ÉS ROKONSÁGI FÉNYKÉPALBUM

ELŐSZÓ

„ Ha a nemzeti értékeink meg akarjuk őrizni, ez nem képzelhető el a családok történetének kutatása és feltárása nélkül…

A családnak, mint a nemzet legkisebb hordozó egységének története, része a nemzeti történelemnek, adatai fontosak lehetnek a történelem egyéb ágai számára is. „írta Kállai István a Magyar családtörténeti és címertani irodalom 1561-1944… című könyvének előszavában.

Minden ember élete véges, de tovább él az utódaiban. Az anyakönyv segít megőrizni az emléket az adatok rögzítésével. Az utódok, a későbbi nemzedékeknek ez olyan szellemi kincs, amelyből mindenkor táplálkozhat az elbizonytalankodó utód. Ezt kiegészíti a még élő utód, ami segíti, pontosítja a családtörténetet. A családtörténet az a műfaj, amelyet művelnek tudósok, vidéki tanítók, nyugdíjas parasztemberek egyaránt. Sokan, főleg idősebb emberek ragadnak tollat, hogy lejegyezzék mindazt, amit fontosnak tartanak átadni a gyerekeiknek, unokáiknak. A 19-ik század második felétől az emlékezést már fényképek is segítik. Napjainkban azok az emberek találják meg leginkább a helyüket, akik építhetnek mindarra, amit örökül kaptak, legyen az mesterségbeli tudás, paraszti józanész bölcsessége, tapasztalat, könyvtár, vagy akár birtok is. Legnehezebb azoknak az embereknek, akik nem rendelkeznek ilyen családi hagyománnyal, nekik nehezebb elviselni az élet nehézségeit. Családtörténethez tartoznak azok az írások is, amelyekben a család történetét kizárólag az írója által megélt élmények alkotják. Ilyen könyv is több jelent meg az utóbbi időben. Nem kell írónak lenni, hogy kutatások, saját élmények alapján írd le saját családod, rokonságod történetét. Talán hitelesebb is, mint amikor egy kívülálló próbál ilyen történetet írni. Ha annak a közegnek vagy a tagja, amiről a családtörténet szól, akkor bele tudod élni magad az eseményekbe, történésekbe. Úgy jönnek elő az emlékek, mintha filmet néznél. Mindenkihez van kötődésed, aki abban a családban élt, vagy él. Mindez virtuális együttlét hét nemzedékkel az én esetemben. Számomra nagyon sokat jelent.

Nem most kezdtem a kutatást, hiszen a már kiadott négy könyvemben, Csíkmadarasról nagyon sok mindent megírtam. Ezek a történeti néprajz, a leíró néprajzvonatkozásban is bemutatják a szülőfalumat. Sok mindent ismertem meg a kutatásaim során. Mindenben önképző voltam, így saját elképzelésemet valósítottam meg. Megörökítettem a csíkmadarasi régi viseletet babaruha méretben, sok eredeti régi székelyruhát gyűjtöttem, le is írtam sok

mindent, a népszokásokról. a népviseletről, a jelentősebb emberekről, és meséket gyűjtöttem a helynevek kialakulásáról.

Terveztem, hogy elkészítem a családfámat. Amikor a Madarasi Katolikus Parókia irattárában keresgéltem, rájöttem, hogy ez így nem kivitelezhető. Olyan sok adatot találtam, így grafikusan elkészítve, nagyon nagy terjedelmű lett volna. Ekkor határoztam el, hogy legyen könyv alakban, legyen amolyan nagy, nagy rokonsági fényképalbum, sok-sok családi fényképpel, történetekkel, személyes emlékeimmel. Meg volt az irattári anyag, 1844-1940 közötti időszakról. Folytathattam a kutatást innen, az élő kutatást. Amikor, 22 évvel ezelőtt kutatni kezdtem, diktafont használtam, fényképeztem. Most nagy segítségemre van az internet. Majdnem mindenki elérhető, meg lehet kérdezni, fényképeket lehet kérni. Három hónap alatt többet tudtam meg a rokonaimról, mint bárki más közülünk. A négy dédszülőből egy nagy nemzetség terebélyesedett ki. Fényképeket készítettem a temetőben a síremlékekről, keresztekről, hiszen, akikről írok, írtam, már nagyon sokan itt nyugszanak. Munkám közben nagyon sok segítőkész rokon volt, akik saját családjuk adataival, közeli rokonok adataival segítettek, és olyanokéval, akik más vidéken élnek.

A négy dédszülő adataival indultam. Ez 8 családnév, amely az idők folyamán még sokat gyarapodott. Ha pontosan számba lehetne venni, akkor a fél faluval kapcsolatom van. A PÉTER vezetéknév már az 1600-as évek kezdetén is szerepelt. Most is szép számmal élnek ezzel a vezetéknévvel, a ragadvány név szerint lehet megkülönböztetni. Nagytatám ragadványneve Álózi, amit az édesapja után kapott, ugyanis a dédapám az Alajos keresztnevet viselte. Nagytatámmal be is fejeződött az Álózi ragadványnév, édesapámnak nem volt ilyen. Talán azért, mert fiatal korától annyira ismerték a Péter Ignác nevet, hogy nem is volt szükség erre. Rokonságba vagyunk a Zsandárokkal, akiknek az elődei közt volt egy csendőr. A dédmamám BARTÓ volt. Ez a vezetéknév csak az 1800-as években kezdett szerepelni. Nem volt ragadványneve. A másik név a HORVÁTH, az apai dédapám neve. Nem tudom, hogy melléknevük lett volna. A faluban több féle Horváth család van. A Horvát név már az 1700-as évek elején létezett. Nem tudom, hogy honnan ered az a mondás, amit a faluban mondani szoktak, hogy „Ha Horvát, akkor ne dicsérd!”Az apai dédmamám neve DOBONDI volt. Amikor ő született, akkor csak egy Dobondi család volt a faluban. BIRÓ volt az anyai dédapám. Régi madarasi név, már 1600-ban is volt ilyen vezetéknév. Most is több Bíró név van, akik lehetnek Csonkák, Bolhák. Nem tudok arról, hogy mellékneve lett volna dédapámnak. Felesége MÁTÉ, régi családnév, de majdnem kihaltak a Máték a faluból. Édesanyám nagyapja, és nagyanyja is az ANTAL vezetéknevet viselte. Nem tudok rokoni kapcsolatot közöttük. Nagyon régi vezetéknév, és napjainkban talán a leggyakoribb, sok Antal nevű ember élt a faluban. Ezeket a családokat is a ragadvány név után különböztették meg. A déd tatám a Szimmancs ragadványnevet viselte. Állítólag mindig, szipogott. Nagyon sok ragadványnevük van az Antaloknak. Bolha, Róka, Duka, Dobos, Gezder, Karé, Pali, Dávid, Riktály stb. A déd mamám is jelentős Antal családból származott, Antal Árpád bíró elődeivel volt rokoni kapcsolata.

Már nagyon rég a falunkat, környékünket, országunkat is elhagyták azok a nevek, amelyeket a rokonságban viseltek, vagy viselnek ma is. A családok leírásánál, a nemzedékeket szerettem volna megkülönböztetni. Kigondoltam egy számozási sorrendet. Az

1-sek a dédszüleink, a **2-sök** a nagyszüleink, (**gyerek**), a **3-sok** a szüleink, (**unoka**), a **4-sek** az én nemzedékem, (**dédunoka**), az **5-sök** a mi gyermekeink, (**ükunokák**), a **6-sok** a mi unokáink, (**szépunokák**), a **7-sek** a mi dédunokáink leszármazottai, a **(leszármazottak).** Így 7 nemzedéket foglal magába ez a nagy rokonságfa. Szerettem volna, hogy legalább azoknak a rokonoknak könnyítsek a „gyökereik" megkeresésében, akiket ez érdekel az, hogy kik voltak az őseik, kik tartoznak a rokonsági körükhöz. Sok munka áll mögötte, és örülök, hogy 76 évesen sikerült összehoznom.

Tankóné Péter Mária Terézia, Csíkmadaras 2017. november

ŐK VOLTAK A DÉDSZÜLEIM

1. **PÉTER ALAJOS** 1844. július 16. – **BARTÓ TERÉZ** 1847.november 3.
2. **HORVÁT ÁRON** 1864. november 21. – **DOBONDI JULA** 1873. január 23.
3. **BIRÓ ALBERT** 1854. május 13. – **MÁTÉ BORBÁLA** 1857.szeptember 3.
4. **ANTAL DÉNES** 1861. november 21 – **ANTAL ANNA** 1863. július 25.

Mottó: *„Te nem egy sodródó falevél vagy, egy értelmetlen seb ezen a földön, hanem áldás és ajándék...Legyél azzá, amiért születtél, merd vállalni önmagad és boldog leszel”* –(Csaba testvér)

Csíkmadaras 1940 körül Csíkmadaras község a „magasból” 2017.

„ Itt őseim alusszák álmukat, / S virul felettük ezer virág, /

Itt, itt akarok élni és halni, / Nem kell dicsével a nagyvilág.” Csépe Imre: Halk vallomás

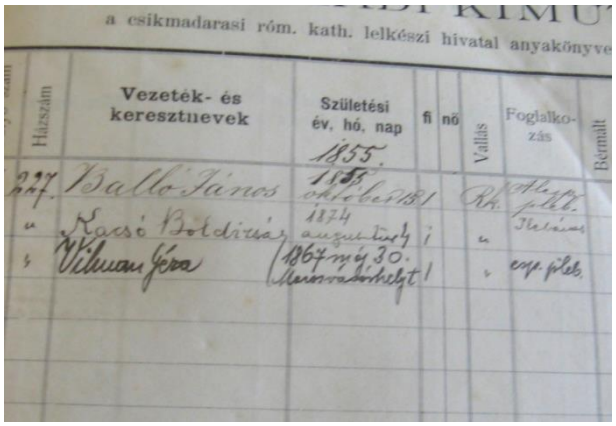

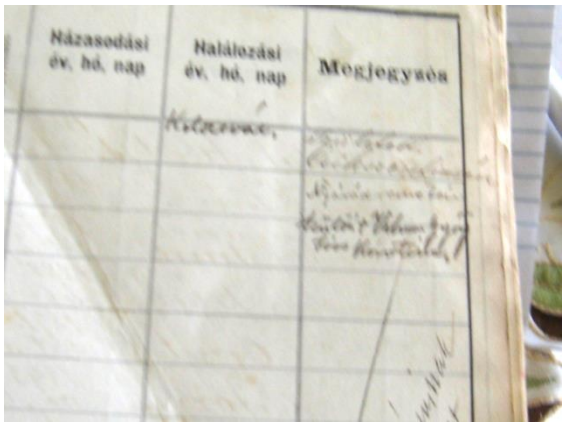
Anyakereszt a temetőben, A „röghöz” kapaszkodó gyertya, őseim emlékezetére.

A dédszüleim, nagyszüleim, adatait a Csíkmadarasi Római Katolikus Plébánia Hivatala irattárában levő Családnyilvántartóból másoltam ki. Ezeket az adatokat az egykori plébánosok jegyezték be. Az idők folyamán gyérültek az újabb beírások, de ez a könyv

megmaradt, és felbecsülhetetlen érték azok számára, akit érdekel a szülőfalujának, és az őseinek az élete. 560 oldalon lehet keresgélni, kutatni. Hálásan köszönöm Balázs Dénes plébános úrnak, hogy rendelkezésemre bocsátotta, hogy kutathattam, keresgélhettem benne. Itt születtem, itt éltem Csíkmadarason, így a legtöbb családot ismerem, akiknek az adatait átolvastam. Nagy élmény volt áttanulmányozni, mert nemcsak a rokonaimat ismerhettem meg jobban, hanem más embereket is. Lefényképeztem a kezdőlapot is.

a csíkmadarasi róm. kath. lelkészi hivatal anyakönyve

Házszám	Vezeték- és keresztnevek	Születési év, hó, nap	fi	nő	Vallás	Foglalkozás	Bérmált
227.	Balló János	1855.					
"	Kacsó Boldizsár	1874					
"	Vilman Géza	1867 máj 30.					

Házasodási év, hó, nap	Halálozási év, hó, nap	Megjegyzés

Balló János plébános volt az elindító, nagyon szép kalligrafikus írással jegyezte be az első adatokat. Nem volt könnyű munka névsor szerint venni a híveit, azok családtagjait, a családi eseményeket. A következők, Kacsó Boldizsár, és Vilman Géza plébánosok már csak kiegészítették a családban történt változásokkal és vitték tovább az újabb családok adatait. Később is jegyezgettek bele, de a 40-es évek után egyre kevesebbet, a háború, a rendszerváltozás, a letartóztatások, a sok tilalom itt is kifejtette a hatását. Mindenképpen nagyon hálás vagyok, hogy az a megtiszteltetés ért, hogy alaposan át tudtam olvasni, elgondolkozni a beírtakon. Nagyon gyakori volt a népes család, sok gyermekkel. Az is érdekes, hogy sok gyerek halt meg még egészen kicsi korában. A másik dolog, hogy a meghalt gyerek nevét adták a következő újszülöttnek. Olyant is olvastam, hogy ugyanabban a családban 3 leányka kapta a Berta nevet. Egy tanulmány tárgya lehetne az is, hogy miért halmozottan haltak meg egyik, másik családban sorra a gyerekek. Az én Péter nagymamám 11-szer szült, egyszer halott csecsemőt, és hat gyereke halt meg 3 éves kor előtt, csak négyen érték meg a felnőtt kort. Sok járványos betegség vonult végig. Egyes családokban erősebb immunrendszerrel rendelkeztek? A másikban hibás géneket örököltek? Netán valami összeférhetetlen örökletes probléma volt az apa és anya között? Olyant, adatokat is olvastam a nyilvántartóból, hogy 14 gyerek született és mindenik megmaradt. Nem is tisztem most ebbe belegondolni, de néha furcsa dolgok történnek. Manapság a tudomány annyira fejlődött, hogy már születés előtt felismerik a rejtett betegségeket, azoknak az előjeleit. A mikor bevezették a kötelező védőoltást, akkor majdnem megszűntek a járványok. A háború után még voltak népes családok, de később egyre kevesebb gyermek született. Érdekes adat az, hogy 1912-ben, amikor édesapám született, 133 gyerek jött a világra. Az is, hogy ebből 60-an még egy éves koruk előtt meghaltak. Így is, életben maradtak 73-an. Egy évszázaddal utána már ennek a számnak egy harmada sem született. Amikor tanítani kezdtem 1963-ban, akkor még párhuzamos osztályok voltak, 50 tanuló egy korosztályban. A mostani helyzet még elszomorítóbb.

Nagy csoda, hogy ez a nagyon értékes „adattár” a családok nyilvántartása, az a „nagy”, 560 oldalas könyv megmaradt a Csíkmadarasi Római Katolikus Parókia irattárában, falunak, és mi, akiket érdekel a szülőfalunk múltja, a kezünkbe vehetjük.

„ A dolgok, amelyek neked vannak szánva, feléd gravitálódnak.” Kodolányi János.

„ …Megmutattad néha legalább, hogy lelked által megszépült a világ? //… Mi vagy? …Vigasztalnak, írnek, szántak, / menedéknek, oszlopnak, szárnynak. / Valahol rég… siess… keresd, / ki van jelölve a helyed./ Csak ott leszel az, aminek Isten szánt, / másként céltalan lesz az életed, / s a sors ekéje bármilyen mélyen szánt, /mag leszel mely kőre esett. / Elkallódott levél leszel, / mely a címzetthez nem jut el./ Gyógyszer, mely kárba veszett,/ mit sosem kap meg a beteg. / Rúd leszel, de zászlótlan, / kalász leszel, de magtalan./Cserép, melyben nem virít virág, / s nem veszi hasznát / sem az ég, sem a világ./ ***Valahol ki van jelölve a helyed*** *Bodás János*

Mindkét idézetet nagyon szeretem. Sokszor történtek különleges események az életemben. Pont abban az időben kerültek hozzám adatok, történetek, amikor szükségesek voltak. Ha rágondolok, akkor pontosan akkor, amikor éppen szükségem volt rá.

Így történt ez most is, amikor a családfa elkészítését tervezgettem, éppen akkor kaptam egy nagyon hosszú levelet Szlovákiából, Pozsonyból. Bogyané Bogácsa Amália 93 éves néni írta, aki itt született Csíkmadarason 1924. június 12-én. Ajándékba kapta azt a könyvemet, amelyben a testvére, Bogács Ferenc naiv költő verseit, és életét tettem közzé. Köszönetet akart mondani érte, és néhány kiigazítást is belefoglalt. Ami meglepő volt, hogy ennyi sok évvel maga mögött írta a hosszú levelet, nagyon szép kézírással, nagy tisztelettel. Gondolkodtam, 17 évvel idősebb, hát példát mutatott nekem mindenképpen, hogy soha nem szabad feladni. Most ismét irt. Rájöttem, hogy egy írói tehetség volt benne mindig. Néhány írását át is küldte, azok ott Szlovákiában a Vasárnap magyar lapban jelentek meg. Bár nem vagyunk rokonok, de több ideillő írását is szeretném leírni, ugyanis olyan tevékenységről ír, ami régen, dédszüleim, nagyszüleim, életében fontos dolog volt.

Bár több mint 70 éve él Szlovákiában, írásait a székely nyelvjárással írja. Igen, írja, mert most 94 évesen is írogat, és éppen az önéletírását hozza össze. Egy emléket oszt meg velünk. Már majdnem elfelejtett tevékenység az írósvajkészítés. A dédszüleink, nagyszüleink, a szüleink egyik háztartási munkája volt. Miután összeállt a vaj, a köpülőben maradt az író. A magyar nyelv szépsége az is, hogy ugyanazon szóalak több jelentéssel is rendelkezik. Erről ír Amália néni.

Bogya Amália: Az ***írók közti különbségről***

Miután megjelent egy-két írásom a Vasárnapban, valaki megkérdezte, hogy írónak tartom-e magam? A válaszom az volt, legfeljebb savónak. Elkerekedett a szeme a válaszomtól. A városban született és lakó emberek java azt sem tudja mi fán terem a házi tej, nem még azt is, hogy író. A magam módján mesélni kezdtem neki. Amikor édesanyám ment fejni, mi, gyerekek, követtük, vittük a langyos vizet és a tiszta rongyot. Édesanyám megmosta a tehén tőgyét, megtörölte és fejni kezdett. Mi megvártuk, amíg annyi tejet kifejt, hogy önteni

tudjon a bögrénkbe, amit mindig magunkkal vittünk. Amikor behozta a tejet, szépen átszűrte, és annyit, amennyi aznapra kellett felforralta. Ha maradt még a tejből, az köcsögbe öntötte és bevitte a kamrába. A másnapi tejet, ha nem főztek aznap tejes ételt, szintén eltettük pihenni. Vártuk a reggelit. A mi vidékünkön gyengén termett a gabona, talán ezért szoktak rá a puliszkára. Míg főtt a puliszka, az asztalra a szép mázas tányérokat és a kanalakat. A puliszkát kimondottan az erre a célra használt deszkára borították, és len cérnával szeletelték fel. Mindenki tányérjára tettek egy szelet puliszkát, a felforralt tejnek a föléből egy-egy kanál jó zsíros disz a szép sárga puliszka tetejére. Akkor töltöttek minden tányérba hideg tejet. Ez volt a reggelink majdnem minden nap. A Miatyánkba bele lehetett volna írni a kérést, a mindennapi kenyerünk után, a mindennapi puliszkánkat add meg nekünk ma! Egészséges reggeli volt, jóllaktunk, mehetett mindenki saját dolga után. Közben, amikor jól összegyűlt a forralatlan tej, a tejföl, köpülőbe öntötték. A köpülő olyan 70-80 cm-es faedény, amit vékonyra gyalult, az egyik végén keskenyedő lécekből raktak össze, az alja kerek deszkalap. A köpülő oldalait pléhszalagok fogták össze. Ebben az edényben érlelődött a, savanyodott a zsíros tej. Lassan jött fel a tetejére. Ekkor édesanyánk vette a köpülőfát, ami olyan volt, mint egy seprűnyél, egyik végén tárcsaszerű kerek deszka, 4-5 helyen 1 cm-nyi furattal. Ezzel a fával kezdte édesanyám a köpülő tartalmát verni, olyanszerűen, mint, ahogyan a rugós habverővel a habot verték. A tej tetején nemsokára megjelent az írós vaj. Nem mulasztottuk el soha, odaállni egy falat kenyérrel, egy kiskanállal, hogy megkóstoljuk. Aztán siettünk a héjába főtt pityókát meghámozni. Minden darabot körbesóztunk, a só ráolvadt a mázas cseréptálban letakart pityókára. A nagymamánk összevágta a hagymát és megsózta. Elkészült a vacsora, jóízűen ettük a friss írósvajjal a pityókát, a hagymát, és ittuk hozzá a köpülés után maradt írót. Ami maradt az íróból, ott maradt a köpülőben, reggelre feljött a sűrűje. Ezt leszedte édesanyám, jó volt a kalácstésztába beledagasztani. A köpülés utáni napon bab-, lencse-, de leginkább kapros, vagy tárkonyos pityókaleves volt ebédre, amit a megmaradt savóval gazdagítottak. Hát így éltünk szegényen, de egészségesen, nem kellett fogyókúrázni, nem hájasodtunk el. El ne felejtsem, ha nem fogyott hamar el a vaj kisütötték, felséges tojásrántottát készítettek vele, pecsételetlen, finomházi tojásból. Nos, hát a savó az a tej végső terméke, ami a sajtkészítés után marad. Ez sem értéktelen. Amit most itt leírok, az a Székely kalendáriumból másoltam ki, az én kedvenc naptáram 2017-es kiadásából, remélem nem követek el vele, nagy bűnt, hogy idegen tollakkal ékeskedem. Itt ugyanis a sajtkészítésről írnak, de a tehéntejből készített sajtra is vonatkozik. „ A savót tovább hasznosíthatjuk. A tej ásványi anyagainak mintegy 80 %-át ez tartalmazza, így magnéziumot, cinket, vasat, foszfort, kalciumot, rezet és szelént, C és B vitaminokat vihetünk be vele a szervezetünkbe, valamint az izmok fejlődéséhez aminosavakat. Itták magában is, de levesek savanyítására is kiváló. Ennyit az **íróról, és az íróról."**

Az értelmező szótár szerint:

1. **író** – vagy irodalmi szerző, olyan személy, aki irodalmi szöveget ír. Az irodalmi tevékenységből élő hivatásos író (szabadúszó író) a 18-ik század vége felé jelent meg.

2. **író** – (tejtermék) - Az író a tejföl köpülésekor, a vaj ki válása után visszamaradó savanyú folyadék, mely összetételét tekintve leginkább a lefölözött tejhez hasonlít.

3. **a tejsavó – a** túrókészítés melléktermé ke, az íróhoz hasonlóan savanykás ízű, de azzal ellentétben opálosan átlátszó folyadék.

Életünket első sorban a szüleinknek köszönhetjük, ÉDESANYÁM, ÉDESAPÁM ez a két szó, amely életünk első napjait meghatározzák. Nekünk köszönhetjük, hogy a világra jöttünk, hogy élünk. Az első szó, amit megtanulunk, amit kimondunk, mama, édesanyám, apa, édespám. Én is nekik köszönhetem a létezésemet. Az Édesanyám emlékére másolom most le a Bogya Amália néni másik írását. Kifejezi, amit én is érzek.

ÉDESANYÁM- Bogya Amália

Nagyon régen olvastam egy szép verset, amit meg is tanultam, Sajnos már csak a két első strófára és a vers utolsó sorára emlékszem, de azért olvassák szeretettel.

Van egy szó a magyar nyelvben,

nem is hangzik nála szebben

Szerelmes dal-, hősi ének

csak, a Jóisten említése gyermek ajkán,

ez a szó ÉDESANYÁM.

Mennyi kacaj, mennyi könny van ebben a szóban,

Gyermekkorunk sok emléke tükröződik vissza benne.

Milyen boldog az édesanya, mikor világra hozza gyermekét. Örül, mikor mellé teszik a párnájára, gyönyörködik benne. Simogatja, odahelyezi az ujját a kicsi kezébe, aki elkapja, és már próbálja a szájába húzni, éhes a drága. Mellére helyezik, és szívja azt az édes anyatejet. Fejődik szépen, szedi magára a 10-20 dekákat, már azok a kis cérnaszál ujjak is megerősödnek. Szopás közben ráteszi kezét édesanyja emlőjére, nehogy elvegyék tőle. Idővel kevés lesz az anyatej, jön a cumisüveg, már meg tudja fogni a két kezével. A vacsora babakása, szorgalmasan nyitogatja a száját. Egyszer csak megkoccan a kiskanál, jön az első foga, utána sorban a többi. És már olyan nagy, hogy nem akar kocsiban, vagy állókában maradni, anya felveszi, ölébe ülteti, danolgat neki, aztán már a danolás is kevés, le akar menni a padlóra. Sétálunk, sétálunk, anyánk, anyának majd kettészakad a dereka, még nagyon le kell hajolnia a kis kézhez. Ez sem tart sokáig s már egyedül akar járni. Sikerül is neki, ott van

mindenütt, ahol éppen nem kellene lenni. Megbotlik, elesik, felhorzsolja a térdét, sir, anya vigasztalja, *ne sírj, nézd, milyen szép zsebkendővel mosom meg azt a bibit.* Megmossa, beköti, rendben mennek a dolgok tovább, Mindent megfog, tapogat, de jaj, szálka ment az ujjába. Sir nagyon, szúr a szálka, anya vigasztalja, *ne sírj, szépen kipiszkálom, és minden jó lesz.* Meglátja a tűt, tiltakozik, szó sem lehet kipiszkálásról. Anya mondja neki: *engedd meg kicsim, ha most nem engeded, a szálkából kinő egy kis fa, úgy kell majd a fával járkálnod.* A kegyes kis hazugság megteszi a hatást, odatartja az ujját, de nem néz fel. Gyorsan kinn a szálka, édesanyja megfújja, megpuszilja, lehet tovább játszani. És már itt is az óvódáskor, örül, hogy milyen jó lesz a sok gyermekkel játszani. Beíratják a félnaposba, mennek boldogan, benyitnak az osztályba, ott sírnak a gyerekek, akiket korábban vittek és otthagytak a szülők. Már nem örül, elment a kedve, nem akar óvodába járni, jobb lesz neki otthon. Édesanyja megnyugtatja, *ne félj, elszalad az idő, és érted jövök, együtt fogunk otthon ebédelni.* Három nap alkudozás után a negyediken simán elköszönnek, egymástól aztán annyira megszereti az óvó néniket, hogy már nem is lehet otthon tartani őt. Délután sétálnak, tolja kocsit, mert közben testvérkéje születet. Elszaladt a három év, iskolába megy, az óvodás pajtások nagy része ott van. De nehéz, nem az iskolatáska, hanem a ceruza. Sehogy sem akar elindulni, mintha ráragadt volna az irka lapjára. Aztán mégis elindul, megy, mint a karikacsapás. Nosza, hozzák a jó bizonyítványokat, az évek során a kistestvér is iskolás lett. Haladunk az idővel, elballagnak a helyi iskolából, mennek tovább, a fővárosba, gyarapítani az addig megszerzett tudást. Hogy siet az idő, már ezt is befejezik, munkát vállalnak, ritkán járnak haza. Anya szomorú, azt hitte mindig együtt maradnak, vagy legalább közel egymáshoz. Anya tervez. Ámor beleszól. Fészket raknak, a fészekben megjelennek a drága unokák. Néha segítséget kérnek, anya megy, segít, ahol tud. Aztán ő szorul segítségre. Jön a segítség, intézkednek, pakolnak. Anyának az öklömnyi valami, ott benn a mellkasában százfelé reped. Nehéz dolga van. Hogy lehet elhagyni azt a városkát, ahol hosszú életének a javát leélte, ahol felnevelte a gyermekeket, ahol majdnem mindenkit ismert. Ha az ablakon kinézett, ha a kapun kilépett, mindig ismerősökkel látott. De jaj, indulni kell, hogy hagyhatja el a fészket, amelyet együtt raktak azzal, aki eltávozott oda, ahonnan nincs visszaút. Indulnak, nem ő megy, őt viszik egy másik, szeretettel, gondoskodással kibélelt fészekbe.

A vers befejező sora: *...és, ha elmegy fejfáján egy szó van csak:* Édesanyám. 2017. Pozsony.

SAJÁT ÉRZÉSEIM…

Régi álmom megismerni az elődeimet, a dédszülők, a nagyszülők, a közeli, a távolabbi rokonok élettörténetét. Gyerekkoromban több történetet és meséltek, de úgy igaziból, most értettem meg, hogy mennyi minden kimaradt az életemből, annak ellenére, hogy sok-sok minden érdekelt. Keveset tudtam a dédszüleimről, csak amolyan történet szilánkokat. Most,

76 évesen láttam neki keresgélni a múltban. Családfa elkészítését terveztem, de rájöttem, akkor kimaradnának fontos személyek, és grafikusan ábrázolva nem is nagyon lehetne kivitelezni. Így jött az ötlet, legyen ROKONSÁGFA, rokonságtörténet. Nemzedékenként szeretném leírni, így nem a grafikus formát választottam, hanem a könyv alakot. Nos, egy könyv, amit irodalmilag nem tudok besorolni, elődeim és a saját életem leírása. Legyen hát családtörténet. Ilyent mások is írtak. És én nem vagyok sem író, sem savó, hanem egy nyugdíjas tanító néni, aki nagyon szereti a szülőföldjét, szülőfaluját, akit érdekel, hogy kik voltak az ősei. Aki jobban meg akarja ismerni a gyökereket, ahonnan ez a 173 éves fa lombot nevelt, az ágakból mára már szépunokák, sőt „leszármazottak" is lettek, mert a szépunokák után következő nemzedéket így nevezik.(értelmező szótár) Gyermekkoromban családi fényképek voltak házunkban, a falon. Több faragott képkeret, bennük családtagok, rokonok fényképei. Legtöbb képkeretet édesapám faragta, több fénykép is belefért. Csoportosította a fényképeket. A katonaképek külön rámába kerültek. Díszítésképpen fegyvereket tett, a másikra szerszámokat. Ez a sok fénykép is ösztönzést adott, hogy megkeressem a történetüket, megkeressem a gyökereimet. Mindig is nagyon érdekelt a szülőfalum, a népszokások, a hagyományok, a székely viselet. Ezért a nyugdíjas éveimben bele kezdtem néprajzgyűjtésbe. Gyűjtöttem, varrtam a babaruhákat, és jegyezgettem, írtam. Megjelent, a négy könyv: 1. A bölcsőtől a sírig…,2. Székelyruhában hétköznap, vasárnap, régen és napjainkban…, 3. Élettörténet, családfák, szellemi hagyatékok…,4. Mesegyűjtemény Fazakas Ágnes: Mesék, történetek Csíkmadaras helyneveiről. Így, életem alkonyán még szerettem volna megtudni a rokoni szálakat, amelyek összekötnek, tudjam, hogy kivel milyen rokoni kapcsolatban vagyok, hogy amennyire lehet, megismerjem az élettörténetüket. Megpróbálom, szeretném, ha elfogadható írás lenne, és mások is hasznát vehetnék ennek a nagy-nagy munkámnak.

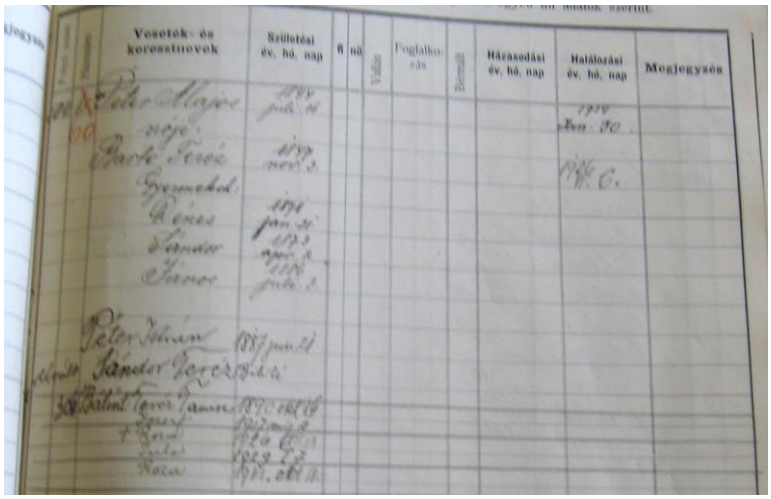

Családi fényképek régi képrámákban

Ezekben a rámákban, a kis képek, megannyi emléket idéznek a család tagjairól, édesapámról. A házépítés közben, katonaként, fiatal legényként a rokonokkal. A biciklivel, hiszen neki volt a faluban elsőként biciklije, az Ezer Székely Leány Találkozó alkalmával. A harangszentelésen, 1957-ben, amikor Ő volt a megyebíró, és ott van az alsó képen Péter Lajos nagybátyám. Szerszámokkal díszítette a képkeretet édesapám. A következő keretben főleg édesapám katonaképei vannak, a kereten fegyverek a díszítő elemek. Fent balról fiatalként a barátjával, az alsó sorban a két szomszéd fiatal legénnyel, középen a testvérével, Péter Rózával, jobb oldalon Péter Jánosné Horváth Regina nagymamám két fiával, édesapámmal és János bácsival. Mellette áll a testvére Horváth József. A harmadik rámában középen az édesapám három testvére Péter Rozália, Péter János, Péter Lajos. Alatta a Péter Rozália nagynéném és Bálint Albert esküvői képe, jobb oldalon a Péter Lajos nagybátyám és Friedrich Ilona esküvője. Számomra mindenik fénykép sok-sok emléket idéz.

A dédszüleimmel kezdem. Tudtam, hogy Péter Alajos dédapámat Álózinak szólították, a feleségét Terézsinek. Sokszor mesélték, hogy kézzel, kendercérnával varrta a székelyharisnyákat déd mamám. Így lett székelyszabó Péter János nagytatám. Majd ő tovább adta a mesterséget a nagyobbik fiának, Péter Ignácnak, édesapámnak. Végül, tanító néniként, önmagamtól meg tanultam varrni a székely viseletet. Hiszem, hogy a déd mamám, nagytatám tudása is benne vannak a, génjeimben, amit felerősített, az édesapámtól örökölt, kitartó munkára való törekvés.

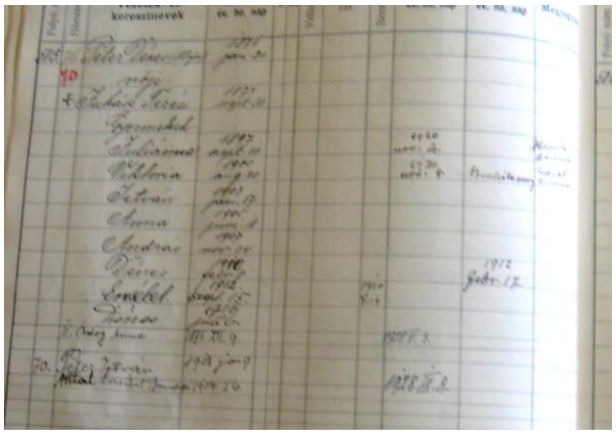
1. A PÉTER DÉDSZÜLŐK

1.PÉTER ALAJOS 1844. július 16 -1919. és felesége - BARTÓ TERÉZ 1847. november 3.-1926.

2. GYEREKEK: PÉTER DÉNES 1871. január 21. , PÉTER SÁNDOR 1873. április 2. , PÉTER JÁNOS 1886. július 3. , PÉTER ISTVÁN 1887. június 21.

A dédszüleim a falu közepén laktak, elég távol a központtól. A nagytatám a szülői házba nősült, közben a nagymamám hatására területeket vettek a központban kis parcellánként, két telekre valót. Itt kezdtek építkezni. 1927-re kész lett a ház az egyik udvaron, a másik udvarra a csűrt építették fel. Beköltöztek a központba az Országút és a Madaras patak mellé. Nagyon takaros, szép ház volt ez.

2. PÉTER DÉNES 1871. január 21. és felesége JUHÁSZ TERÉZ 1877. szeptember 30. 3.GYEREKEK: JULIANNA 1897., VIKTÓRIA 1900. augusztus 12., ISTVÁN 1903. január 17. , ANNA 1905. június 18. , ANDRÁS 1907. november 24. , ERZSÉBET 1912. szeptember 15. , DÉNES 1916. július 16.

A Péter nagytatám egyik testvére, a vasútnál dolgozott pályamunkásként. A feleségével együtt utazási igazolványt kaptak a Magyar Királyi Államvasúttól. Ingyenesen utazhattak. Az igazolványokat Gyergyószentmiklóson adták ki 1918. július 28-án.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

Személyazonossági igazolójegy

Péter Dénes

vályamunkás részére.

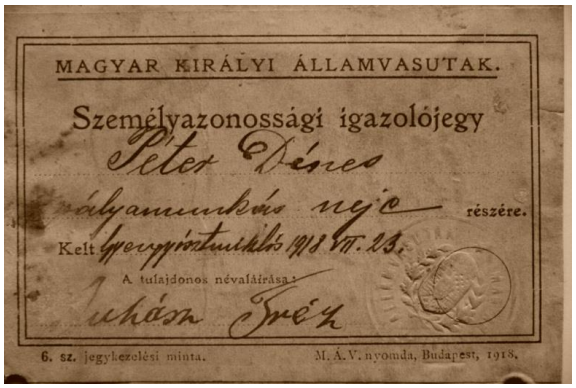
Kelt Gyergyószentmiklós 1918 VII. 23.

A tulajdonos névaláírása:

Péter Dénes

6. sz. jegykezelési minta. M. Á. V. nyomda, Budapest, 191

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

Személyazonossági igazolójegy

Péter Dénes

vályamunkás neje részére.

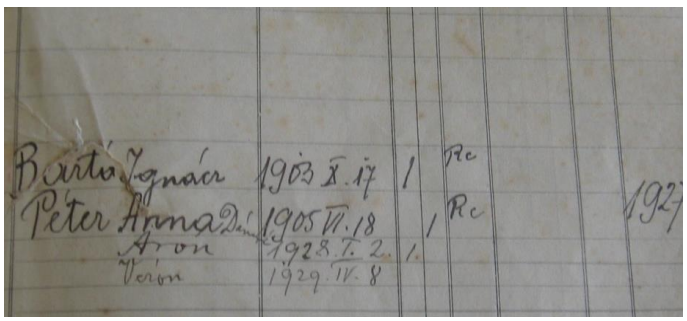
Kelt Gyergyószentmiklós 1918 VII. 23.

A tulajdonos névaláírása:

Juhász Teréz

6. sz. jegykezelési minta. M. Á. V. nyomda, Budapest, 1918.

3. A nagytatám testvérének gyerekei közül ismertem ANNA nénit, DÉNES bácsit. ISTVÁN bácsi, VIKTÓRIA néni, ANDRÁS bácsi, ERZSÉBET néni Brassóban éltek. Viktória néninek volt egy leánya IRÉN. ISTVÁN bácsinak egy fia, ISTVÁN, Pistukának becézték, nagy hokis volt. ANDRÁS bácsiéknak két gyerekük született, IRÉN és ANDRÁS. ERZSÉBET néninek négy gyereke volt: TERÉZ, JÁNOS, IMRE, ISTVÁN. Szüleim tartották a kapcsolatot a brassói rokonokkal. Édesapám többször is meglátogatta őket. Sanyi öcsém Brassóban volt diák. Gyakran látogatta meg István bácsiékat. Tudtam, hogy Pistuka a hadsereg csapatában játszik. Vákár Lajos osztálytársunk is hokizott. Felnéztünk rá, így az osztálytársak eljártunk a meccsekre a régi kórház közelében lévő pályára. Egy kicsit büszke is voltam, hogy az én rokonságomban is van hokis. Lassan megszűnt a kapcsolat a brassói rokonsággal is. Az idősebbek kihaltak, a fiatalabbakat már nem ismerjük.

Bartó Ignác 1903 X. 17 1 Rc

Péter Anna Dén. 1905 VI. 18 1 Rc 192

Áron 1928. I. 2. 1.

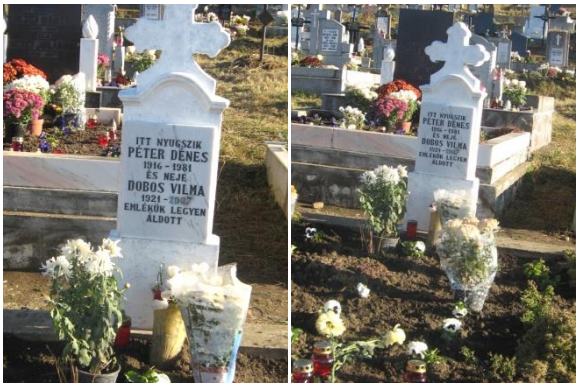
Verón 1929. IV. 8

3.ANNA néni a BARTÓ IGNÁC felesége lett. Nagyon jó rokoni kapcsolatot tartottak fenn a szüleimmel. Anna néni, egy nagyon szimpatikus asszony volt, talpraesett. Azt hiszem, hogy ő viselte a kalapot a családban. A gyermekei jövőjéért nagyon sokat tett. Három gyerekük született VERONKA, BÁLINT, ÁRON. VERONKA férje MÁRTON LÁZÁR lett. Különleges, amit megemlíthetnék, az, hogy Márton Lázár, a Veronka férje, levente katona volt a második világháború idején. E miatt a rendszerváltáskor bezárták. Ekkor már Veronkának volt a kedvese. Árva fiú volt. Perek sora következett. Ügyvédeket kellett fogadni. Veronka és a családja állt mellette. Bukarestben tárgyalták a koholt vádak nyomán az ügyet. Nagyon sokszor utazott oda Veronka. Minden tárgyaláson részt vett. Végre kiszabadult. Összeházasodtak. Brassóban éltek. Két leányuk született.

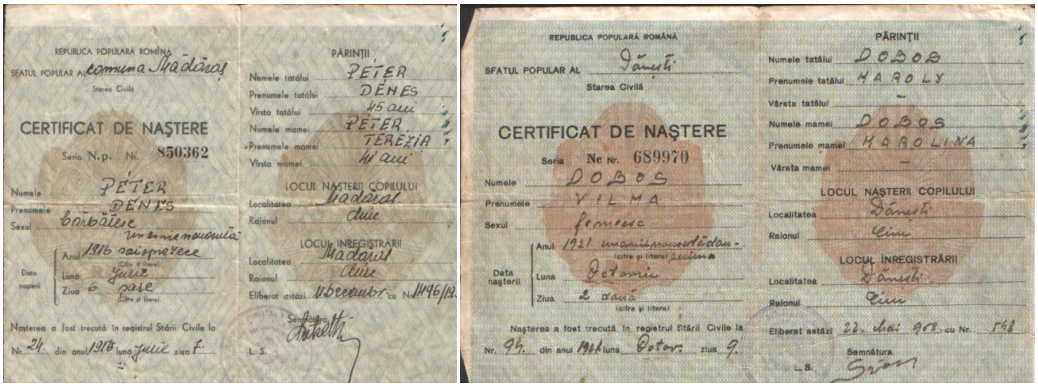
4. BÁLINT vegyészmérnök lett, Marosvásárhelyen végezte az egyetemet, felesége PETRIKÓ LENKE, Brassóban volt egyetemen. Házasságkötésük után kezdetben, Marosvásárhelyen éltek. Két gyerekük született BOTOND és EMESE. Miután Bálint Aradon, a Vegyi Kombinátban kezdett dolgozni, a család oda költözött. 5 unokájuk van VENESSA, VIKTOR, ERIK, MÁRTON és ANNA.

ÁRON nem alapított családot.

3.Hozzánk legközelebb állt DÉNES bácsi. Neki az édesapja volt édesapámnak a bérma keresztapja. Akkor szokás volt, hogy folytatni kellett a komaságot. Így Dénes bácsi édesapámat hívta el bérmaszülőnek. Sanyi öcsém Dénes bácsit kérte fel. Mindig komámnak szólították egymást, így mi, a gyerekek keresztapámnak szólítottuk Dénes bácsit. DÉNES bácsi 1942. február 16-án megnősült. Feleségül vette a Dánfalván született DOBOS VILMÁT. A Péter családtól, Péter Dávidné Blága Rózsikától, fényképeket, okmányokat is

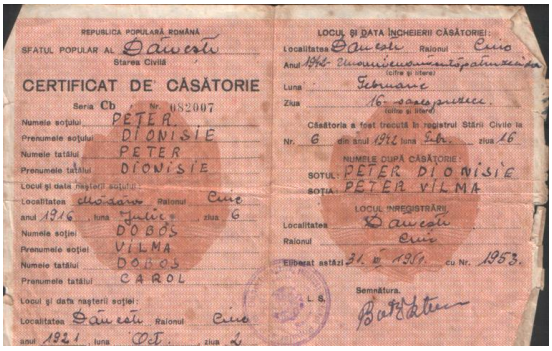
kaptam. Ezek születési bizonyítványok, házassági anyakönyvi kivonat, katonai bizonyítvány, livrét. Ma már ilyen nincs, mert nincs kötelező katonai szolgálat. Két munkakönyv másolat is van. Ez is eltűnőben van, hiszen majdnem mindent elektronikus formában őriznek meg. Családi fényképeket, családi adatokat kaptam Péter Andrástól is.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
SFATUL POPULAR AL comunei Madaras
Starea Civilă
CERTIFICAT DE NAȘTERE
Seria N.p. Nr. 850362
Numele PÉTER
Prenumele DÉNES
Sexul bărbătesc
Data nașterii: Anul 1916 (cifre și litere) o mie nouă sută șaisprezece
Luna Iulie
Ziua 6 (cifre și litere) șase
Născut în localitatea Madaras Raionul Cluj
Născutul este de religia romano-catolică
Părinții: Numele tatălui PÉTER DÉNES, 45 ani; Numele mamei PÉTER TEREZIA, 44 ani
Locul înregistrării: Localitatea Madaras Raionul Cluj
Eliberat astăzi 11 decembrie 1946 cu Nr. 1146/18
Semnătura
Nașterea a fost trecută în registrul Stării Civile la Nr. 24 din anul 1916 luna Iulie ziua 7
L. S.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
SFATUL POPULAR AL Dăneți
Starea Civilă
CERTIFICAT DE NAȘTERE
Seria Ne Nr. 689970
Numele DOBOS
Prenumele VILMA
Sexul femeiesc
Data nașterii: Anul 1921 (cifre și litere) o mie nouă sute douăzeci și unu
Luna Octomvrie
Ziua 2 (cifre și litere) doua
Născută în localitatea Dăneți Raionul Cluj
Născutul este de religia romano-catolică
Părinții: Numele tatălui DOBOS KAROLY; Numele mamei DOBOS KAROLINA
Locul înregistrării: Localitatea Dăneți Raionul Cluj
Eliberat astăzi 22 mai 953 cu Nr. 148
Semnătura
Nașterea a fost trecută în registrul Stării Civile la Nr. 94 din anul 1921 luna Octom. ziua 9
L. S.

Születési anyakönyvi kivonatok

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
SFATUL POPULAR AL Dăneți
Starea Civilă
CERTIFICAT DE CĂSĂTORIE
Seria Cb Nr. 082007
Numele soțului PETER
Prenumele soțului DIONISIE
Numele tatălui PETER
Prenumele tatălui DIONISIE
Locul și data nașterii soțului:
Localitatea Madaras Raionul Cluj
anul 1916 luna Iulie ziua 6
Numele soției DOBOS
Prenumele soției VILMA
Numele tatălui DOBOS
Prenumele tatălui CAROL
Locul și data nașterii soției:
Localitatea Dăneți Raionul Cluj
anul 1921 luna Oct. ziua 2
LOCUL ȘI DATA ÎNCHEIERII CĂSĂTORIEI:
Localitatea Dăneți Raionul Cluj
Anul 1946 (cifre și litere) o mie nouă sute patruzeci și șase
Luna Februarie
Ziua 16 (cifre și litere) șaisprezece
Căsătoria a fost trecută în registrul Stării Civile la Nr. 6 din anul 1946 luna Febr. ziua 16
NUMELE DUPĂ CĂSĂTORIE:
SOTUL: PETER DIONISIE
SOTIA: PETER VILMA
LOCUL ÎNREGISTRĂRII
Localitatea Dăneți
Raionul Cluj
Eliberat astăzi 31. II. 1951 cu Nr. 1953.
Semnătura.
L. S.

Házassági anyakönyvi kivonat

Dénes bácsi 1940.

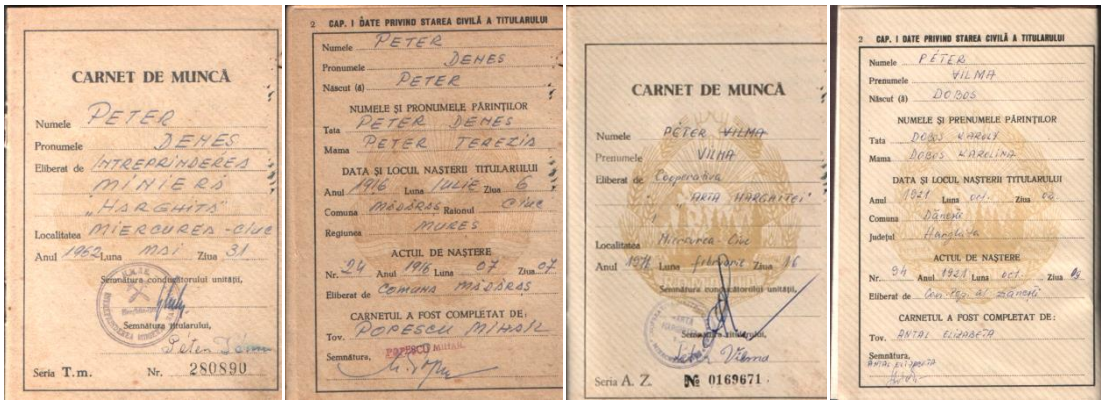

MINISTERUL FORȚELOR ARMATE ALE R.P.R.
LIVRET MILITAR
1. Numele de familie PÉTER
2. Prenumele tatălui DÉNES
3. Prenumele DÉNES
4. Data nașterii (ziua, luna, anul) 6. Iulie. 19 16
5. Locul nașterii Madaras Reg. Cluj
6. Naționalitatea maghiar
7. Starea familiară căsătorit, 2 copii
8. Specialitatea (ocupația în viața civilă) Agricultor
SERIA Ev Nr. 036521

9. Nr. spec. militare 1
10. Grupa I-a
11. Categoria I-a
12. Arma Infanterie
13. Denumirea specialității militare soldat
14. Corpul Soldați
15. Gradul Soldat
16. Calificarea de funcție soldat
17. Cînd și în ce unitate a depus jurămîntul
a) general: 4 oct. 1940
b) politic:
c) militar:

18. Cu limbi străine cunoaște:
20. Eliberat de Comisariatul militar al raionului (orașului) CLUJ
Data 21. Mai. 1951
Completat de Lt. Ing. DUIU PETRU
Semnătura posesorului
Comisarul militar al raionului (orașului) CLUJ
L. S.
(Semnătura)

Katonai bizonyítvány, amit livrétnek neveztek. Ilyen manapság nincs, mert katonaság sincs.

Munkakönyvek belső oldalai. Ezek is „kimentek a divatból".

Péter Dénes, Péter Róza 1940. Dénes bácsi katona Az első gyerekkel

A család 1969-ben A már felnőtt gyermekekkel.

3. DÉNES bácsi és VILMA néni házasságából négy gyerek született, KARCSIKA, JULIKA, akik korán meghaltak, majd két fiú következett, ANDRÁS 1946. november 28., DÁVID 1951. december 29-én.

4. ANDRÁS 1960-ban végezte Madarason az általános iskolát, 1962-64-ben a szakiskolát Sepsiszentgyörgyön végezte, utána az esti tagozaton elvégezte a középiskolát. 1979-84-ben a Babes-Bolyain elvégezte a Közgazdasági Tagozaton az egyetemet. Feketehalmon dolgozott a Textilgyárban 1964-1970-ben, majd elvégezte 1970-ben a mesteriskolát. 1971-1990 között Csíkszeredában a Kötöttárugyárban dolgozott. 1991-2009-ig is Csíkszeredában dolgozott,

amikor nyugdíjba ment. Időközben megnősült 1971-ben, felesége CSUTAK MÁRIA 1949. szeptember 8. Nagykárolyban született. Két gyerekük lett, HAJNALKA 1972., ANDRÁS 1977.Csiksomlyón élnek.

5.PÉTER HAJNALKA Budapesten él, négy gyerekük van: VIZI ANNA, VIZI PÁL, VIZI PÉTER, VIZI ÁRON. 5. PÉTER ANDRÁS Csíksomlyón él, két gyerekük van SZABOLCS és SAROLTA.

Péter András, felesége Mária, a gyerekek Hajnalka, András

4. DÁVID feleségül vette BLÁGA ROZÁLIÁT 1953. október 5. Két gyerekük született, LÁSZLÓ, 1976. augusztus 11., DÁVID, 1982. szeptember 1. Egy ideig Csíkszeredában éltek, majd hazaköltöztek Madarasra. Itt alapítottak családot a gyerekek is, László és Dávid is.

Együtt: Blága Borika, Blága Árpád, Péter Dénes, Péter Vilma 1977.

5. LÁSZLÓ feleségül vette ANTAL KLÁRÁT. Két gyerekük született: HUNOR 1999. február 8. ALEXANDRA 2001. január 23.

László magánvállalkozó, Klára tisztviselő a Polgármesteri hivatalban. A gyerekek is már felnőttek, Hunor és Alexandra középiskolába járnak. László és Klára is tagjai a helyi Hagyományőrző Együttesnek. A család minden tagja szép népviseletbe öltözik szerepléskor és ünnepnapokon.

Hunor A család A testvérek

Alexandra, és Lidia Hunor és Lidia A csőszbírók, és bírónék.

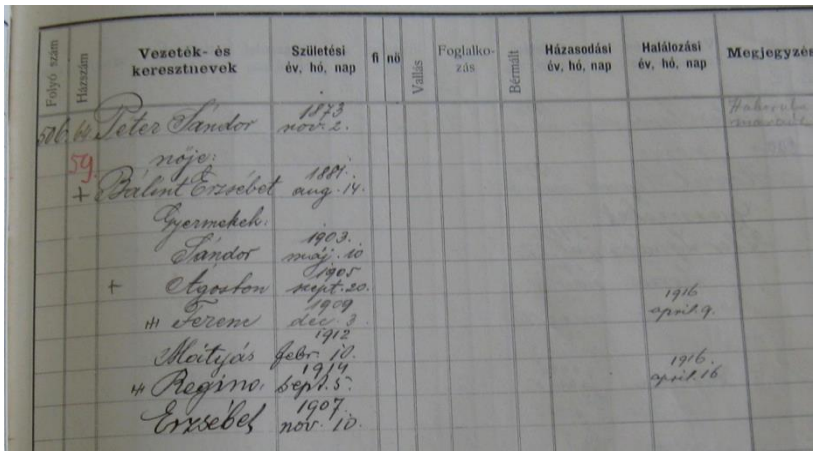
5. DÁVID felesége SÁNTA KATALIN, gyerekeik DÁNIEL 2008., BENEDEK 2010., ÁDÁM 2015.

Péter Dávid Péter Katalin

Péter Katalin és Bíró Éva

l

2.PÉTER SÁNDOR 1873. április 2. és felesége BÁLINT ERZSÉBET 1881. augusztus 14.

3. GYEREKEK: SÁNDOR 1903.május 10., Ágoston 1905 szeptember 20., ERZSÉBET 1907. november 10., Ferenc 1909. december 3. - 1916. április 9., MÁTYÁS 1912. február 10., Regina 1914. szeptember 5.- 1916. április 16.,

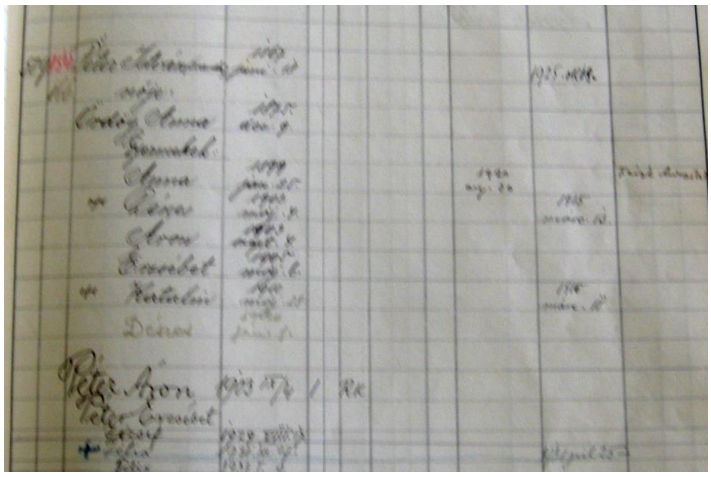
Hat gyerek született, akikből 3 kicsi korában meghalt.

3. PÉTER ERZSÉBET az unokatestvéréhez ment férjhez, PÉTER ÁRONHOZ.

3 PÉTER MÁTYÁS bácsi Csíksomlyón élt. amikor 12 éves lett, elvette örökbe a Balla család. Nevük után íratták, így PÉTER BALLA MÁTYÁS lett a neve. Nevelő anyja GECZŐ JULIANNA volt. A madarasi embereknek megmaradt Péter Mátyásnak. Sok éven keresztül adott szálást a Madarasiaknak, amikor a pünkösdi búcsúra mentek a keresztaljával, és csak másnap jöttek haza. Ott aludtak a csűrben, egy jó közösségi est volt a fiataloknak. Másnap reggel misére mentek, majd gyalogosan indultak haza. A Mátyás bácsi halálával felszámolódott a szálláshely. Egy ideig a Csíksomlyón élő Bíró János, az Autosport üzlet

tulajdonosa adott szállást, majd ez is megszűnt. Most már a búcsú napján délután haza is jönnek a zarándokok.

2.PÉTER JÁNOS 1886., július 3.- 1957. - felesége -HORVÁTH REGINA 1892. november 10.-1954.

2.PÉTER ISTVÁN 1867. június 8. - felesége - ÖRDÖG ANNA 1875. december 8.

3. GYEREKEK: ANNA 1896. január 25. , Dénes 1902. május 4. - 1915. március 13. , ÁRON 1903, szeptember 4., ERZSÉBET 1905 május 6., Katalin 1910. május 28. - 1916. március 18. ,DÉNES 1920. január 1. Ebben a családban is a 6 gyermekből kettő halt meg kiskorában.

Ördög Anna bal oldalt 1895.

Ördög Anna Péter Istvánné, és leánya Péter Anna 1918.

Antal Ferenc jobb oldalt 1915.

Péter Anna –Antal Ferencné1920.

Ördög Anna Péter Istvánné

Péter Istvánné Anna,

Antal Ferenc baloldalon hátul áll. 1915.

Péter Erzsébet 1915.

Antal Ferencné Péter Anna

Antal Róza, Bartó Istvánné.

Bartó István, Bartóné Antal Róza 50 éves találkozón

3.PÉTER ÁRON 1903. szeptember 4-én született, az édesapám unokatestvére. A Zsandár ragadványnevet viselte. Az édesapja, PÉTER ISTVÁN csendőr volt, azaz zsandár, így kapták a Zsandár ragadványnevet, ami átszállt az utódokra is az unokákra, dédunokákra is. A felesége PÉTER ERZSÉBET 1907. november 28. Ők első unokatestvérek voltak. ÁRON bácsi a PÉTER ISTVÁN fia, ERZSÉBET néni a PÉTER SÁNDOR leánya. Mindkettőjüknek PÉTER ALAJOS, és BARTÓ TERÉZIA voltak az apai nagyszüleik.

4. Házasságukból két fiú született, JÓZSEF 1929. , és FÉLIX 1933. január 9.

Péter Áron, Péter Erzsébet, Péter Áronné temetése, Áron bácsi, József, Félix,

a gyerekek: József, Félix. 1936. Veronka, Anna, Antal Ferencné 1967. nov.11.

4.PÉTER JÓZSEF 1929-2010 felesége HORVÁT VERONKA 1936-2011. Két leányuk született ROZÁLIA 1956. augusztus 29.,és ERZSÉBET 1959. május 12.

Péter József, Veronka, és az unokák: Ildikó,Attila, Aranka. Balázs Erzsébet,Péter József, Veronka 2001.

5.PÉTER ROZÁLIA feleségül ment BALÁZS SÁNDORHOZ, 1952. július 19, aki 2016. április 8-án halt meg.

6. Két gyerekük született ATTILA, 1976. október 28. , ARANKA 1980. február 27.

Balázs Sándor és felesége Rozália 2006.. Rozália 60 éves. 2016.

6.BALÁZS ATTILA 1976. október 28., felesége KÓSA CSILLA 1981. május 17.

7. Három gyerekük van: NORBERT 2000. március 16., CSABA 2004. február 27. , KATALIN 2005. december 1.

Balázs Attila és családja, felesége Csilla, gyerekek: Norbert, Csaba, Katalin.

6. BALÁZS ARANKA, 1980. február 27. ,és férje DOMBI ATTILA 1977. augusztus 17.

7. Két gyerekük van, TAMÁS 2003. július 5., PÉTER 2004. november 9.

Dombi Attila a családjával

5.PÉTER ERZSÉBET 1959.május 12. és férje FODOR KOSZ GYULA 1955.

6.GYEREKEIK FODOR KOSZ ILDIKÓ 1979., FODOR KOSZ ÉVA 1982.

4. PÉTER FÉLIX 1933. január 9. és felesége FAZAKAS ANNA, 1944.április 15.

5. Négy gyerekük született: SÁNDOR 1965. február 26. , FÉLIX 1968. április 2, LÁSZLÓ 1972. május 8. , és MÁRIA 1974. május 17.

Péter Félix, Anna,gyerekek: Sándor, László, unokák az Félix és Mária. 1994.

A Péter család, gyerekek, a menyek és az Dávid, Csongor, Hunor, és Beáta. 2003.

5.PÉTER SÁNDOR 1965. február 26.

5.PÉTER FÉLIX, 1968. április 9. és felesége FODOR IBOLYA, 1971. december 6.

6. Gyerekek DÁVID 1994. április 30., CSONGOR 1998. április 29.

Péter Félix, Ibolya és Csongor.

Péter Dávid

Péter Csongor

5. PÉTER LÁSZLÓ 1972. május 8. és felesége BLÁGA MELINDA 1975. március.

6. Gyerekek HUNOR 1999. március 8., és BEÁTA 2002. október 20.

László, Melinda, Hunor és Beáta Hunor nyolcadikos

5.PÉTER MÁRIA 1974. május 17.és férje ÖRDÖG ATTILA 1972. január 8.

6. Gyerekek: BERNADETT 2004. február 22., DÓRA 2005. július 22.

Attila, Mária a lányokkal

Mária a lányokkal

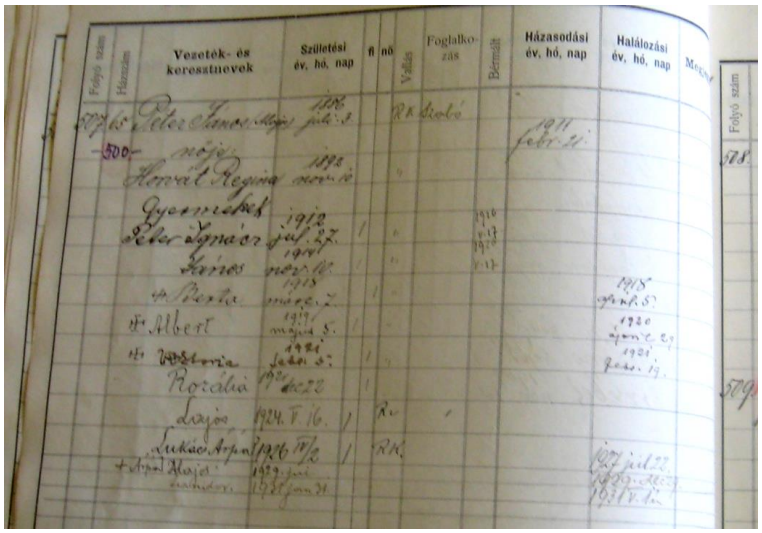
Attila a lányokkal.

Dóra és Bernadett. 2017.

.

2.A PÉTER NAGYSZÜLEIM

2.PÉTER JÁNOS 1886. július 3.+ 1957., felesége HORVÁT REGINA 1892. november 10. +1954

3.GYEREKEK: IGNÁC 1912. július 27. , JÁNOS 1914. november 10. , +Berta 1918. március 7. – 1918. április 5. ,+Albert 1919. május 5 – 1920. április 29. , +Viktória 1921. február 5. – 1921. február 19. , ROZÁLIA 1921. december 22., LAJOS 1924. május 16. – , +Lukács 1926. április 2 – 1927. július 22.,+Árpád, Alajos 1929. július 8. – 1929. december 29., +Sándor 1931. január 31. – 1931. május 1.

Péter nagymamám 11 alkalommal szült, mégis csak 4 gyereke érte meg a felnőtt kort. Egy alkalommal halott gyereke lett, 6 gyereke halt meg egészen kicsi korában, Berta, Albert, Viktória, Lukács Árpád, Alajos, és Sándor. A felnőtt kort IGNÁC, az édesapám, JÁNOS, ROZÁLIA és LAJOS érte meg. János is fiatalon halt meg, 29 évesen 1943-ban, Lajos bácsi két gyereket hagyott árván, 1959-ben, 35 évesen, édesapám 1990-ben 78 évesen, Róza néni 1998-ban, 77 évesen halt meg.

Mi a gyermekkorunkban,"kihasználhattuk", élvezhettük a nagyszüleink gondoskodását, szeretetét. Úgy hozta az élet, hogy a Péter nagyszülőkkel szomszédok voltunk, a Bíró

nagyszülők is közel laktak hozzánk. Akkor nem volt ritka, hogy egy udvaron élt két, vagy három nemzedék is. Sok élettapasztalatra tehettek szert így a gyerekek. Megtanulták, hogy a nagyszülők is jót akarnak, jóra tanítanak. Elődeim kemény székely emberek voltak, kitartással, kemény munkával igyekeztek elérni, amit akartak. Nagyra becsülöm a Péter dédszüleimet, főleg a nagyszüleimet, hogy ilyen szép helyre költöztek. Felszegben együtt élt a két család, elhatározták, hogy az Országút mellett építenek házat. A területet kis parcellánként vásárolták meg, tulajdonképpen két telekre valót, 1910-ben házasodtak össze, 1927-re lett kész a ház, akkor költöztek be. Nagyon szép hely ez, a központban, a Madaras patak választja el a Főúttól. Előtte egy térség. Ideális hely. Addigra a nagymamám már szült 8 gyermeket, de közülük csak 4 élt. Négy gyerek a születésük után halt meg, egy halva született. Itt még két gyerekkel gyarapodott a család, 1929-ben, és 1931-ben, akik még ugyanabban az évben meghaltak. Nem érték meg az egy évet sem. A 11 szülésből csak négyen érték meg a felnőtt kort. Számomra nagyon rejtélyes volt mindig, hiszen, ahogyan én megismertem a nagymamámat, nem volt beteges, erős alkatú volt, és egy kemény székely asszony. Életben maradtak IGNÁC (1912.), JÁNOS (1914.), ROZÁLIA (1921.), LAJOS (1924). János bácsi elment Magyarországra, nyomdász lett Budapesten, ott is halt meg balesetben 1943-ban, oda temették el, Róza néni szolgálni ment Budapestre, 1942-ben jött haza, és ment férjhez Bálint Alberthez, Lajos bácsi 1948-ban szökött át a határon, nem akart román katona lenni, ott vette feleségül Friedrich Ilonát, ott született két gyerekük Lajos és Gábor. Sajnálatos balesetben tetanuszt kapott, nem adtak védőoltást, rövid idő múlva meghalt. Maradt utána a két árva.

Szüleim 1940-ben házasodtak össze. Egy ideig egy háztartásban éltek a nagyszüleimmel, miközben épült a családi ház. 1943-ban költöztünk át.

Sok-sok szép emlékem van a Péter nagyszülőkkel, de talán előbb Bogya sz. Bogács Amália 94 éves, Szlovákiában, Pozsonyban élő néni leveléből idézek. Ő nem rokonunk, de a rokonokról ír, akiket személyesen ismert. Csodálatos az emlékezése. Úgy emlékszik vissza, mintha egy hete történtek volna az események, név szerint emlékszik mindenkire, akikről a könyvem szól. Élő emlékei vannak 94 évesen is. Nagyon csodáltam a levelét, sok egyetemet végzett ember dicséretére válna a szép és helyes írása. Nagyon szépen, udvariasan, választékosan fejezi ki magát. Csodálattal olvastam az első 14 oldalas levelét. Ez is életem nagy élménye, hogy bár 17 évvel idősebb, mint én, és ilyen nagy tisztelettel irt, bár akkor még csak a nevemet tudta a könyv borítójáról. Miután válaszoltam, bemutatkoztam, újabb levelet kaptam. A családommal is kapcsolatban van, ezért közlöm most a levél egy részét.

„ …Köszönöm a levelét, jól esett olvasni sorait, beszámolóját szeretett szülőfalunkról és saját magáról. Én a Péter családot jól ismertem, sokszor küldtek, mikor János bácsi varrt valamit édesapámnak vagy a bátyámnak, megkérdezni mikor lesz kész a megrendelt munka, sőt én is vittem haza, ha elkészült. János bácsira és Regina nénire is jól emlékszem, még azt se felejtettem el, hogy Horvát Jóska bácsinak volt a testvére. Ignác bácsira emlékszem. János bácsira kevésbé, azt hiszem ő elég korán elment Madarasról, úgy tudom nyomdásznak tanult és Pesten halt meg. A kedves Rózára, nagyon jól emlékszem, mintha magam előtt látnám a kedves, mosolygós arcát, azt hiszem 3 évvel korábban született, mint én, így hamarabb ment szolgálni Brassóba, Ő szerezte nekem az első helyet a Hátsó utcában. Közel laktunk

egymáshoz, ő az utca egyik oldalán, én a másikon. Mint nagylány figyelt rám, a 13 évesre. Keservesen sirattam, amint a könyvben olvastam, hogy vesztette el a fiát. Én is átéltem ezt a szívfájdalmat, amikor nem egészen 38 évesen a lányom autóbalesetben életét vesztette. Lajival osztálytársak voltunk, tudtommal ő is balesetben halt meg. Amint írtam, mindenkire ráismertem, ahogy láttam a fényképeket. Szőcs Julikát nagyon szerettem, egy rendkívül aranyos leányka volt, úgy gondolom ő is szeretett engem. Összesen 2 nyarat és őszt töltöttem otthon, így én is jártam fonóba Felszegben. Akiket hirtelen fel tudok sorolni: Veres Vilma, Antal Pali Róza, Bírta Róza, Dombi Vilma, Juhász Ilus a testvéreivel, Váncsa Erzsike, András Elek Ágnes, Balázs Ágnes. Madaras majdnem minden lakóját ismertem és felismertem a könyvben. Jól ismertem a Felszegieket, a Köves utcaiakat, a Papsára, a Hídvég utca és további utcák lakóit. Például a Hídvég utcában lakott Mezei Dimén Lázár bácsi, aki kigyógyította a testvéremet a tüdőgyulladásból. Mézzel gyógyította, amit ingyen hozott nekünk, és, amikor elköszönt azt mondta, hogy azért ennek a Piroskának is adjanak mézet. Nagyon piros kislány voltam, Dombi Dami szokott utánam szólni, hogy, hová mész „pios Ámáli?" Látom, hogy az ülőszéken az asszonyok fonnak. Sőt azt is, hogy Mezei Lázár bácsi kinn ül a feleségével, azt, hogy a néninek reszketett a feje. Nagyon kiterjedt volt a Bartó rokonság. Jó rokonok voltunk, szerettük egymást. Azt hiszem, már túl sokat mesélek, de a felhúzódtak a zsilipek."Egyelőre ennyi Amália nénitől.

Tehát én, itt születtem a nagyszüleim házában. Csak később költöztünk át a sajátunkba. Péter nagymamámnak, én voltam az első unokája, egy kislány, (1941), öcsém Sándor (1943), szintén itt született. Utána Bálint Irén (1943), az unokatestvérem. Nagyon szeretett minket, főleg a két leánykát. Szeretett elmenni, a búcsúkra. 1949-ben a pünkösdi búcsúra gyalogosan vitt el, én 8 éves voltam, Irén 6. Nem a keresztaljával mentünk, hanem csak hárman, ahogy emlékszem „torony iránt" rövidítve az utat. Reggel 6 órakor indultunk, 11 órára értünk a templomhoz. Még a Jézus hágót is megmutatta, de már kimenni nem tudtunk. A templomban pihentünk meg, felvitt a Mária lábához, felemelt, zsebkendőnkkel megtöröltük Mária lábát, vettünk búcsúfiát, képet is a Mária szoborról, mézes pogácsát, és a szüleink kocsi szekérrel küldtek haza. Hálás vagyok érte, hiszen utána letiltották a pünkösdi búcsúkat, csak 1990-ben lehetett nyíltan megtartani. Talán két évre rá, 1951-ben elvitt szeptember 8-án a Kisasszony napi búcsúra, mindkettőnket Göröcsfalvára. Egy rokon családhoz volt hivatalos ebédre„megyébe", ahogy ezt nevezték. Ide is gyalog mentünk, 8 km, az nem olyan sok. Egyenesen a misére mentünk, majd indultunk a vendéglátó családhoz. Időközben a „gazduram", egy fiatalember, felöntött a garatra, jól megrészegedett. Mi előbb értünk a házhoz, mint ő. Szépen terített asztal volt a szobában, a konyha, pedig kint az udvaron a szín alatt. Itt a tálason sok edény felakasztva. Valami miatt felmérgelődött a feleségére, kezdett ordibálni, és az edényeket leverni egy bottal. Az asztal mellett ültünk, amikor ordítva belépett a szobába. Én addig ilyen családi „drámát" nem láttam, nagyon, nagyon megijedtünk, nem kellett nagy „biztatás", gyorsan ki házból, ki az udvarból. Sajnos később sok évre rá, az italnak lett az áldozata ez a rokon, belefulladt a kapu előtt folyó alig arasznyi vízbe. Elszaladtunk, de nagyon éhesek voltunk. Elindultunk haza fele. Rákos felső felében lakott egy másik rokonunk, Császár Pálné, Jula néni, a nagymama testvére. Hát bementünk hozzuk, Juliska nagynéni, a leányai Gizella és Margit, megvendégeltek minket, ettünk, vizet is ittunk. Aztán haza gyalogosan a Sósréten.

Miután beköltöztünk a mi házunkba, azután is naponta ott voltunk a nagyszülőkkel. Egy kis kapu választott el, ki sem mentünk a kapunkon, hanem a közkapun közlekedtünk. A nagyszüleim háza is különleges volt kívülről is. A főfalon szép hajlított fadíszítés, a középső szoba bennebb volt, egy nagy, 4x6 m-es veranda, ami dísze volt a háznak. Szépen faragott tornáclábakkal, mintás deszkából fent körben, díszítéssel. A „tornácfa" annyira széles, hogy virágos ládákat lehetett tenni, de tett is nagymama. Kora tavasztól, késő őszig nyíltak a virágai, a ládákban, a tornác előtt, a „front" fal előtt, a kertben a veteményes mellett. Nagyon szerette a virágokat, minden évszakban nyíltak. Most is megvan egy fajta virág a házunk előtt, aminek az „ősét" ő gyökereztette meg talán 90 évvel ezelőtt. Léces kert volt a ház előtt az út felől, a gyalogkapu fedett volt, mint a kötött kapuknál. Egyszóval, egy takaros udvar volt első nézésre is. De nem csak ennyi, a ház végében a nyári konyha, utána fásszín, egybe a szekérszínnel, egy kút is az állatok itatására, mert minden egyébre a Madaras patak vizét használtuk. Volt hátul az istálló a csűrrel középen, a szemközti oldalon egy kisebb szekérszín, ide kötötték fel nekünk a hintákat lánccal, volt, hogy egyest, volt, hogy vonatost, mert mi négyen voltunk unokák, Irén is sokszor volt itt. Elfértünk kényelmesen ötön is egymás mögött. A nyári konyhának két része volt, elől a sütő, a kemencével, mellette egy szobácska. A kemence elég nagy helyet foglalt el. Egybe volt rakva vele egy tégla kályha főzőrésszel a kemence előtt a sütésre való hely, alatta fatartó, jobb oldalon beépítve egy nagy üst, alatta tűzszekrény. A sütőnek volt egy rendes, üveges ajtója, de nyáron egy kis kb. 1 m magas léces ajtócska, hogy a majorság ne tudjon bemenni. A kemencében hetente egyszer, kétszer kenyér sült, ünnepekre kalács, és előtte kürtős kalácsot sütöttek. A kemencében sütötték meg a húst is az ünnepek előtt, a bárányt feltétlenül. Készült itt finom egyben malac sült is. Felmentünk a lépcsőn a verandába, ahol rongyszőnyegek voltak a sárga padlón, három ajtó nyílt be a konyhába, szobákba. Két ajtó egészen deszkából, a nagyszobába nyíló üveges ajtó volt. a konyha az utcára nézett, két ablakkal. Egy téglából épített kályha, fűtő volt, öntöttvas tetővel, és téglából kirakott fatartóval. A két ablak között a falon egy edénytartó tálas, rajta mázas cseréptányérok. Középen egy jó masszív asztal jó nagy fiókkal. Ebben kenyeret, maradék puliszkát, evőeszközöket, lapítókat tartottak. A kályha fölött akasztós edénytartó, ide akasztották mosogatás után a lábasokat, fazekakat. Az ajtón becsavart akasztók a törölközőknek. A falon egy ruhafogas. Ebben a konyhában is volt egy vízkiöntő kagyló, az udvaron emésztő gödör. Ágy is volt a konyhában, jó magas lábakkal, szalmazsákkal, derékaljjal, alatta hely egy kisebb ágy részére. Az ablak alatt padágy, fel lehetett emelni a tetejét, szétnyitni, szalmazsákkal fekvőhely a gyerekeknek. Nappalra bevetették az ágyat, belső felén voltak a párnák, rajta a cserge, a pokróc, és leterítve gyapjútakaróval. Hímzett díszpárnákat tettek rá nappal. A gyapjúterítőt koszorús mintázattal szőtték, színes gyapjúból és gyapotból. Falvédő is volt az ágy mellett, olyan, mint a terítő. Feliratos falvédők a falon, nagyon szép azsúrozott házi szőtt fehér drapériák az ablakon. A konyhában petróleumlámpa egy nagyobb, akasztható a lelógó drótra. a kályha felett is egy szeg, a kisebb petróleumlámpának, ami főzéskor használtak este. A varrógép helye az udvar felőli ablak mellett állt, ezzel varrta nagytatám a férfiak posztó viseletét. Estére befele fordították a varrógépet, leeresztették a 11-es petróleumlámpát. A falon sok fénykép, az ágy felett nagy szentkép, alatta feszület és rózsafüzér. A padlón mindig rongyszőnyeg, minden héten felsúrolták és sárgították. Még egy emlékezetes tárgy, a falióra. Mindkét szobában téglából rakott melegítő kályha, olyan, mint a mai csempekályhák. Levakolva, lemeszelve, olyan

színre, mint a szoba fala. Úgy emlékszem, hogy jól ki lehetett melegíteni a szobákat. A konyhát majdnem mindig kékre meszelték, a szobákat valamilyen erős színnel, amit sablonos színes mintákkal díszítettek. Ugyanilyen volt az előszoba falai. A fehér szint cinkvájsszal festették. A szobák bútordarabjai kasztén, almárium, vetett ágy. Ezen rakottas gyapjú ágyterítők, falvédők. Nagy szentképek voltak a falon és nagy függönylámpák, mindkét szobában. Nagyon élő az emlékezetemben az egész lakás kívülről, belülről. Gyermekkoromban mozgalmas volt ez a lakás. A nagytatám székelyszabó volt. Akkor a ruházat legnagyobb része a házi szőtt posztóból varrt ruha volt. Székelyharisnyát, lajbit, mellénylábit, zekét, kurtazekét, ujjat, hosszúzekét viseltek a férfiak. A kemény munkában hamar kopott, szakadt a ruha. Az asszonyok szőtték a posztót, Jenőfalván, Lövőtén, itt Madarason is volt ványoló, ahol összeverették, megványoltatták. Ezt a posztót hozták megvarratni. Singben mérték. Amikor megrendelték a ruhadarabot, nagytatám, majd édesapám is levették a méretet. Volt egy notesz, beírták a nevet a méretet. Ki volt alakítva egy mérési sorrend, így a nagytatám beírta a nevet, utána, hogy harisnya, zeke stb., és csak számokat sorban. Be volt írva, hogy mikorra kell, kész legyen. A székelyharisnyát nem kellett felpróbálni, de a más ruhadaraboknál jöttek ruhapróbára. Ilyenkor előkerült a lapos szabókréta, jeleket rajzolt nagytatám a félkész ruhadarabra. Történtek csúszások, amikor nem sikerült időre megvarrni, mert sok munka volt. A foltozás is mindennapi dolognak számított. A viselő ruhák gyorsan koptak, a térdén, fenekén, könyöknél. Foltot varrattak rá. Még kétszer is. Hogy tovább tartson, volt, hogy már eleve újonnan tettek foltot a harisnya térdeire, fenékre. Semmit nem dobtak el, csak, amikor már használhatatlan lett. Ekkor is kapca lett belőle. Érdekes, hogy mi, a gyerekek szerettük, hogy annyi sok ember járt hozzánk. Akár a nagyszüleim házában, akár nálunk, amikor már külön laktunk, szerettünk csendben hallgatózni, hallgatni a beszélgetéseket, a híreket, néha a faluban éppen aktuális pletykaságot. A háború után nagyon nehéz idők jártak. Minden kevés volt, élelem, lábbeli, ruházat. Nagyon kevés volt a pénz. Járványok voltak, kevés volt a szappan is. Valóságos „tetves világ” volt, sok volt a fejtetű, ruhatetű. Amikor hozták a posztót, vagy még inkább a foltozni valót, nagymamám, az édesanyám is, kenyérsütés után betette a meleg kemencébe, hogy elpusztuljanak az élősködők. Csodálkoztam, amikor nagyon sok volt a munka, éjszaka is varrtak. Mindig megígérték a kuncsaftnak, hogy időre elkészül az öltözék, bár ebben saját maguk sem voltak biztosak. Amikor a magyar világ volt, sok mindent lehetett vásárolni, de a háború után még cérna sem volt. Édesanyám több csipkés lepedőt is hozott férjhez. Leszedte a csipkét, kibontotta, ezzel a cérnával varrták a harisnyákat, lajbikat. Egy ideig zsinór sem volt. Fekete gyapjúból horgolt édesanyám zsinórt a harisnyára, majd, amikor lehetett kapni cérnát, akkor abból, több szálat összefogva. Gazdálkodtak is a nagyszüleim. Voltak tehenek, disznók, juhok, nyulak, szárnyasok. Tehenekkel művelték a földet. Sokszor vittek minket is a mezőre, az erdőre. Keveset segítettünk, de meg tudtunk állni a tehenek előtt, tudtuk taposni a szénát a szekéren, vagy tudtunk reggelit vinni a mezőre, a közeli erdős kaszálóra. Egy alkalommal túrós puliszkát kellett vinni a Medvés patak nevű kaszálóra. Nagytata előző nap elment kaszálni, ott aludt a kicsi házban. 11 éves lehettem, öcsém 9. Nagymamám megmagyarázta, hogy hová kell menni, elég messze a falutól. Vittük is, de valahogy eltévedtünk, körbejártunk, jól benne voltunk a délelőttbe, amikor egy bácsi megmutatta, hogy hová kell menni. Szegény nagytata nagyon elunta a várakozást, éhes is volt már. Aznap ott maradtunk, ott is aludtunk. Hát kicsit furcsa volt, minden neszt hallottam, egy kicsit féltem is. Mindkét nap segítettünk

forgatni a rendet és összegereblyézni. Jó volt elmenni a rákosi részen lévő Fehér fenyő eleje nevű kaszálóra. Az is messze volt, szekérrel szoktunk oda menni. Azért szerettem, mert nagyon sok szamócát lehetett gyűjtögetni, szemelgetni. Ha Madaras mellé területre mentünk, akkor málnát szedtünk, amíg száradt a rend. Jól lehetett lakni málnával és haza is tudtunk hozni. Jártunk még Disznókúthoz, Sáskúthoz, és Égésbe. Soha nem rakott nagy szekeret nagytata. Olyant, hogy mi a gyerekek is fel tudjunk mászni rá. Nagyon rosszak voltak az erdei utak, könnyen felborult a szénás szekér. Egy alkalommal fel is dőlt, rajta János nagytata, akinek combcsont törése lett. Sok időre rá gyógyult csak meg. Hát, nem volt könnyű ám, akkor sem az embereknek, sőt a mostani nemzedék nagyobbik része nem is edződött meg az ilyen munkák elvégzésére. Nagymamám legtöbbször a házi teendőkkel volt elfoglalva., vagy besegített a varrásba is nagytatának. Nagyon „kardos" asszony volt Ő. Abban az időben haladó gondolatokkal. Nemcsak kardos, hanem „nyakas" székely is volt, szerintem Ő „viselte a kalapot" a családjában. Elérte mindig, amit akart. Maga meszelte ki mindig a házát, amíg tudta. Magas vérnyomása volt, felállt az asztalra meszelni, leesett, súlyos agyvérzés érte 63 évesen. Ágyba került. Amikor ott feküdt, nagy csend volt a házban, mindig valaki vele kellett legyen, sokszor voltam ott én is. Fülemben cseng a falióra tik-tak hangja a nagy csendben. Elég fiatalon, 1954-ben ment el örökre. Utána változott a berendezés. Nagytata egyedül élt. Nagyon megviselte az egyedüllét, súlyos asztmája volt, 1957-ben ő is meghalt. Üres lett a ház. Kezdetben kiadták bérbe, de félni lehetett, hogy valakit „hivatalból" költöztetnek ide, akiket ki sem lehet rakni. Így döntötte el a család, hogy a férjemmel foglaljuk el. Ebbe a házba költöztem a férjemmel 1963-ban. Teljesen üres volt. Lassan berendeztük. Részletfizetésre lehetett vásárolni bútort. A nyári konyha már nem nagyon volt használható állapotban, lebontottuk a 70-es évek elején, újat építettünk. Nagyon szép volt kívülről akkor is ez a régi paraszt ház, de az árvíz nagyon sokszor elöntötte az udvart. Átázott az alap, üres lett a padló alja, a fa gerendák kezdtek elkorhadni, egészen le kellett bontani, így 1993-ban újat építettünk. Eltűnt a régi ház, de az emlékek elevenen élnek bennem. Az, hogy nagytatám sokat mesélt az első világháborús emlékeiről, Galíciáról. Akkor nem mindent értettem meg, azt, hogy milyen nehéz volt ez a háború az életében, nagyon messze a családtól. Pár katonai kitűntetést is tartogatott. Rég elvesztek, olyan kereszt alakúak voltak, szalagon lógtak. Nagytatám dohányt termesztett a kertben. Emlékszem a szép zöld levelekre, majd, hogy fel voltak kötve szárítani. Később, amikor ropogósra száradtak, összetekerte, mint az asszonyok a káposztaleveleket, deszkán, éles bicskával vagdalta össze. dohányos szelencébe tette, pipába tömte és azt szívta. Néha újságpapírból szakított ki, belecsomagolta a dohányt, szivarkát készített. Csak kint, az udvaron szívogatta, mert nagymama nem engedte, hogy bent füstöljön. Egy másik dolog, ami nagytatámmal kapcsolatban az emlékeimben él. A templomban amolyan „segéd" harangozó szerepét töltötte be egészen fiatal kora óta. Miből állt ez? A templomban csak gyertyák égtek. Volt két Nagy csillár is, amelyek az első, és a középső részen csüngtek le. (Ezeket a templom renoválásakor leszerelték. Sajnálom, mert az emlékezetemben nagyon szépnek látom) Ezeken a csillárokon gyertyák voltak körben. Minden szertartáskor minden gyertyát meg kellett gyújtani, majd a koppantóval eloltani. Ez a nagytatám feladata volt. A másik a perselyezés. Hosszú nyele volt a perselynek és rajta egy pici csengőcske. Ahogy nyújtotta be a padok között halkan csilingelt. Még volt más feladata is. Minden házszentelés alkalmával járt a pappal, ugyanis, nem mindenki pénzt adott a papnak, hanem tojást, sőt füstölt disznólábat is. Nagytata egy nagy füles kosárral ment,

összegyűjtötte a tojást, amit adtak. Amikor megtelt a kosár, akkor valamelyik háznál ott hagyta, ment tovább. Másnap, vagy utána összegyűjtötték. Kisgyermekként büszke is voltam a tevékenységére, még arra is, hogy édesapám, édesanyám is énekeltek Virágvasárnap és Nagypénteken a passiójátékban. Érdekesség a fényképekkel kapcsolatban. Az 1941-ben készült képen a család tagjai vannak a kiskapuban. Bent a tornácajtóban édesapám áll. A lépcső mellett János nagytatám, aki egész életében székelyharisnyában járt. Soha nem húzott más nadrágot. Hétköznap bakancsot, a vasárnapi harisnyához csizmát húzott. Az j0bb oldalon nagymamámmal van a két fia. Mindkettő köntösben, mert akkoriban, amikor a pelenkából kinőttek, a fiúkra, leányokra egyaránt köntöst adtak. Így ránézésre, akár leányoknak lehetne nézni. A nagyobbik a 3 éves édesapám, a kisebbik János nagybátyám. Mellettük Jóska bácsi, a nagymama testvére. Az utolsó kép 1942-ben készült. A Pallón Hallai Edit tanítónő és Rebman Éva óvónő állnak, akik itt laktak ebben a lakásban.

Nagyszüleim háza 1941.

Péter János nagytatám

Regina nagymamám 1915.

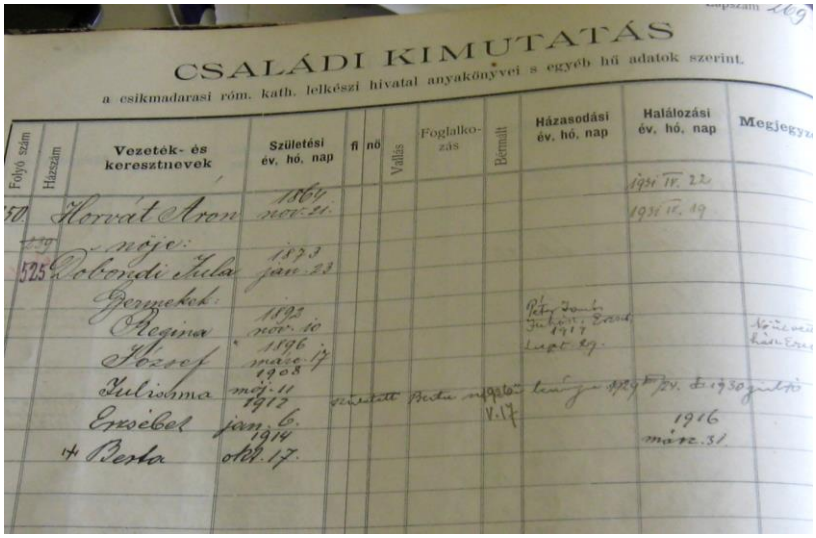

Regina nagymamám a virágaival

Nagyszüleim háza 1942.

1. A HORVÁT DÉDSZÜLŐK

CSALÁDI KIMUTATÁS

a csikmadarasi róm. kath. lelkészi hivatal anyakönyvei s egyéb hű adatok szerint.

Folyó szám	Házszám	Vezeték- és keresztnevek	Születési év, hó, nap	fi	nő	Vallás	Foglalkozás	Bérmált	Házasodási év, hó, nap	Halálozási év, hó, nap	Megjegyz.
50		Horvát Áron	1864 nov. 21.							1931 IV. 22	
		neje:								1931 IV. 19	
525		Dobondi Jula	1873 jan. 23								
		Gyermekei:									
		Regina	1892 nov. 10								
		József	1896 márc. 17								
		Julisánna	1908 máj. 11								
		Erzsébet	1912 jan. 6.								
		† Berta	1914 okt. 17.							1916 márc. 31	

1.HORVÁT ÁRON 1864. november 21 -1931., és felesége DOBONDI JULA 1873. január 23.-1935.

2.GYEREKEK: HORVÁT REGINA 1892. november 10. , HORVÁT JÓZSEF 1896. március 17.,

HORVÁT JULIANNA 1908. május 11., HORVÁT ERZSÉBET 1912.január 6.. , Berta 1914. október 17 – 1916.

A déd mamám Dobondi Jula

A középen déd mamám testvére Dobondi Rozália

2.HORVÁT REGINA 1892.november 10. -1954. és férje PÉTER JÁNOS 1886. július 3. -1957.

HORVÁT REGINA, a PÉTER JÁNOS felesége lett, ő volt az egyik nagymamám. Szomszédságban éltek a testvérével, Horváth Józseffel. (Bővebben Péter nagyszülőknél)

2.HORVÁT JÓZSEF 1896. március 17. és felesége JUHÁSZ ERZSÉBET 1895. május 7.

HORVÁT JÓZSEF bácsi feleségül vette Juhász JUHÁSZ ERZSÉBETET, akit mi Erzsók ángyinak szólítottunk. Itt a szomszédságban laktak, szemben a mi családi házunkkal. Mi adhatott ötletet a nagyszüleimnek, hogy itt a Főút mellett vegyenek telket? Talán az, hogy a nagymamám, innen a szomszédból ment férjhez Felszegbe. A szülőházukkal át elemben vették meg a több, mint 30 ár területet. Régen itt is házak álltak. Sok évre rá is kerültek ki a földből cserépdarabok, épület maradványok.

3. GYEREKEK: ANNA 1919. június 27. , Berta 1920. – 1922., Berta 1923. január 27. – 1923. február 19. , MARGIT 1924.január 11.

2. HORVÁT JULIANNA 1908. május 11. -1998. és férje CSÁSZÁR PÁL 1903. -1990.

HORVÁT JULIANNA, Rákosra ment férjhez CSÁSZÁR PÁLHOZ

3. GYEREKEK: CSÁSZÁR ANDRÁS 1930. CSÁSZÁR GIZELLA 1932. december 9. , CSÁSZÁR MARGIT 1936. szeptember 4., Császár Julianna 1949 -1954.

Julianna néni fiatal leány korában dolgozott, itt Madaras az Antal fűrészgyárban. Megsebesült, egész életében betegnyugdíjas volt. Jó kapcsolatban voltak szüleim a Pali bácsi családjával. Gyalogosan jöttek baba látni. Sokszor mesélte el Gizi, hogy 9 éves volt, amikor eljött az édesanyjával hozzánk meglátogatni édesanyámat, amikor én születtem.

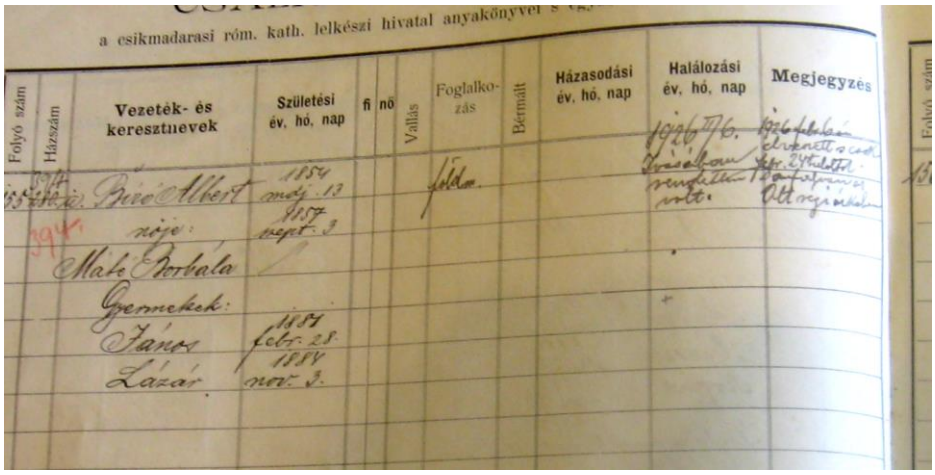
2. HORVÁT ERZSÉBET 1912. január 6.-1986., és férje MOLNÁR JÓZSEF 1896. március 17.-1987.

3. GYEREKEK: MOLNÁR PÁL 1934. március 5. , MOLNÁR GIZELLA 1937. szeptember 6.-2018.

MOLNÁR LAJOS 1941. június 18.

HORVÁT ERZSÉBET 1912-ben született, édesapám is. Erzsi néni, a „nagynéni” januárban, édesapám júliusban. A nagymamám és a legfiatalabb testvére között 20 év korkülönbség volt. Nagymamám 18 évesen ment férjhez. Egyszerre volt „kismama” az anya és leánya, a déd mamám és a nagymamám. A szoptatást közösen intézték, főleg nyáron, ősszel, amikor a mezőre kellett menni. Akinek éppen lehetősége, illetve teje, ideje volt az szoptatta mindkettőt. Tehát az édesapám és a nagynénje „tejtestvérek” is voltak. Férjhez ment MOLNÁR JÓZSEFHEZ.

1. A BÍRÓ DÉDSZÜLŐK

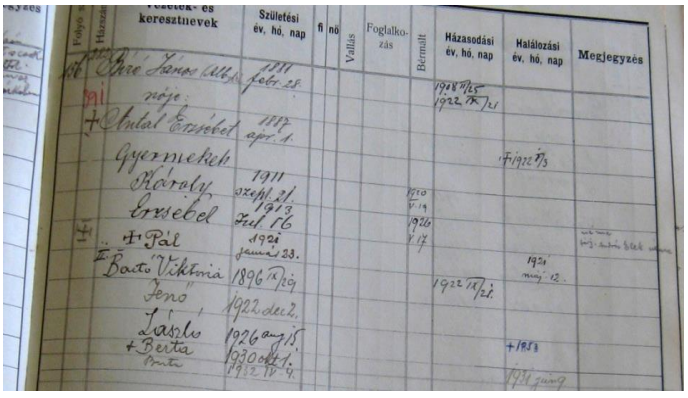

a csikmadarasi róm. kath. lelkészi hivatal anyakönyvei

Folyó szám	Házszám	Vezeték- és keresztnevek	Születési év, hó, nap	fi	nő	Vallás	Foglalkozás	Bérmalt	Házasodási év, hó, nap	Halálozási év, hó, nap	Megjegyzés
		Biró Albert	1854 május 13				földm.			1926 II 6.	
		neje:	1857 sept. 3								
		Máté Borbála									
		Gyermekek:									
		János	1881 febr. 28.								
		Lázár	1884 nov. 3.								

1.BIRÓ ALBERT1854. május 13. -1926., és felesége MÁTÉ BORBÁLA 1857. szeptember 3.

2.GYEREKEK: BIRÓ JÁNOS 1881. február 28. , BIRÓ LÁZÁR 1884. november 3.

A BIRÓ dédszüleimről is keveset hallottam. Most, amikor az egyházi nyilvántartóból kimásoltam az adatokat, akkor tudtam meg, hogy tragikus körülmények között halt meg Albert dédapám. „ 1926. február 6-án elveszett, csak február 24-én találták meg Dánfalván az Olt régi árkában”. 72 éves volt. Szerintem nagyon megrészegedett, így nem volt képes hazamenni. Ha nagyon elgondolkodok ezen az esetem, gyerekkoromban annyit hallottam, hogy a dédanyámnak voltak gondjai a családban, a dédapám részegeskedése miatt. A két fiúknak LÁZÁR és JÁNOS családjának nem voltak ilyen gondjai. Bíró Lázár a nagytatám és a testvére, János szomszédosak voltak. Az Országútra nyílt a János bácsiék kapuja, a nagytatáménál két bejárat is volt. A Horvátok utcából egy kiskapun lehetett bemenni az udvarba, amelynek másik oldalán, szemben, a hátsó udvarról, egy nagykapu is volt, ami egy kis zsákutcára nyílt.

Folyó	Házszám	Vezeték- és keresztnevek	Születési év, hó, nap	fi	nő	Vallás	Foglalkozás	Bérmalt	Házasodási év, hó, nap	Halálozási év, hó, nap	Megjegyzés
		Biró János	1881 febr. 28.						1908		
		neje:							1922		
		†Antal Erzsébet	1887 apr. 1.								
		Gyermekek:								†1922	
		Károly	1911 szept. 11.						1930		
		Erzsébet	1913 Jul 16						1926		
		†Pál	1921 január 23.								
		Barto Viktória	1896							1921	
		Jeno	1922 dec. 2.						1922		
		László	1926 aug. 15							†1933	
		†Berta	1930 okt. 1.								

2.BIRÓ JÁNOS 1881. február 28. és első **felesége** ANTAL ERZSÉBET 1887. április 1. – 1922. jan. 3. -1922.

3.GYEREKEK: BIRÓ KÁROLY 1911. szeptember 11. , BIRÓ ERZSÉBET 1913. július 16.,

Pál 1921. január 23. - 1921. május 12.

Antal Ida Dobondi Áronné és testvére Erzsébet Antal Erzsébet 1921.

Antal Ilona, férje Szakáll Mihály és leányuk Szakáll Ilona zenetanár Gyulafehérváron, a Teológián.1969.

2. ANTAL ERZSÉBET, Bíró Jánosné 1887-ben született, és 1922. január 3-án halt meg, tehát 35 évesen. A gyerekek, még kicsik voltak, Károly 11, Erzsébet 9 éves volt.1922. szeptember 21-én újra megnősült az édesapjuk, feleségül vette Bartó Viktóriát.

2. **második feleség**: BARTÓ VIKTÓRIA 1886.szeptember 29.

3. GYEREKEK: BÍRÓ JENŐ 1922. december 2., László 1926.augusztus 21- 1953. , Bíró Berta 1930. október 1. - 1931. június 9. , BIRÓ BERTA 1932. április 4.

Nagycsalád lett, öt gyermekkel. Kétféle gyermek. Később KÁROLYT és ERZSÉBETET elvették örökbe Péter Gergely és felesége Bíró Anna, akik Egervárában laktak.

3. BIRÓ KÁROLY, feleségül vette a szintén Egervárában lakó BÁLINT IDÁT. Itt építettek lakást is, négy gyerekük született, ERZSÉBET 1941., MARGIT 1943, KÁROLY, és ILONA 1947.

Bíró Károly katona, 1931. Bíró Károlyné Bálint Ida 1940. Bálint Ida középen Bíró Károlyné

4. BIRÓ ERZSÉBET férje BÁLINT IGNÁC volt.

3.Két gyerekük született FERENC és GIZELLA.

Bálint Gizella Bíró Erzsébet és Bíró Margit családja

4. BIRÓ MARGIT 1943., férje PÉTER ÁRPÁD 1941.

5. Négy gyerekük született LÁSZLÓ, SÁNDOR, ROZÁLIA, és IRÉN. Rózsika balesetben halt meg kislányként, Sándor 39 évesen.

Péter Árpádné Margit 2013.

5 PÉTER LÁSZLÓ 1967. feleségül vette BODOR KATALINT 1970.

6. Két kislányuk született EMESE 1992. és BLANKA 1999. Kati Csíkszeredában a Kájoni János Megyei Könyvtárban könyvtárosként dolgozik, itt laknak Madarason. Emese orvosnő lett, Blanka is egyetemista Kolozsváron.

A Péter család Emese egyetemi évzáróján

Péter László és Emese 2017.

Péter Kati a könyvtárban

Kati Blankával

Blanka és Emese

4. BIRÓ KÁROLY feleségül vette CSÁSZÁR ERZSÉBETET.

5. Három gyerekük született LÁSZLÓ, LEVENTE és ANNAMÁRIA. Sajnos Levente nem él már.

Laci 40 éves 2017. Annamária és a családja 2017.

A Levente sírja

4.BIRÓ ILONA 1947. és férje JÁNOS JÓZSEF.

5.Három gyerekük van: MÁRIA 1970., TIBOR 1971., és JÓZSEF 1977.

Itt laknak Madarason. Bár lett volna alkalmuk Gyulafehérvárra telepedni, anyagi támogatást, lakást is kaptak volna, a szülőföldet, a szülőfalujukat választották.

János József és Bíró Ilona 1969.

János József, Ilona, Mária, Tibor, József 1978.

A János család 1992-ben

Ilonka 50 éves, Karcsival 1997.

Kicsengetés

Ilonka 70 éves 2017.

5.JÁNOS MÁRIA 1970. és férje BOCSKAI LAJOS 1970.Görgényüvegcsűrön élnek.

6.GYEREKEK: BOCSKAI HENRIETTA 1998., BOCSKAI BIANKA 2005.

Marika első osztályos 1966.

Marika csőszleány 1988.

Negyven éves találkozón Marika

Bocskai Lajos és Mária

Lajos és Mária

Henrietta

Bianka

Henrietta és Bianka

Bianka

5.JÁNOS TIBOR 1971.

5. ifj. JÁNOS JÓZSEF első felesége BALOGH ILDIKÓ, aki a kislánya születésekor halt meg, két gyerekük maradt félárván, MÁRK és ANNA. Második felesége BARICZ TIMEA, akitől ANITA született.

Ifj. János József családja Tímea, Márk, Anna, Anita

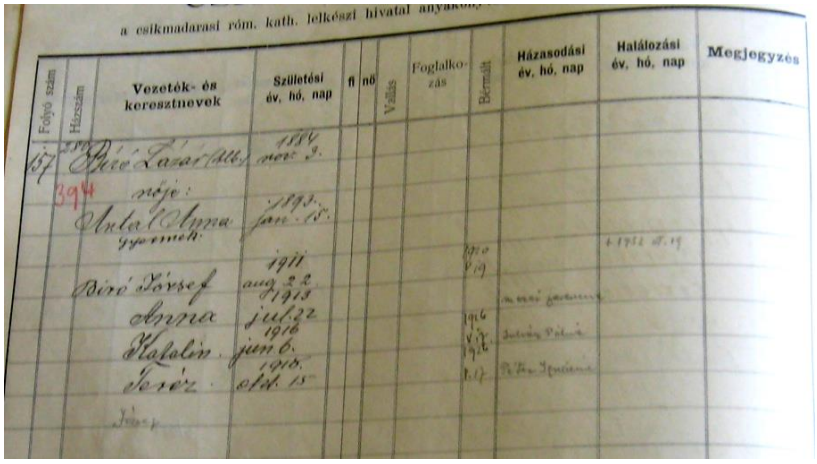
János Márk, Anna és Anita Öcsi 40 éves 2017.

3. BIRÓ ERZSÉBET férje ANDRÁS ELEK. Mindketten fogyatékkal éltek. Elek bácsi teljesen siket néma, míg Bözsi néni nehezen beszélt, egy agyhártyagyulladáson esett át gyermekkorában, de lehetett vele értekezni. Nagyon gyakran vitt engem magával gombát szedni Kődbe. Az akkor elég bővizű patakon mindig a hátán vitt át. A majdnem háromnegyed órás úton végig beszélgettünk. A maga módján mindent elmagyarázott.

4. Két leányuk született ERZSÉBET és ILONA. Erzsike maradt a családi házban, Ilona Csíkszeredában él a családjával.

3.BIRÓ JENŐ bácsi feleségül vette az unokatestvére özvegyét DOMBI ERZSÉBETET, és segített az öt gyermek nevelésében.

2.A BÍRÓ NAGYSZÜLEIM

a csikmadarasi róm. kath. lelkészi hivatal anyakönyv

Folyó szám	Házszám	Vezeték- és keresztnevek	Születési év, hó, nap	fi	nő	Válás	Foglalkozás	Bérmált	Házasodási év, hó, nap	Halálozási év, hó, nap	Megjegyzés
67	394	Biró Lázár Alb.	1884 nov. 4.								
		neje: Antal Anna gyermek:	1890. jan. 16.								
		Biró József	1911 aug. 20.								
		Anna	1913 julius 23.								
		Katalin	1916 jun. 6.								
		Terez	1918. okt. 15.								

2.BIRÓ LÁZÁR 1884. november 4. -1968. és felesége ANTAL ANNA 1890. január 16. -1967.

3. GYEREKEK: JÓZSEF 1911.augusztus 20. , ANNA 1913. július 23. , KATALIN 1916. június 6. , TERÉZIA 1918.október 15.

Bíró Lázár nagyapám, a lovas huszár.

Nagyapám, közbirtokossági pénztárnok, középen .

A Bíró nagyszüleim családi háza. Itt nőtt fel a négy gyermekük, és 5 unokájuk.

Biró Lázárné Anna nagymamám 1915.

Biró Anna és Katalin nagynéném 1935.

A Bíró testvérek, Juhász Pálné Katalin, Mezei Ferencné Anna, Péter Ignácné Teréz, édesanyám. 1978.

A Bíró nagyszüleim 1910-ben házasodtak össze. Egy takaros lakásban laktak, az utca felől volt egy tisztaszoba, középen egy nagyobb szoba. A hátsó „bütüben" volt a konyha és a kamra. Amire emlékszem, akkor már a nagybátyámnak, BIRÓ JÓZSEFNEK családja volt. A felesége DOMBI ERZSÉBET. Házasságukból öt gyermek született. Akkor már a leánytestvérek is férjnél voltak. ANNA- MEZEI FERENC felesége lett, KATALIN- JUHÁSZ PÁLHOZ ment, édesanyám, TERÉZ- PÉTER IGNÁCHOZ.

Az udvaron volt egy nyári konyha is. Két helyisége volt, egyik sütő a kemencével, a másik egy kis szoba. A nagybátyámék a lakóházház két szobáját használták, a középsőt konyhának és egyben lakószobának, a másik volt a tisztaszoba. Nagyszüleim a konyhában aludtak. Lakószobaként használták. Volt benne egy magas ágy, hosszú lábakkal, be lehetett tenni sok mindent alája. Az ágy mellett a falon falvédő, olyan, mint, amilyen az ágytakaró. Minden nap takarosan bevetette nagymama az ágyat. Volt egy kasztén, egy pad, egy asztal, mellette székek, vizes pad, ahol a vedret tartották. A kályha felett edénytartó. Szentképek voltak s falon, de az ágy felett ott volt a Bíró nagytatám huszár képe is. Olyan, mint egy sablonos alkotás, hiszen csak az arc volt a nagytatámé, a ló, a háttér, az mind csak színes díszlet. Nagyon büszkék voltunk a huszár nagytatánkra. Hasznos volt a nyári konyha, hiszen nyáron itt főztek, volt itt is beépített nagy üst. Felnyitható pad, asztal, mosogató asztal, vizes pad is volt, a mosdótálnak külön egy lyukas „asztalka", amibe beletették a mosdótálat. Késő ősszel is itt főztek. A kemence teteje jó alvóhely is lehetett. Az ajtó előtt nyáron kis lécajtó is volt, hogy a szárnyasok ne tudjanak bemenni. A kicsi szoba volt a nagymamám szobája. A nyári konyha hátánál zöldséges kert, virágos kert. Kerekes kút is volt az udvaron. Az istálló, a szekérszín háttal volt a Horvátok utcára. A ház hátánál volt szekérszín, nagy csűr. Szekérrel a hátsó kapun közlekedtek. A gyalogosan az udvar másik oldalán, a kiskapun jártak. Később itt is nagy kaput készítettek. Sok unoka született, 5+5+4+4, összesen 18-an. Nagyon sokszor játszottunk ott, bújócskáztunk. Szerettük a cséplést, a kaláka munkákat. Mámáék, ahogyan mi hívtuk, már nem vágtak nagy disznókat, de felejthetetlen íze volt annak a „vékony" szalonnának.

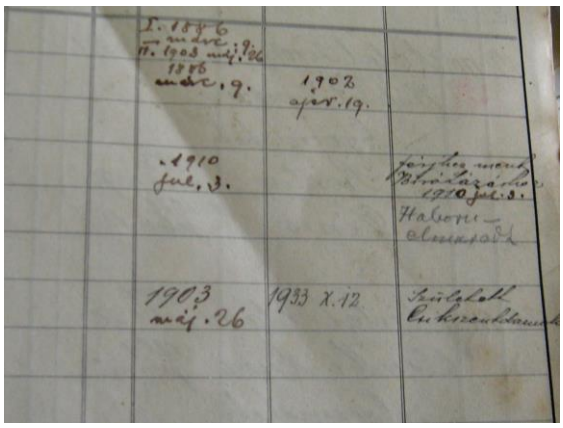
Egy történetet feltétlenül meg kell említenem. Bíró mámát úgy ismertem meg, hogy az egyik lába térdben megmerevedett. Sántikálva járkált, egy bot volt mindig a kezében. Mindig fájlalta is a lábát. Azt mondták, hogy egyszer, amikor leány korában ment haza a táncból,

megbotlott egy kőrakásban, megütötte a térdét. Egy számomra hihetetlen történetet meséltek ezzel kapcsolatosan. Az mondák „csinálmányba lépett”. Állítólag a dédtatám valamiben nagyon vétkezett. Talán volt egy törvénytelen leánya egy szolgáló leánytól, akit nem ismert el. Így mesélték, amikor kislányként hallottam. Emiatt „megcsináltatták”. Ártani akartak neki, valami boszorkányos „csinálmánnyal”. Bedobtak az udvarukra valami ártó dolgot. A dédapámnak szánták, de a nagymamám lépett bele. Szerintük az átok, a csinálmány, neki ártott, „rászállott”. Megmerevedett a lába. Mindenhez kapkodtak, orvosokhoz jártak. Javasasszonyokhoz is. Kijelentették, hogy meg van csináltatva. Azt mesélték, hogy van ellenszere is. Vissza lehet csinálni. Egy alkalommal vándorcigányok érkeztek a faluba. Egy cigányasszony nagymamánkhoz is betévedt. Azonnal cselekedett. Kijelentette, hogy erre a térd bajra van neki ellenszere. Kért egy fekete tyúkot, elvágta a nyakát, letette a padlóra, összevérezett mindent, ahol megdöglött, ott kezdte keresni a „csinálmányt”. Az sszony padló deszkáját elvágta két helyen. Kivette a deszka darabot. Kezdett áskálni, kivett egy piros katona csákó darabot. Ezt megsemmisítette. Kijelentette, hogy ez volt a betegség okozó. Elvitte a tyúkot, kért ennivalót és pénzt is. Tehát rászedte a nagyszülőket. Nem változott a nagymamám helyzete, egészen élete végéig-földig érő szőttes rokolyában járt, és pálcával. Ennek ellenére minden házi és gazdasági munkát elvégzett. A mezőre járt, kapált, takart. A kapálás nehezebben ment neki, mert mindig el kellett helyezkednie a merev lábával. Így történt egyszer egy hajnali kapálás alkalmával, hogy miközben kapálni kezdett volna, a két lába alá került egy nyúlfészek. A kisnyulak felugrottak, a rokolya alá. Nagyon megijedt nagymama akkor. Nemcsak munkából, hanem betegápolásból is jutott neki.

1963-ban, 83 éves korában nagytatám agyvérzést kapott. Ágynak esett. Nagymamám ápolta, elég nehéz volt. Négy év ápolás után ő is megbetegedett, és 77 éves korában meghalt. Még egy évig élt még nagytatám utána. Teljes ápolásra szorult. Ott voltak a háziak, de besegített a három leánya is. 84 évesen halt meg.

1.AZ ANTAL DÉDSZÜLEIM

1.ANTAL DÉNES 1861. november 21. **első feleség** ANTAL ANNA 1863. július 25. + 1902.

2.GYEREKEK: ANTAL ANNA 1890. január 15. , ANTAL DÉNES 1892. november 15. - 1918.

1. ANTAL DOMOKOS 1897. március 18.

második feleség KEDVES ZSUZSANNA 1864. május 3.

ANTAL DÉNES a dédapám egy 12 gyermekes családból származott. Az Antal dédszüleimmel kapcsolatban emlékszem, hogy nagybirtokosok voltak, nagyon sok földjük, erdőjük, telkük volt. Nagy erdőrésszel rendelkeztek a közbirtokosságnál is. Szolgát és szolgálót is tartottak. Az első világháborúban együtt vett részt a két testvér, DÉNES és DOMOKOS. DÉNES bácsi elesett a háborúban, DOMOKOS bácsi a háborúban kapott sebesülése folytán egész életében rokkant volt. A lövészárokban lefagyott mindkét lába feje. Sokáig volt a kórházban Munkácson, együtt Bálint Dénessel, aki szintén rokon, az apai nagynéném apósa volt. Neki a jobb lábát kellett amputálni. A további életében falábat csatolt fel és mankóval járt. Gyermekkorunkban csodáltuk a Dénes bácsi bakancsait, de főleg a csizmáit, amit személyre szabottan varrt neki a suszter. Sokkal rövidebb volt az orruk, mint egy átlagos lábbelinek. Legtöbbször bot volt a kezében. A sors iróniája, hogy a nagymamám is bottal járt szinte egész életében. Ennek ellenére mindketten keményen dolgoztak. Olyan fényképeket kaptam a családtól, a ma élő unokáktól, a fiától Dénes bácsitól, amelyek történelmi dokumentumok is. A képen orvosok, ápolók, tábori lelkészek vannak a betegek között. Láthatjuk a munkácsi kórházat, ahol a háborús sebesülteket kezelték. Egyszerre voltak katonák a testvérek Dénes és Domokos. A nagymamám 1910-ben irt, hozományleveléből kitűnik, hogy gazdag leány megy férjhez. Ezt a hozománylevelet beletettem a barna könyvembe. Érdekessége, hogy 17 vánkost, azaz tollpárnát, 9 maga szőtte szőttes rokolyát, 22 fejreváló kendőt, 16 hosszú inget, (pendelyt), 24 törülköző kendőt, 11 abroszt vitt férjhez. Érdekes melléknevük volt Szimmancs. Ez a dédapámtól származik. Mára már ez a melléknév elmaradt, hiszen már meghalt mindhárom fiú, akiket így emlegettek. Az első feleség meghalt 39 éves korában. Újranősült a dédapám, de több gyerek nem lett. Nagymamám 12 éves, Domokos bácsi 5 éves volt, amikor meghalt az édesanyjuk. Dédapám 1903-ban nősült újra. Mostoha anya nevelte fel a gyerekeket. Mindenkiről csak elbeszélés alapján tudok. Gyerekkoromban nagyon sokszor játszottunk azon az udvaron, ott fent Egervárában. Egy nagy udvaruk volt, nagygazdasággal. Talán túl sok is, hogy magukban meg tudják művelni.

Sebesültek a munkácsi kórházban. Az első Bálint Dénes (Kupás), mellette Antal Domokos a nagymama testvére, az első világháború idején, 1918.

2.ANTAL ANNA 1890. január 15. -1967. és férje BIRÓ LÁZÁR 1884.november. 4.-1968

3.GYEREKEK: BIRÓ JÓZSEF 1911. augusztus 22., BIRÓ ANNA 1913. július 22. ,BIRÓ KATALIN 1916. június 6. BIRÓ TERÉZ 1915. október 15. (bővebben a Bíró családnál)

2.ANTAL DOMOKOS 1897. március 18. és felesége ANTAL BORBÁLA 1906. március 12.

3.GYEREKEK: ANTAL JÓZSEF 1926. március 19.- 1995., ANTAL DÉNES 1927. szeptember 11.-2017. ANTAL DOMOKOS 1929. szeptember 22.

3.ANTAL JÓZSEF 1926. március 19. - 1995. és felesége BARTÓ ANNA 1934. április 19.

4.GYEREKEK: ANTAL MÁRIA 1954. július 11., Antal Teréz 1960.-1960., Antal Borbála 1961.-1961, ANTAL ERZSÉBET 1964. május 18. , ANTAL ANIKÓ 1973. május 16.

ANTAL JÓZSEF, édesanyám unokatestvére volt, a három fiúból a legnagyobb. Feleségül vette BARTÓ ANNÁT. Nem messze laknak tőlünk. Öt kislány is született, de kettő, Teréz és Borbála pici korukban meghaltak. Életben maradtak MÁRIA, ERZSÉBET, ANIKÓ. Mindhárman elmentek itthonról.

Panni a nagymama

Panni és a leányai: Marika, Erzsike, Anikó

3.ANTAL DÉNES 1927. szeptember 11. -2017. és felesége BIRÓ RÓZA 1932. május 15.-2014.

4.GYEREKEK: ANTAL GYULA 1956. január 26. , ANTAL ANDRÁS 1958. november 13.

ANTAL DÉNES bácsi családjával elég szoros kapcsolat alakult ki, főleg, amikor a harmadik könyvemet készítettem elő. A dédapámról írtam, aki az első világháborúban sebesült meg. Az ő életéről már előbb írtam itt is. Az ifjabb DÉNES bácsival, aki édesanyámnak volt első unokatestvére, és a feleségével BIRÓ RÓZA nénivel sokat beszélgettünk. Akkor Dénes bácsi már 83 éves, Róza néni 78 éves volt. Gazdasági munkát már keveset végeztek, de ellátták önmagukat. Kedélyes természetük volt mindkettőjüknek, szerették, amikor meglátogattam. Tőlük sok fényképet, sok adatot kaptam, többek között megkaptam a Bíró nagymamám Inventárium levelét 1910-ből. Akkor is több méhcsaládjuk volt, tőlük vásároltam a mézet, már ritkábban rendezték, mert átvette ezt a munkát az otthoni unokájuk Zsóka. Sok régi történetet, szokást mesélt. Az aratásról, arról, hogy amikor kézzel, vagy kaszával arattak, azért, hogy kevesebb szem vesszen kárba, hajnalban mentek aratni, és csak 10 óráig arattak, majd mentek takarni. Délután, ha enyhült a meleg, folytatták. Gyakran voltak kalákák is, ilyenkor vidáman ment a munka. Szükség volt néha vendégmunkásokra is, akiket a kalangyák száma szerint fizettek. Ugyancsak Róza néni, sokat mesélt a régi temetésekről. Akkor is tartottak torokat, lehetett kölcsön kérni kis cseréptálakat. Egy-egy család erre a célra csináltatott sok mély

cseréptálat, és a torokra bérbe adták. Volt egy megszabott ár. Kazánban, füllesztőben főzték a becsinált levest. Kitöltötték a cseréptálba, egy-egy tálból haton kanalazták be a levest. Csak később kezdtek asztalt teríteni és mindenkinek külön tányért adni. Sokat beszélgettünk, de lassan gyérültek a látogatásaim, messze laktak, fájt is a lábam. Időközben meghalt Róza néni is. Amikor beötlött bennem a családfa elkészítésének gondolata, már én is egészen az „öregek" sorába jutottam. Első gondolatom, kitől kaphatnék adatokat, emlékeket az elődeimről? Páran vannak csak a rokonságban idősebbek. Dénes bácsira gondoltam. Betegeskedett, de azt mondták még tisztán gondolkodik. Készülődtem, de elkéstem. Már nem beszélgetni mentem, hanem a temetésére.

Középen Antal Dénes

Antal Róza, Antal Panni, Antal József 1976.

Bíró Róza és Mátyás

B. Róza a baba, Mátyás, szülei és nagymamája.

fj. Antal Dénes munkaszolgálatos katona 1918.

Bíró Dénes Áron, Antal Dénesné édesapja

1973. a középső sorban az első Antal Dénes.

Dénes bácsi 2016-ban a kapuban.

3.ANTAL DOMOKOS 1929. szeptember 22.+2006. , és felesége ÖRDÖG ERZSÉBET 1930. augusztus 14.

4. GYEREKEK: ANTAL ÉVA 1954. december 1. + Antal Emma, ANTAL ÁRPÁD 1962. május 2.

DOMOKOS bácsi feleségül vette ÖRDÖG ERZSÉBETET, Eliza nénit. Kezdetben a mezőgazdasági tevékenységből éltek, majd Domokos bácsi állami munkára ment. Eliza néni a

kollektívben dolgozott. A Domokos bácsi családja is elég közel állt hozzám. Nagyon jó kapcsolatban álltam és állok ma is Eliza nénivel. Eliza néni a korához képest, most is jól van, jókat szoktunk beszélgetni. Három gyerekük született. Emma nagyon fiatalon halt meg. ÁRPÁD feleségül vette AMBRUS IRÉNT. Három gyerekük született, EMIL, OTTÓ, ISTVÁN. ÉVA az unokatestvéremhez, BÁLINT LAJOSHOZ ment feleségül. Három gyerek született MÓNIKA, LÓRÁND és ZSOLT. Közeli, rokoni, lelki kapcsolatban voltunk mindig, és vagyok ma is a férjeink halála után is.

Az Éva esküvőjén 1976.

Az unokákkal: Bálint Mónika, Lóránd, Zsolt

Antal Árpád és Ambrus Irén esküvője

Árpád és Irén esküvője a szülőkkel

Árpád 54 éves

Bérmálás 2002-ben. Csáki János, Petres Lukács, Petres Imre, Balázs Dénes helyi plébános, Tamás József püspök úr, Boros Károly Felcsík kerület esperese, Dombi Áron, Biró Vilmos, Antal Domokos, Miklós Ferenc, Fazakas Dénes

75. éves találkozón – Eliza néni balról első.

Dami bácsi a zarándokok élén

Bálint Éva családja

Eliza néni az „ezüst” éveiben.

SZÜLEIM

3.PÉTER IGNÁC 1912. július 27. - 1990. és felesége BÍRÓ TERÉZIA 1918. október 15.-2008.

4.GYEREKEK: MÁRIA TERÉZIA 1941. augusztus 29., SÁNDOR 1943. március 6. , LÁSZLÓ 1945. február 27. , IGNÁC 1946. szeptember 6. - 1996.

„ Ne gondold, hogy ami neked nehezedre esik, az emberileg lehetetlen. Inkább úgy fogd fel, hogy ami emberileg lehetséges és megszokott, azt te is elérheted.” (Marcus Aurelius)

Ez volt az Édesapám hitvallása. Mindenből kihozni, ami emberileg lehetséges.

Szüleim 1940-ben házasodtak össze, ide költöztek a szülői házba, ahol akkor még három felnőtt testvér is volt. A telek már meg volt a szomszédban, így édesapám nyomban építkezni kezdett. Időközben ment a székelyszabóság, a nagytatám is, az édesapám is varrta a férfiaknak a székelyruhákat. Egyik varrógép a konyhában volt, a másik a nyári konyhában, ahol édesapám varrt. Az építkezés ideje alatt János bácsi már Budapesten volt, Róza néni is ott szolgált. Édesapám saját maga tervezte meg a házát. Állítom, hogy a munkálatok 80 %-át saját kezével végezte el. Emeletesre képzelte el. Addigra csak a római katolikus iskola épülete, és a Mihálcz András kereskedő házának egy része volt emeletes. Saját maga faragta a köveket, hogy a földszint különleges legyen. Szimmetrikusan rakta egymásra a kifaragott köveket, ,”…pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen.„Közben megszülettem én 1941-ben, Sándor 1943-ban. Ekkor már nagyrészt a nyári konyhában éltünk, tehát igyekezni kellett az építéssel. 1943-ban át is költöztünk, mert elkészült a földszint. A szobák elrendezése nagyon egyedi volt. A konyhában fali szekrények voltak, amelyeknek az ajtója a fallal egy vonalban volt, benyúltak a két főoldali szoba közötti keskeny, kis 1,20 m-es kamrácskába. A konyhai részen volt egy ilyen ruhásszekrény, és egy üveges konyhaszekrény. Ez annyira benyúlt a falba, hogy a télire eltett kompótokat, lekvárokat, savanyúságokat itt tartotta, az alsó részén az edényeknek volt a helye. Nagyon praktikus volt a kihúzható „laskadeszka”. kihúzta édesanyám, voltak lábai. Mindig ezen gyúrta, készítette a laskát, a süteményeket. A

keskenyebb résznek több polca volt, itt tartotta édesapám a posztókat, a varrni való dolgokat. A másik szobából is benyúlt egy szekrény. Polcokkal. Itt tartotta édesanyám az ágyneműt, fehérneműt. A keskeny kamra első részén még elfért egy kis kamra is. A szemközti falon polcokkal, rajta a használatos élelmiszerek, nem volt külön ajtója, csak a két szobából nyíló két ajtó, itt elfért még a disznók vedre is. A kamra udvar felőli falát is kihasználta. Polcok voltak, itt tartottuk a tisztálkodási eszközöket, és a cipőket, cipőkeféket. Nagyon praktikus megoldás volt minden. És beépített édesapám egy vízkiöntő kagylót is. Felszerelt a kályha fölé egy praktikus körbeforgó pelenka szárítót. Ez a kályha melegétől forgott körben. Az ajtó mellett a falba beépített több fiókos szekrényke. A fiókokban voltak a fűszerek, a só. A legfelső fiókban tartotta édesapám a borotválkozó eszközeit, legmagasabban egy rekesz, itt volt a ruhakefe, a fésű, a borotválkozó tükör. A nyári konyhában is beépített kredenc volt. A másik dolog. Négyen voltunk egyszerre kisgyerekek. Hogy ne kelljen messze kimenni a vécére, a derékszögű tornác végén volt az illemhely, beépített. Kívülről úgy nézett ki, mintha szoba volna. Itt két ülőke volt, egy a felnőtteknek, egy a gyerekeknek. Mély gödre volt, amit kintről lehetett rendben tartani. Semmi nem árulta el kívülről, akár a mostani fürdőkben lévőket. Édesapám egy „ezermester" székely ember volt. Mindenféle munkába belefogott, de el is végezte. Szabónak kitűnő volt. Ott is alkotott, újított. Bármilyen ruhadarabot meg tudott varrni. Gyermekkoromban, a konyhában az udvar felőli oldalon lévő ablak alatt állt a varrógép. Mellette volt az ágy, a másik oldalon egy heverő. Olyan szalmazsákos volt mindkettő. A heverő úgy volt kialakítva, hogy rácsot lehetett tenni rá, lehetett rögzíteni, így napközben a kisebb gyerekeket, akik éppen járni tanultunk, ide tették bele. Olyan volt, mint egy rácsos gyerekágy. Attól függően, hogy éppen mire használták, tették fel a derékszögű rácsot. Egy olyan családban, ahol 5 év alatt született 4 gyerek, ott szükség volt az ötletességre, mert bizony nem voltak gyerekszobák akkor. És a másik megoldás a padágy, amit nappalra összecsuktak, olyan volt, mint egy pad, éjszakára szétnyitották, szalmazsák volt benne, négy gyereknek adott helyet, kettő fejtől, kettő lábtól. Más világ volt akkor, nem volt pazarlás, mindenben a praktikusságot választották. Nappal, amikor varrt, édesapám, a fény besütött. Sokat varrt éjszaka is. Ilyenkor a varrógépet megfordította és közelebb tette a konyha közepe felé. Volt egy 11-es petróleumlámpa. A plafonban egy szeg, arra akasztották fel a drótot, amire a lámpát. Ez éppen az anyagra világított. Nagy élvezettel varrt. A vitézkötések felvarrásához rutinja volt. Sokszor képzeltem, hogy behunyt szemmel is fel tudta volna varrni a székelyharisnyára. Nemcsak varrt, falat rakott, bútort készített. Téglát vetettünk közösen, mert mi gyermekek lábbal tapostunk az agyagos sárban. Kiégette a csűrünk hátánál. Ezt használta fel az emeleti rész építésekor. A kapu előtt kialakított egy virágos parkot, ide készített virágtartókat vasból. Harmincvalahány évesen elment Szatmárra, elvégezett egy állategészségügyi tanfolyamot. Könyveket vásárolt az állatbetegségekről. Különlegesen jól értett az állatok gyógyításához. Alkalmazták a néptanácsnál, mint állatorvos kisegítőt. Nyugdíjazásáig ezt végezte. Ha beteg állathoz hívták, mindent hagyott, felállt az asztaltól és ment. Párhuzamosan ezekkel a mezőn is dolgozott. Amit feltétlen el kell mondanom, hogy szüleimnek nagyon szép énekhangjuk volt. Odahaza is sokat énekeltek. Különösen karácsony táján énekeltük együtt a karácsonyi énekeket. Sokat szerepeltek színpadi darabokban is, főleg olyanokban, ahol énekeltek is. Édesapám a templomban hosszú évekig, 28 éves kora után énekelte a virágvasárnapi, nagypénteki passióban az evangélista szerepét, édesanyám szolgáló szerepet. Kiskorunkban odahaza próbáltak, így szépen mi is megtanultuk a szöveget. 1945-

ben megválasztották az egyházközség megyebírójának. Lelkiismeretesen látta el ezt a munkát, az ő közbenjárásával vették meg a templom nagyharangját. A pénz összegyűjtésében, a harang megrendelésében végig nagy szerepe volt. Több alkalommal járt Bukarestben, amíg megöntették a nagyharangot. Súlya 987 kg-os ez, felirata „Gloria – Pax- Bonum 1957 Nagy Boldog- Asszony tiszteletére Csíkmadarasi Hívek adományából." Tehát 1957-ben meg volt a harangszentelés. Ekkor már én tízedikes voltam. Nehéz esztendők voltak, amikor minden gyermeknél beírták, hogy kik a szülei. Ha kulák volt, ha egyházi szerepet is betöltött, akkor eltanácsolhattak. Nagy gondban voltak a szüleim. Ha továbbra is maradt volna, akkor talán nem tudtuk volna folytatni a tovább tanulást. Úgy gondolták, hogy jobb lesz, ha lemond a megyebíró tisztségről. Meg is tette 12 év után. Ekkor nagy méltatlanság, sőt megaláztatás érte. A hitét soha nem tagadta meg, csak a tisztségét, mégis megalázták, még a templomban lévő missziós keresztet is elvágták, azt, amit ő állíttatott, amin rajta volt a neve, levágták azt a részt ahol a neve volt, kiegészítették sima deszkával. Kinevezték Antal- Bíró Gergelyt megyebírónak, aki alig 2 évet viselte ezt a tisztséget, amikor balesetben meghalt. Tovább tanulhattunk, de ára volt ennek. Soha nem tudtam feldolgozni ezt az esetet. Egész életemben bántott. És az is, amikor egyes rokonok azzal vádolták, hogy azért tanulhattunk tovább, mert édesapánk félre állt. Hát kérdezem én, ha nem lettünk volna szorgalmasak, törekvőek, akkor, vajon ért volna-e valamit ez a cselekedet? 1939-ben kifaragott egy kőkeresztet, amit a keleti határban, Kőd erdő közelében állítottak fel. Ez áll rajta:" Jézus szíve szeretlek én, segíts át az élet tengerén. Készítette és állította Péter Ignác." Aminek örülök az, hogy ez a mezőrész a „Péter Ignánc keresztfája" nevet viseli. Volt, hogy megrongáltak vigyázatlanságból, de áll már 78 éve. Édesanyánk méltó társa volt, segítsége. Példás volt a családi életük. Nem hallottam veszekedni, talán édesanyámnak is nagy szerepe volt ebben. Toleráns volt, elfogadta az édesapám kezdeményezéseit, segítette. Soha csúnya beszéd, káromkodás nem volt a mi családunkban. Amikor elkészült az emeleti rész tanítónők, óvónők, tisztviselők laktak a kiadott szobákban. Sokszor kosztosokat is fogadott. Kellett a pénz, hiszen miután meglátták bennünk, hogy képesek vagyunk tovább tanulni, sőt azt, hogy a pedagógus pályát megismertük a lakóktól, akik, akár testvéreink is lehettek volna. Én korán kijelentettem, hogy tanító néni, vagy óvó néni szeretnék lenni. Amikor elvégeztem a hetedik osztályt, már nem volt Csíkszeredában tanítóképző. Felvételiztem a Vegyes Középiskolába, itt érettségiztem. Követtek a testvéreim. Mind a négyen érettségiztünk. Én hamar férjhez mentem, tisztviselő lettem, már gyerekem volt, amikor átmentem tanítani a madarasi iskolába, felvételiztem az Udvarhelyi Tanítóképző Főiskola látogatásnélküli szakára, bejutottam, elvégeztem. 37 évet tanítottam összesen, 4 év felső tagozat, 9 év óvoda, 24 év elemi. Teljesült az álmom. Két öcsém a Marosvásárhelyi Pedagógiai Főiskolába jutottak be, itt szereztek tanári oklevelet, László fizika-kémia szakos, Ignác matematika szakos tanár lett. Lassan mindenik családot alapított, így a 4 családban 7-en voltunk pedagógusok, 4 tanár, 3 tanító. Később ez a szám gyarapodott, hiszen újabb tanárok kerültek ki a családokból. Nagyon szerettem, szerettünk tanítani. Szerintem a legszebb hivatás embert nevelni, tanítani. Nagyon fontos dolog az én életemben, hogy a példaképem az én Édesapám volt mindig. Az Ő kitartása, erős akarata, sokoldalúsága, az emberekbe vetett bizalma, és, az, hogy „ne add fel soha" mindig előttem áll. 78 évesen, még ereje teljében hagyott itt hirtelen, egy perforált gyomorfekély következtében. Bár nem mindenki hiszi el, de úgy érzem, hogy az óta is segít, sugall, bátorít engem a munkámban. Így sikerült elérnem a néprajzi gyűjtést, megírni négy könyvet. Talán annak is

örülne, hogy most készül ez a rokonságfa. Édesanyámtól tanultam meg a főzés mesterségét, az Ő példája, hogy a gyerekekkel, akár sajátjaid, akár tanítványaid mindig tisztelettel bánj, tiszteld bennük a jövendő felnőttet. Nagyon sok családi fényképet őrzök, de ennél is sokkal többet a rokonokról, csíkmadarasi emberekről. Ezeket használom fel ebben az életrajzi írásomban.

A házunk alapját rakja édesapám 1941.

A felépített családi ház napjainkban.

Tánccsoport 1933-ban, az Ezer Székely Leány Napján. Édesapám második a legényesben.

Szüleim Péter Ignác, Terézia, tanitókkal, a mi udvarunkon, 1942.

Édesapám Péter Ignác, testvére Róza

Édesanyám Biró Terézia, testvére Katalin

Édesanyám 1936.

Édesapám,Horvát Anna, Péter Róza 1937.

Édesapám biciklivel 1938. Páll Antal Sándor, Horváth Domokos, Péter Ignác 1936.

Péter Ignác, Dobondi József 1938.

Horthy Miklós kormányzó várása 1942.

Ünnepség az emeletes iskola udvarán, ülő személyek: a második Péter Ignác, id. Bíró Antal és fia Anti, dobos Váncsa Lajos, a tömeg között Antal Gergely bíró, Horváth Margit, (Miklós Mártonné), Péter Róza (Bálint Albertné), 1942.

A családunk 1952.

A családunk 1954.

A családunk 1959-ben, háttér a házunk, a kertünk.

Harangszentelés 1954-ben. A harang mellett édesapám, az akkori megyebíró.

Édesapám 60 éves találkozója, az iskola előtt 1972.

Osztályfőnöki óra a 60. éves találkozón, 1972. Ünneplés a szinpadon 1972.

Az édesapám, a székelyszabó munkáiból.

A Bálint Lajcsi és Antal Éva lakodalmán 1976.

Édesanyám 83 éves 2001.

Édesanyám 90 éves 2008

3.PÉTER ROZÁLIA 1921. december 22. és férje BÁLINT ALBERT 1917. szeptember 20.

4.GYEREKEK: BÁLINT IRÉN 1943 december 13., ALBERT 1948. -2018. , BÁLINT LAJOS 1954. december 18. 2004.szept 15.

PÉTER RÓZA édesapánk húga volt. Fiatalon ment szolgálni Brassóba, majd amikor hazajött a nagymamám közbenjárásával férjhez ment BÁLINT ALBERTHEZ. Úgy látta nagymama, hogy jó családba kerül be a leánya. Nagy lakodalom volt, úgy, ahogy az illett. Ahová férjhez ment, ott volt egy kocsma, mert Bálint Dénes, az após hadirokkant volt. A jobb lábát elvesztette az első világháborúban. Fából volt műlába. A házban volt egy nagyszoba az utca felől, itt hosszú asztalok, mellettük lócák voltak, söntés is volt, elkerítve léces kerítéssel. Ide jártak inni az emberek. Nem úgy, mint manapság. Nem ültek be órák hosszára, és főleg a bort is poharanként vásárolták. Kis üvegecskék voltak, amelyekkel a decit, a féldecit mérték. Tágas udvar volt, amit ki is használtak. Sokszor itt rendezték a délutáni táncokat. Ilyenkor a kocsmában is volt bevétel. Rezes banda muzsikált, a kapunál belépőt szedtek, néha kiadós verekedések, bicskázások tarkították a táncot. Szokás volt, hogy nemcsak a fiatalok mentek táncba, hanem az édesanyák is. Ők voltak a „falvédők”. Figyelték a párokat, megbeszélték a látottakat, hogy ki kinek a szertője. Egész hétre volt téma a kispadon. Amikor verekedés volt, akkor ők voltak, akik a kapunál a legjobban gyúródtak kifele. A Péter Róza és Bálint Albert házasságából három gyermek született: IRÉN 1943, ALBERT 1948, LAJOS 1954. IRÉN férjhez ment SÁNDOR ISTVÁNHOZ, ALBERT elvette ÁBRAHÁM ERZSÉBETET Dánfalváról, LAJOS elvette ANTAL ÉVÁT. Az unokák: SÁNDOR KLÁRA, SÁNDOR

ANNA, BÁLINT MATILD, BÁLINT HAJNALKA, BÁLINT TIBOR, BÁLINT MÓNIKA, BÁLINT LAJOS LÓRÁND, BÁLINT ZSOLT. Vannak dédunokák, ükunokák. Bálint LAJOS a kisebb fiú, aki kántor volt a faluban, 50 évesen baleset következtében meghalt 2004-ben. Róza néniéktől sem laktunk messze. Igazi rokonsági kapcsolatot tartottunk. Sokszor jártunk egymáshoz. Ez a kapcsolat tovább tart a leszármazottakkal, Irénékkel, Albertékkel, a Lajcsi családjával, és az ők gyerekeikkel is.

Róza néni 16 évesen

Róza néni és Albert bácsi esküvője 1942.

A Bálint család 1951.

Ifj. Bálint Albert esküvője 1971.

Bálint Lajos esküvője 1976.

,5

50 éves találkozó 1971. 60. éves találkozó 1981

3. PÉTER LAJOS 1924. május 16.-1957. és felesége FRIEDRICH ILONA 1926. április 15.-2018.

4.GYEREKEK: LAJOS 1952.január 31., GÁBOR 1953.augusztus 22.

LAJOS bácsi a negyedik gyermek a 11-ből, aki életben maradt és megérte a felnőtt kort. 1948-ban, amikor megkapta a katonai behivót, átszükött a határon Magyarországra. Nem akart román katona lenni. Budapesten maradt, itt dolgozott és itt ismerkedett meg FRIEDRICH ILONÁVAL, aki Vas megyéből került a fővárosba.1951. június 1-én házasodtak össze. Megszületett a két gyermek LAJOS, és GÁBOR. A rokonokkal nem nagyon lehetett kapcsolatot tartani, útlevelett szerezni nagyon, nagy dolog volt abban az időben. Épitkezéseknél dolgozott. Levelezéssel tartották a kapcsolatot a szülőkkel. Néha táviratoztak is. Időközben meghalt az édesanyja 1954-ben. 1957-ben meghalt nagytatám is. Egyszer érkezett egy távirat az édesapám nevére, hogy meghalt Lajos bácsi. Édesapám Bukarestbe utazott, hogy gyorsan útlevelet szerezzen magának és Róza néninek. Sikerült, igy el tudtak menni a temetésre. Nagyon banális baleset vetett véget az életének, egy hanyagság, ugyanis munka közben leesett, megsérült, kórházba is került de nem adtak tetanusz elleni oltást. Tetanusz vitte el, felelőtlenség miatt. Maradt két árva gyermek egy 7 éves, egy 6 éves. Nem volt könnyű Ilonka néninek nevelnie özvegyen. Korán megtanulták, hogy mi az árvaság, megtanultak magukért küzdeni. Pár évnek el kellett telnie, hogy könnyebben lehessen útlevélhez jutni. Többször is „haza” jöttek Erdélybe hárman, Ilonka néni és a két gyerek. Akkor ismerkedtünk meg, amikor már nekem is meg volt a leányom. Édesanyám, édesapám mindig nagy szeretettel fogadták. A testvéreim is látogattak hozzuk. Közben telt az idő, LAJOS és GÁBOR is családot alapitott, akkor már együtt jöttek el. Most, amikor interneten is lehet kapcsolatot tartani, ismét” közelebb” kerültünk egymáshoz. Ennek nagyon örülök. Szinte naponta tudunk egymásról. Ez pedig nagyon jó dolog. Az itt feltett képeket is a LAJOS felesége , Ági küldte át. Nagyon örültem, mert nekem csak pár kép maradt Lajos bácsiról.

Lajos bácsi Budapesten. 1948.

Lajos bácsi, János bácsi, Róza néni

Lajos bácsi baráti körrel

Lajos bácsi 1949.

Ilonka néni és Lajos bácsi 1950.

Lajos bácsi székelyben.

Esküvő 1951. június 1.

Lajos bácsi

Lajos bácsi Budapesten

Lajos bácsi magyar katona, ezért szökött át

Lajos és Gábor

A Lajos bácsi temetésén, Róza néni, Ilonka néni, édesapám 1959.

Ilonka néni 89-ik születésnapján. 2015.

Szülinapi ünnepség a gyerekekkel, unokákkal 2015.

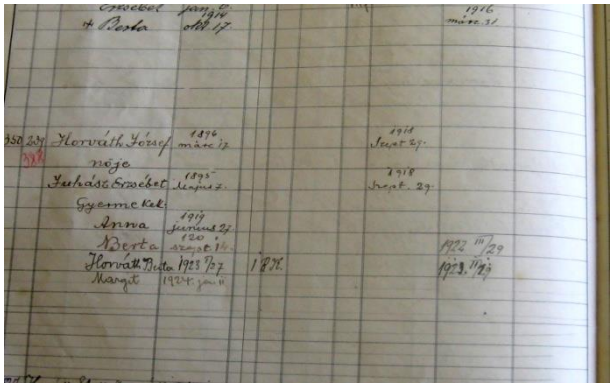

Madarason a Péter unokatestvérek Péter Náci, Éva, Péter Lajos, Ági, Péter Gábor, Marcsi.1976.

Az Ilonka néni temetése 2018.

2. HORVÁT JÓZSEF 1896. március 17.-1977. és felesége JUHÁSZ ERZSÉBET 1895. május 7.-1973.

3.GYEREKEK: HORVÁT ANNA 1919. június 27., + Berta 1920 . 1922, + Berta 1923. január 27. – 1923. február, HORVÁT MARGIT 1924. január 11.

HORVÁT JÓZSEF, Jóska bácsi a nagymamám testvére volt. Átellenben laktak, a Főút másik oldalán. A felesége JUHÁSZ ERZSÉBET. Három kislányuk született, akik közül ANNA és MARGIT lettek felnőttek. Anna feleségül ment MEZEI LÁZÁRHOZ, három élő gyermekük van ma is. ROZÁLIA, ETELKA és ERNŐ. A „kicsi" Az iskolával szemben éltek LÁZÁR bácsiék. MARGIT néni óvónő lett, férjhez ment MIKLÓS MÁRTON tanítóhoz. Több helyen is tanítottak. Négy gyerekük született, IMRE, BÉLA, MÁRIA és MÁRTA. Mivel szomszédok is voltak, nagyon jó volt a kapcsolat a nagyszüleimmel, szüleimmel. JÓSKA bácsi jómódú gazdálkodó volt. Ezen kívül jelentős szerepe volt az akkori közbirtokosságban. Kiskoromban Erzsók néni néha meghívott, hogy aludjak náluk, amikor a többiek fent az erdőn dolgoztak. Emlékeim közt van az is, hogy itt hallgattam legelőször rádiót, talán 6 éves lehettem. Nagyon érdekes dolog volt ez számomra. Recsegett, de érteni lehetett, amit beszéltek. Amikor Margit néni és Marci bácsi összeházasodtak, egy ideig itt laktak. Itt születtek a nagyobb gyerekek. A régi tornácos házat lebontották, újat építettek. Először Erzsók néni halt meg, majd utána Jóska bácsi. Akkor már ismét idehaza laktak Margit néniék.

A Horvát család: József, Erzsébet, a nagyszülők, Anna, Margit leányaik, Mezei Lázár, Miklós Márton a vejek, Mezei Rozália, Etelka, Ernő, Miklós Imre, Béla, Mária, Márta, az unokák.

Aranylakodalom: Horvát József, Juhász Erzsébet és a násznép

Férfiak az udvaron, az aranylakodalom alkalmával. Miklós Mártonné Margit

Horvát József és családja, Miklós Gergelyné a gyermekeivel Fúvószenekar 1930.

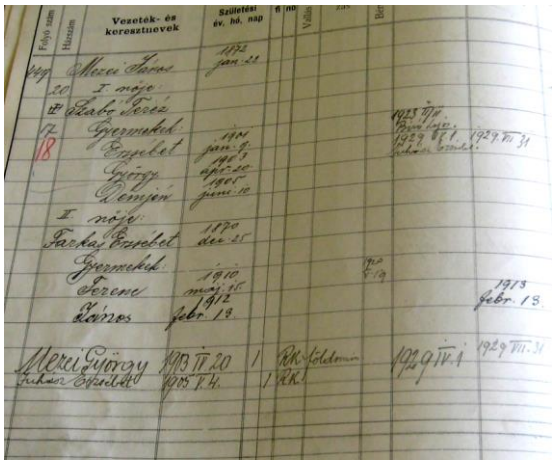
Ünnepség a fúvószenekarral: id. Biró Antal, fia Anti, Miklós Márton, Fazakas Biró Áron, egy ünnepség alkalmával, az Antal Imre jegyző háza előtt, 1940.

3.BÍRÓ JÓZSEF 1911. augusztus 22. - 1951. és felesége DOMBI ERZSÉBET

4.GYEREKEK: BÍRÓ ERZSÉBET 1939., BÍRÓ GIZELLA 1941. augusztus 29. , BÍRÓ JÓZSEF 1943. , BÍRÓ MÁRIA 1946., BÍRÓ ILONA 1948.

BÍRÓ JÓZSEF az édesanyám nagyobbik testvére volt. Egyetlen fiú, utána három leány. Feleségül vette DOMBI ERZSÉBETET, aki árva volt a testvérével, Jánossal együtt. Kezdetben mindketten ott laktak, majd János bácsit elvitték nevelőszülők Szépvízre. Öt gyerekük született ERZSÉBET, GIZELLA, JÓZSEF, MÁRIA és ILONA. 1951-ben megbetegedett, 1952-ben 41 évesen meghalt. Maradt, az öt árva, 13, 10,9,7, és 4 évesen. Nagyon nehéz időszak következett úgy az özvegy, mint a nagyszüleim életében. Hét évre rá férjhez ment BIRÓ JENŐHÖZ.

3.BÍRÓ ANNA 1911. július 23. -1992. és férje MEZEI FERENC 1910. május 15. -1987.

4.GYEREKEK: ANNA 1935., FERENC 1937.december 30, GYÖRGY 1940. május 5, ROZÁLIA 1942.március 28, MARGIT 1944. július 22.

ANNA néni, édesanyám nagyobbik nővére. Férjhez ment MEZEI FERENCHEZ, akit Ferenc sógor bácsinak szólítottunk. A három testvér szomszéd lett a családalapítás után is. Szüleim az Olt jobb partján, az Olt hídja mellett éltek, Anna néni 50 méterre, ugyanazon az oldalon a kanyarban, az Olt másik oldalán, Kati néniék szemben laktak velük. Egy 50 méteres körzetben élt a három nővér. Véletlen? Mindenképpen nemcsak nekik volt jó, hanem nekünk is, hiszen a 13 első unokatestvér is sokszor volt együtt. Mindenik családnál volt valami „különlegeség”, ami miatt ott gyűltünk össze. Miért is szerettünk Anna néniéhez menni? Anna néni apósa Mezei János, akit mindenki Mézes Jánosnak hívott. Nem mindig lakott az Országút mellett a Mezei család. A Hídvég utcából költöztek ki a Főút mellé. Ferenc sógor bácsi nagytatája id. Mezei János volt. Az első felesége Szabó Teréz, három gyerekük született: Erzsébet, Demjén és György. Fiatalon meghalt a felesége. Újból nősült, elvette Fazakas Erzsébetet. Tőle két gyerek született Ferenc az Anna néni férje, és János, aki hamar meg is halt. Itt kell még elmondanom, hogyan is költözhettek ki a központba Mezei Jánosék. Az 1800-as évek elejétől földbirtokosoknak számítottak azok, akik, 10 hektárnál nagyobb földterülettel rendelkeztek. Ilyen földbirtokos volt egy Bíró család. Földjeiken jobbágyok, zsellérek dolgoztak. Az Olt folyó bal partján volt az uradalmi udvar. A Bíró családnak két leánya volt, az egyik férjhez menése után az Olt parton építtetett egy nagy kőházat, 1839-ben, egy kúriát, mellé minden gazdasági épületet. A kőből épített nagyon vastag falú házban volt „csempe fűtő”, amelynek csempéit a madarasi fazekasok készítették. A falakat nagyon erős színekkel meszelték. Gyerekkoromban magam is láthattam, hiszen a „menekülés” után az ebek harmincadjára jutott ez a ház is. Lelopkodták a tokozatot, ajtókat, ablakokat, láthatóvá váltak a falak. Egy jó játszóhely lett a gyerekeknek. De visszatérve a régebbi időkre, a kúria mellett sok gazdasági épület volt. Volt malomárok is, amelyen ványoló, olajütő, vízi fűrész, malom. Körben nagy szántó és kaszálós területek. Ezek mind a Bíró család tulajdonába tartoztak. Nagy területek voltak, Templom hegyén, Dudornál, Vasbányán, és máshol. Leányi ágon kihalt ez a Bíró család Csíkmadarason, így az örökösök eladták az egész uradalmi birtokot. Egyik részét, az északi oldalon, megvette a Mezei család, a többit, a házzal együtt a szépvízi örmények. Róluk írtam az első könyvemben. Az északi terület neve Udvarmelyéke,

a másik az Örménykertje. A Mezei család nagy területet vett meg, amit gyermekkoromban nagyon nagynak láttam. Így költöztek ki az Országút mellé a Mezeiek. Ide építettek fel egy lakóházat Mezei Jánosék. Őt nevezték Mézes Jánosnak. A melléknevét onnan kapta, hogy nagyon sok méhcsaládot tartott, olyan sokat, hogy amikor a méz pergetése volt, akkor külön erre a célra tartott cseberben tartották. Lépes méz is akadt bőven, tehát ez csemege volt nekünk, gyermekeknek. Sokszor láttam a méz pergetését. Egy erre a célra alkalmas eszköz volt, amelybe beleállították a mézzel telt lépeket, kézzel megpörgették, és spriccelt ki a szép átlátszó, sárga méz, folyt ki egy kis vályúcskán. Persze ilyenkor mind ott voltunk, mi gyerekek. Kaptunk mézes kenyeret, mézes lépet. Nagyon értelmes ember volt Mezei János nagytata. Amit mindig csodáltam, és aminek hasznát is vettem, az a könyvtára. Ilyen több nem is volt a faluban. Budapestről rendelte a gazda lapokat, rengetek könyvet rendelt, vásárolt, volt gazdasági lexikon, állattartási könyvek, állatokról, madarakról, emlősökről könyvei. De Nyírő József könyvek, Antal Áron könyvek is voltak. Legjobban a Köd erdő mellől-re emlékszem, amit nagyon szerettem olvasni. Jó volt belenézni a folyóiratokba is. Nekem kincsestár volt ott, azon a portán. Gyümölcsfák voltak az udvaron, a kertben. Ami nekünk nagyon tetszett, az a faeper. Két nagy eperfa volt az udvar védett részén. Egyiken fekete eper termett, a másikon fehér eper. Amikor megért, nagyon gyakran csemegéztünk. Madarason csak náluk volt eperfa is. Amit nem csemegéztünk be mi, azt felszedték a szárnyasok. Ilyenkor kinyitották a gazdasági udvar kiskapuját, odasereglettek a tyúkok, felszedték a maradékot. Mindenki, de főleg Anna néni nagyon gyermekszerető, megértő volt. Nagyon szerettük. Öt gyerek született a házasságukból: ANNA, FERENC, GYÖRGY, ROZÁLIA, MARGIT. Ferenc bácsi nagy természetjáró hírében állt. Szeretett egyedül barangolni erdőn, mezőn. Tavasszal ő volt, aki elsőnek kucsmagombát szedett az erdőn. Nem volt még kádas borvízfürdő, amikor ő borvízben fürdött az erdőn, fent a Küpüs borvíznél. Ennek a borvíznek volt egy,,küpüje,,, ami egy nagyon vastag fa külső része, a belét kivájták. Egy ember belefért a küpübe. A víz mellett a tüzelő helyen forrósította fel a köveket, beledobta a vízbe, ez langyosra melegedett, ebben szokott megfürödni a reumája kezelésére. Anna néni a nagycsalád mellett másoknak csergét szőtt. Nagyon dolgos asszony volt. A gyerekek sorra családot alapítottak, ANNA férjhez ment BIRO VILMOSHOZ, RÓZA PÁSZTOR ANDRÁSHOZ, MARGIT OPRA VILMOSHOZ, GYURI elvette TÁNCZOS KLÁRÁT, FERI nem nősült meg. Tíz unoka született. Ferenc bácsi 77 évesen halt meg 1987-ben, Anna néni 81 évesen 1992-ben.

Mezei Anna néni és az unokája 1968.

Mezei Ferenc, a katona 1940.

Mezei Ferenc katonasága 1940.

Mezei Ferenc 1940.

Ferenc bácsi, Anna néni tehenes szekéren 1941.

A Mezei család: Mezei Ferenc, felesége Bíró Anna, Mezei Anna és férje Bíró Vilmos,

ifj. Mezei Ferenc, Mezei Róza és férje Pásztor András, Mezei György, Mezei Margit a 60-as években.

3.BÍRÓ KATALIN 1916. június 6. -1997. és férje JUHÁSZ PÁL 1909. -1998.

4.GYEREKEK: KATALIN 1940.január 23. , JÓZSEF 1942.május 8 , ANNA 1945.március 1. , ERZSÉBET

Igen, KATI néni édesanyám középső testvére. Tehát ő is a szomszédban lakott, a férje JUHÁSZ PÁL, akit itt a faluban Lakatos Pálnak hívtak. Valamelyik elődnek ez volt a foglalkozása. Pali bácsi kerekes mester volt, szekereket, szánkat készített, betanította a fiát is. Ide is sokat jártunk játszani. Kati néni volt a legmókásabb a családban. Mindig valami vicceset tudott mondani, minden bajra tudott házi kezelést ajánlani. Mindenkit megviccelt, még a saját férjét is sikerült „becsapnia”. Házaló asszonynak öltözött, a férje éppen az udvaron volt, amikor bement a kapun: Paprikát, finom paprikát vegyenek! – Nincs itthon az asszony! Volt a válasz. Ekkor még közelebb ment. - Bácsi, vegyen paprikát! Ekkor ismert rá a felességére. – Ej, Kati, te Kati, hogy te milyen bolond vagy! Nem volt harag érte. Öt gyerekük született: KATALIN, JÓZSEF, ANNA és ERZSÉBET, ikerpár. Erzsike meghalt, utána

született a következő ERZSÉBET. KATALIN férjhez ment PÁLL JÁNOSHOZ, két gyerekük született LAJOS és ANNA, JÓZSEF elvette ANDRÁS ÁGNEST, két leányuk született ETELKA és ENIKŐ. ANNA Brassóban ment férjhez KEREZSI ISTVÁNHOZ, két gyerekük született, TIBOR és TÜNDE. ERZSÉBET férjhez ment VÁNCSA JÁNOSHOZ, hét gyereket szült, három meghalt, most négy élő gyermekük van: TIBOR, JÁNOS, JÓZSEF, CSABA.

Juhász Pál első balról 1935.

Juhász Pálné Kati jobb oldalon Kati lányával.

Juhász Pál, felesége Katalin gyerekek: József, Katalin, Anna, Erzsébet

SAJÁT CSALÁDOM

4.PÉTER MÁRIA TERÉZIA 1941. augusztus 29.

férj TANKÓ- MOLNÁR PÉTER 1935. szeptember 25. -2005

5.GYEREKEK: TANKÓ- MOLNÁR MÁRIA 1962. május 3., TANKÓ-MOLNÁR ERNŐ PÉTER 1971. január 27.

A családi sírhely, a férjem Tankó- Molnár Péter síremléke

A családi házunk napjainkban. 1959. 1960.

Hetedik osztályban 1955-ben. Nyolcadikban, gólyák, 1955. Csíkszereda

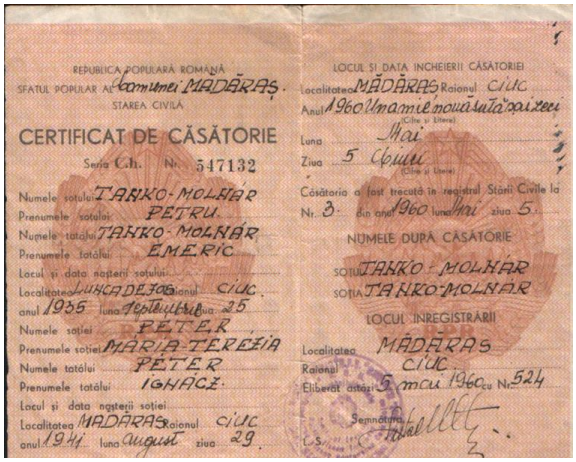

Bentlakó nyolcadikos leányok 1955.

Diákévek 1957.Szünetben. 1955. Kint a remeténél Csíksomlyón

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
SFATUL POPULAR AL Comunei MĂDĂRAȘ
STAREA CIVILĂ

CERTIFICAT DE CĂSĂTORIE

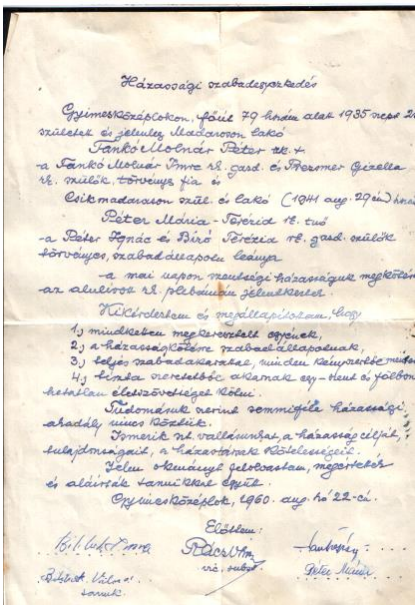
Seria Ch. Nr. 547132

Numele soțului: TANKO-MOLNÁR
Prenumele soțului: PETRU
Numele tatălui: TANKO-MOLNÁR
Prenumele tatălui: EMERIC
Locul și data nașterii soțului:
Localitatea CUMPĂNEȚI Raionul CIUC
anul 1935 luna Septembrie ziua 25.
Numele soției: PETER
Prenumele soției: MARIA-TEREZIA
Numele tatălui: PETER
Prenumele tatălui: IGNAC.
Locul și data nașterii soției
Localitatea MĂDĂRAȘ Raionul CIUC
anul 1941 luna August ziua 29.

LOCUL ȘI DATA ÎNCHEIERII CĂSĂTORIEI
Localitatea MĂDĂRAȘ Raionul CIUC
Anul 1960 Una mie nouă sută șaizeci
Luna Mai
Ziua 5 Cinci
Căsătoria a fost trecută în registrul Stării Civile la
Nr. 3 din anul 1960 luna Mai ziua 5.

NUMELE DUPĂ CĂSĂTORIE
SOȚUL TANKO-MOLNÁR
SOȚIA TANKO-MOLNÁR

LOCUL ÎNREGISTRĂRII
Localitatea MĂDĂRAȘ
Raionul CIUC
Eliberat astăzi 5 mai 1960 cu Nr. 524
Semnătura
L.Ș.

Házassági szabadelvárkelés

Gyimesközéplokon, főtt 79 hsz. alatt 1935 szept. 25-én
született és jelenleg Madarason lakó
Tanko Molnár Péter rk. ...
a Tanko Molnár Imre rk. gazd. és Pecsmezei Gizella
rk. nőtlen törvényes fia, és
Csíkmadarason szül. és lakó (1941 aug. 29-én) ...
Péter Mária-Terézia rk. tvő
a Péter Ignác és Bíró Terézia rk. gazd. nőtlen
törvényes, szabadelvárkelő leánya
- a mai napon nemleges házasságuk megkötésére
az alulírott rk. plébánián jelentkeztek.
Kikérdeztem és megállapítottam, hogy
1.) minden tekintetben megkívántatott egyének,
2.) a házasságkötésre szabadállapotuak,
3.) teljes szabadakaratuk, minden kényszerítés nélkül
4.) törvényes akadálynak egy-mást és jelen
tartalmú elvégzésére kötelesek.
Tudomásuk szerint semmiféle házassági
akadály nincs közöttük.
Ismerik az előírásokat a házasság céljáról,
tulajdonságairól, a házastársak kötelességeiről.
Felett okmányul felvettetett, megírattatott
és aláírták tanúkkal együtt.
Gyimesközéplok, 1960. évi ...

Előttem:
Péter Ilona
vő. tanú
Péter Mária
Bíró Mária
tanú

Házassági anyakönyvi kivonat „igazolása”.1960.

A titokban megkötött egyházi esküvő

1960. fiatal házasként, a szüleimmel.

1960. házasságkötésünk után.

A gyerekeim 1971.

50. éves kortárstalálkozó a volt tanárainkkal. 50 éves kortárstalálkozó 1991.

A gyerekek köszöntője a kortárstalálkozón. 1991. A szentmise és a köszöntések után. 1991

60 éves találkozó

60 éves találkozó

A leányunk családjával. 1991.

Előd unokánkkal. 1991.

A 60. éves találkozóm 2001.

A 70. éves találkozóm 2011.

70. éves kortárstalálkozóm 2011.

75. év.

75. éves születésnap 2016.

55. érettségi találkozó 2014.

Idősek napja 2014.

40. évesek találkozója 2018.

2018.

2018.

Gyümölcsfa oltás a 70-es években.

50. éves találkozó 1985.

50. éves kortárstalálkozó 1985.

Kortárstalálkozók a „Péter tanító bácsival.”

50. éves találkozó

50. éves találkozók Péter tanító bácsival.

A férjem, Tankó-Molnár Péter Gyimesközéplokon született 1935. szeptember 25-én. Csíkszeredában elvégezte a tanító képzőt. Elsőnek Madéfalván tanított, majd a katonaság után helyezték Madarasra. 1957-ben ismerkedtünk meg. Itt tanított Madarason, én középiskolás voltam, 16 éves. Miután megismertük egymást, a kapcsolatunk szorosabbra fordult. Miközben tízedikes, tizenegyedikes voltam, ez alatt végig udvarolt, és már terveztük a közös jövőnket. Hat évvel volt idősebb, mint én. 1979-ben érettségiztem, 1960 februárjában volt az eljegyzésünk, május 5-én házasodtunk össze. Az egyházi esküvőt már csak augusztusban tartottuk Gyimesközéplokon, éjszaka, mert a tanítóknak tilos volt egyházi szertartásokon részt venni. Ennek okán, a keresztelőket, elsőáldozást, a lányom bérmálását is idegenben tartottuk meg. Kezdetben a szüleimnél laktunk, 1962-ben megszületett MÁRIA leányunk, majd átköltöztünk 1963-ban a nagyszüleim üres házába. 1971-ben született meg ERNŐ PÉTER, a fiúnk. Időközben sok munka árán mindent újra építettünk. 2000-ben daganatos betegséget fedeztek fel a férjemnél. Megkezdődött a „harc az életért”, ami 5 évig tartott.

A férjem és testvérei: György, Imre és Miklós 1982.

Tankó- Molnár Imre és Prezsmer Gizella

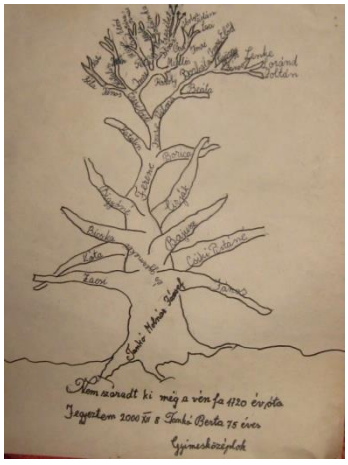
A Tankó- Molnár család Gyimesközéplokon 1964.

Az anyósom, Gizi mama a dédunokájával 1998.

A Tankó-Molnár család egy lakodalmon 1961.

A Tankó-Molnár család családfája

2005-ben felkérték, hogy írja le a diákéveket. Megírta, de már súlyos beteg volt. Ez megjelent a Csíkszeredai Petőfi Sándor iskola PETŐFI SÁNDOR ÁLTALÁNOS ISKOLA 1880-2005 kiadványában. Ez tavasszal volt, ősszel, szeptember 25-án a hetvenedik születésnapján ment el örökre. Az utolsó írását közlöm most le.

Tankó-Molnár Péter: **Emlékek a csíkszeredai tanítóképzőben eltöltött évekről és az itt szerzett ismeretek hasznosításáról**

Lehet-e egy tanyavilági kicsi csángó gyermekből a falu napszámosa, aki 43 éven át oktatta a gyermekeket és diplomáját a mai Petőfi Sándor nevet viselő iskolában, a kevés életű tanítóképzőben szerezte? Igen lehet.

Hegyes-völgyes tanyavilág a Gyimesek vidéke. Nyáron mezei virágok illatával van telítve, télen viszont azt mondják, hogy a kutyát se hajts di a házból. Itt az a szólásmondás járja, hogy minden Tankó csángó, de nem minden csángó Tankó. Gyimesközéplokon születtem 1935. szeptember 25-én. egy középparaszt családban. Óvodába nem jártam. Nem volt óvodai oktatás. Az ábécét fonomimikával tanultak. Palatáblára irtunk, tarisznyában vittük az iskolai felszerelést. Az l. osztály idején lehetett vásárolni szentjánoskenyeret, medveszar cukorkát, aminek örültünk. Sajnos később az örömbe üröm is vegyült, mert a ll-ik osztályt csak a tavaszi vakációig jártam. Az iskolát elfoglalta a katonaság, és a Gyimes völgyét háborús célokra kezdték használni. Gomba módra épültek a kaszárnyák, a megfigyelő őrsök. Tőlünk nem messze az „Erős oldalban" végezték a lövészeteket, ás másnap mi gyerekek kerestük az éles golyókat, amikből kiolvasztottuk az ólmot, és a halas nyelű bicskára tettük dísznek. az nyert, akinek a legtöbb disz gyűlt össze.

Nekem feltűnő volt, hogy ásnak be a hegyek alá, hogy ássák a hosszú sáncokat a hegyek oldalán, és miért bánnak olyan csúnyán a sárga szalagot viselő bácsikkal. – Sajnos később megértettem.

De térjek vissza az iskolai éveimre. A lll-ik osztályt késő ősszel kezdtem meg Molnár János tanító bácsival, aki jelenleg Somlyón él. Ő tanított, amíg vissza nem vonult tanulmányait folytatni. Akkor kezdődött a tanító invázió. Egyik jött, a másik ment. Negyedik osztályban stabil tanító bácsit kaptam, Ferenc Árpádot, jelenleg Csíkszeredában él. neki köszönhetem, hogy a göröngyös út, mennyire lehetett kisimult. Sajnos neki is tovább kellett állnia, mert kántor-tanító volt, a templom közel volt, másik ok: a kántori lakot ki kellett üresíteni, mert Középlokon bentlakásos internátus indult.

A szekér döcögött, döcögött, a VII-ik osztály vége fele bizonyítani kellett, a nagy tudásról, pályát kellett választani. Kicsi gyermekkorom óta asztalos mester és méhész akartam lenni. Miért? Mert mint asztalos, meg tudom csinálni s méhkast, és a méhek ingyen élelmet, mézet gyűjtenek s milyen jó lesz! Sajnos az óra másképpen ütött. Közvetlent a szomszédunkban laktak az iskola-igazgatóék. Szüleimmel nagyon jó viszonyban voltak a néhai Szőcs István bácsiék. Nem tudtam milyen képességet látott bennem, az én tervemet áthúzták és a tanítóképző fele irányítottak. Megmagyarázták nekem, hogy mi fán terem, mi történik a felvételi. Igen, de hogy jutsz oda Péter, mert Csíkszeredában kétszer jártál, két pünkösdkor, akkor is csak át rajta. A jó Isten megsegített. A szomszédunkban volt a Márton áron

Gimnáziumnak egy idősebb diákja, Tankó Béla. Elvállalta, hogy a szárnya alá vesz. Úgy is történt. Egy reggel felültünk a fekete mozdony füstös kocsijába, és az bepöfékelt velünk Csíkszeredába.

Csíkszeredában egy nagy-nagy épület ajtaján mentünk be, néztem micsoda bútorfa az iskola ajtaja. A lépcsők sokaságán lépegettünk fel, amíg beértünk egy terembe, amely ágyakkal volt tele. Antal Imre rendelkezésemre adta a vaságyát, amelyben szalmazsák volt és tollupárna, és pokróc. Béla barátommal bementünk várost nézni. Nagyon elcsodálkoztam a nagy kirakatok előtt, elgondoltam, hogy mi minden lehet ezekben az üzletekben, ahol az üvegen alig láttam be, mert kicsi voltam. Elsétáltunk az apaistálló udvarára, ahol egy csövön borvíz folydogált. Jól tele ittuk magunkat. Még néhány dolgot megmagyarázott, a várost többé-kevésbé megismertem. Bélát kikísértem az állomásra, visszamentem a hálóba, jót aludtam, másnap volt a próbavizsga. Az már a tanítóképző épületében volt. Később névsorolvasás, bejelentették, hogy zenéből kezdődik a próbavizsga. Választott dallam? Kis kutya, nagy kutya, ne ugass hiába". Nem ugatott hiába, mert délután a kifüggesztett lapon az állta, hogy „tovább megy". Nyáron kaptam az értesítést, hogy jelentkezhetek a tanévnyitón. Azon kezdtem gondolkozni, hogy milyen lesz a diákélet, program, sapka, ruha stb. Ez nagyon egyszerű volt, nem okozott gondot. Édesanyám, nyugodjon békében összecsomagolgatott, s egy reggel egy füstös vagonban újból megérkeztünk Csíkszeredába. Tudtuk, hogy a gimnáziumban fogunk lakni. Ott találkoztam a folyósón az új ismerős barátommal, aki közölte, hogy a nagy Szibériába kell betelepedni. Hát azt megint nem tudtam, hogy eszik-e, vagy isszák. Aztán a tél folyamán bemutatkozott, mert azelőtt való évben a tanító képzőt Csíksomlyóról beköltöztették Csíkszeredába. Az osztálytermet a Tanítóképző épületében kaptunk, a bentlakást a gimnáziumban. Naponta kétszer el egyik iskolából a másikba. Aztán megoldották, hogy a képző épületében, alagsorában konyhát és ebédlőt alakítottak ki, a régi mozi épületében, pedig a hálószobát. Így külön tudtunk válni a gimnáziumból. Itt jöttek az igazi diákévek, amitől és úgy féltem, a kis csángógyerek.

Az első évben közel 50-en indultunk, aztán év végén jött a rostálás, sokan kihullottak. Sokat kellett tanulnia Péterkének, mert az elemi iskolában odahaza a pásztorkodás sem maradt el. Sokat kellett pótolnom. Másodévtől nem volt különleges problémám diákságra jellemző tulajdonságok engem se kerültek el. Egy-két szórakozást megemlítek.

Másodéves koromba Burista Lajos osztálytársammal, nem voltunk valami nagy barátságban a tőzegtüzeléssel, de volt eset, hogy segítségnek bizonyult. Hogyan? A csempekályha lapján fúrtunk négy-öt lyukat, hogy jobban melegítsen. Meg is tette a hatását, néha-néha, attól függött, hogy milyen óra következett. Óra előtt csak meg kellett piszkálni, s tíz perc múlva már a folyósón voltunk. Futás ide, futás oda, hol van üres terem, olyan ahonnan elmentek tornaórára. Jó van üres terem ez alatt a szolgálatos tanuló előrevitte az óráját 5 perccel. Mire elhelyezkedtünk, én ide ülök, te oda, kellett is kicsengetni. „ Tanár elvtárs kell csengetni! - Jó a következő órán bepótoljuk az anyagot! Még ma is pótoljuk. Azért maradt az agyamban annyi üres doboz. Másnap reggelre e lyukacskák be voltak gipszelve, de hűségesen teljesítették kötelességüket. Attól függött, hogy milyen óra következett. Szerencsére, hogy Szeredának ez a híres tüzelőanyaga nem örökösödött meg.

Hogy történt a lefekvés az internátusban? Amikor nem volt kedvünk az esti tanulásra, segített ezen a biztosíték kiverettetése. Hogyan, a tanulóteremben lelógó lámpa volt, ernyős körtével. A körtét ki kellett csavarni, rátenni egy 5 banist, úgy csavarni vissza. Azonnal kiment a biztosíték. Sorshúzás döntötte el, hogy éppen akkor ki legyen e „tettes".

Annyi papír, ahány fiú volt. Csak egyre volt írva „én". épülettel szemben volt az utcai biztosíték. Legtöbbször az utcai biztosíték is kiment. Este már nem tudták kijavítani. Viszont már este ki is kellett venni az 5 banist, annak, aki be is tette. Ezt örököltük, tovább adtuk, de a titkot, hogy ki tette, nem lehetett kinyomozni, annyira 7 pecsét alatt állott. másnap egy bentlakó tanuló jelentette: Tanár elvtársnő, a bentlakásban nem volt villany, nem tudtunk felkészülni mára.

A másik a „lázcsinálás". Ez 2 napi betegszobát jelentett. Amikor nem sikerült rendesen felkészülni, szükség volt krétára, azt összetörni és megenni, ha sikerült 38 fok fölé emelkedett a láz. Jelenteni a nevelőnek, az a nővérnek. Ágyban maradni, lázcsillapítót szedni. Ilyenkor még kockacukrot is szopogattunk. Hiányzás után ismét jelentés. „Belázasodtam, beteg voltam, nem tudtam tanulni. Így a rossz jegyektől, az 1-es, 2-es jegyektől megmenekültünk.

Szinte megfeledkeztem a hősök temetőjéről. Sokszor védelmet nyújtott. Iskolánktól 100-150 méterre volt, fiatal fenyőkkel borított sírhantok voltak. Aki el akart lógni valamilyen óráról. és kedvezett a szerencse is, szünetben a hátsó kapun át olajra lépett, a kórház kerítése mellett. Valamit ki kellett aztán találni a lógást igazolni. Hát a hazafias nevelés, bizony abban az időben nagyon lényeges dolog volt a fiatalság nevelésében. Ezt a célt szolgálták a felvonulások is. Milyen élmény volt egy tanyai csángó gyereknek a fáklyás felvonulás. Attól féltem, hogy ha valahol szénaboglya talál lenni a közelben, akkor az azonnal lángra lobbanhat. Azt sem tudtam miért kell kiabálni, hogy „ku- lákok, hogy Tító „.Kik azok? Egy nagyobb diák magyarázta meg, miközben mentünk vissza. És elmondta miért kellett olyan nyomdafestéket nem elbíró mondatokat. Elmondta kik a kulákok, ki Tító. Vasárnap délelőttökön neveltek, hogy milyen jó a szocializmus.

A tanár-diák viszony. Első évben közel 50-en indultunk, én vegyes osztályban. Csergő Lajos osztályfőnökünknek nem volt családja, de mi jó bőven pótoltuk. Ügyesen nevelt, összefogásra nevelt minket. Csak első évben volt osztályfőnökünk. A tanárainkat is úgy szedték össze. Voltak igazi tanárok, voltak tanítók, voltak teljesen felkészületlen helyettesek. Első évben matematikából gyenge volt a felkészítés. Szerencsére ott volt az osztályunkban Fekete Péter „kockafejű" diák, aki segített megoldani a problémákat. Körbe ment a jó megoldás. A másodévtől javult a helyzet. Még híresebb volt a román tanítása. Egy évben hét román tanárunk volt. Érvényesült a diákcsíny. Amikor jött az új tanár kérdezte, hogy tanultunk-e bizonyos leckét, mindig nem volt a válasz. A negyedik év második felében Gercek tanár úr próbált mindent elkövetni, hogy a tudásszintünk emelkedjen, de már késő volt. Így az ajakam ki volt hegyesedve románból, mint a kecske szakálla. Később tanított az élet.

A mi „pipe számolásunk" június végén volt, nem ősszel. 48-an végeztünk sikeresen. A tanyabeli kis csángógyerek megnövekedett, az államvizsgán a tíz elsőből egyik volt, így bizonyított. Kinevezéskor harmadiknak választhattam a kiirt üres helyek közül. Madéfalvát

választottam. Nagyon kedvesen fogadtak. Már az első nap megoldódtak a kezdeti problémák, lakás, koszt. Köszönet a tantestület minden tagjának, főleg Fogarasi Géza igazgatónak. Vártam kiket fogok tanítani, De az is, hála Istennek szeptember 15-én megoldódott. Az igazgató bejelentette, hogy a harmadik osztályt fogom átvenni. Oda álltam az osztály elé. Ragyogtak a piros, mosolygós arcok, a szemek, de az enyém még jobban, bemutatkoztam, ekkor én lettem az iskolában a„családfőjük". Nemsokára A 19 éves legénykére rábízták a kultúrotthon igazgatást is. Minden lépésemben segítséget kaptam a helyi vezetőktől.

Elérkezett az idő, mikor egy este a barátokkal énekeltük, hogy „ Éppen máma jött újságba, hogy katonának el kell menni…'. Reggel elbúcsúztam tőlük. Két éjszakai és egy napi utazás után énekelhettem volna Észak-Moldova utolsó állomásén, hogy „Trandafir de la Dorohoi, hai sa ne iubim amindoi, mai „, ha tudtam volna. Volt időm megtanulni. Dorohoit követte Campina, Campinát Marosvásárhely. Vásárhelyen úri katonaéletet éltem. Innen énekeltük el, ….Hazafelé leteszem a bánatot a szívemről. „

Két hét múlva Csíkmadarason lettem tanító. 43 évig voltam a falu napszámosa. Diákkoromban féltem attól, hogy Felcsíkra helyezzenek, mert az osztálytársaim között a bicskázó szó gyakran előfordult. A jó Isten olyan faluba vezényelt, amely egyike az idegent befogadó legkedvesebb faluknak. Úgy magokhoz ragadtak, mint a mágnes a kicsi szeget. Én is hamar be tudtam illeszkedni. Rövid idő múlva itt is kultúrotthon igazgató lettem. Együtt nőttem az ifjúsággal. 15 és fél évig végeztem ezt a feladatot a lelkes tanügyi munkatársak, segítségével. Forogtam, mint igazgató bicskaháborúban, de soha egy karcolást sem szenvedtem. A tanulói életet ismerjük, de egy esetet a madarasiak közül ki akarok emelni. Karácsony éjszakáján nekünk ott kellett lennünk az iskolában, mint mindig. Gyerekeket is kellett toborozni minden alkalommal. Mindig ellenőrzésünk volt, ekkor is. Amikor mindennek vége volt, véget ért a foglalkozás, akkor Ambrus Árpád igazgató kiadta a parancsot. Most mindenki be kell, menjen a kicsi irodába. Uram Isten! Az asztal szépen megterítve, minden tányéron egy pisztráng, mellette egy pohár jó bor, az elfogyasztott pisztráng leöblítésére. Ezt a borocskát több is követte. Karácsonyoztunk az iskolában, meghitt körülmények között. Ez ürük élmény, felejthetetlen.

Élt Középlokon egy Gáborpista János középkorú ember. A középloki fiatalság lelke. Ő tanította a színdarabokat, táncokat, ő volt az esti fonók nagy mesemondó mestere, olyan könyvtára volt, hogy az összes több középloki csángónak nem volt annyi könyve. Tőle kaptam sokszor könyvet, azt is megnevezte, hogy bizonyos dolgokat hol találok meg. Így magyarázta nekem „ A tudás kincs, melynek párja nincs." , „Legtürelmesebb barát a könyv." Pedig nem lehetett több osztálya, mint a vonatnak. Gazdálkodásból élt. Így szerettem meg a könyvet. Nótaismeretemet köszönhetem két unokanővéremnek. Vaskos füzetük volt teleírva népdalokkal. Sokat tartózkodtam náluk. Félárvák voltak. Szerettek dalolni. Örömükben, bánatukban daloltak. Akarva, akaratlanul, de rém ragadtak a népdalok. Berta nővérem rajzolási készségét mutatta meg a festményeivel, a festés szépségét ecsetelgette nekem. Így a nővérem a kicsi bakancsaimat próbálta megfelelő irányba terelgetni. Megpróbálok választ adni az írásom címére:

Tanító akárki lehet, aki szereti a kicsi nebulókat. Sokszor felidézi gyerekkorát. Felfedi saját magában, hogy ő van a gyermekekért, s nem a gyermekek érte. Ő van a szülőkért, s nem a szülők érte. Szoros kapcsolatot tart a szülőkkel, sokat tartózkodik köztük. Olyant ígér a gyermekeknek, amit meg is tud valósítani. Kikéri a véleményüket. Egyes dolgokat közösen döntenek el. Nem feledkezik meg hovatartozásáról. Ha menet közben nem tervezett dolgok, nehézségek akadnak, kikéri az idősebb kollégái véleményét. Ön feltalálónak kell lennie. Folyamatosan képezze magát, ne legyen önző. Találékony kell, legyen. Úgy érzem, hogy a 43 év munkám nem volt potya munka, mert minden évben, az év 12 hónapjának minden napján, legalább egy ága virágzott és termést hozott.

Hasonló sikert kívánok minden kicsi Péterkének, Pálnak, Jánoskának, akik e kérészéletű tanítóképzőben, a mai Petőfi Sándor iskolában végeztek. Tanítóinak, tanárainak, személyzetének hosszú, hosszú életet kívánok. 2005. tavasza."

A Hargita népében jelent meg Takács Éva tollából egy írás a férjem munkájáról. 43 évi tanítói munka után ez egy szép gesztus. Elismerés, hogy megérte tanítónak lennie.

Meseországtól betűországig

Tankó-Molnár Péter tanító bácsitól Csíkmadarason legelőször azt kérdeztem, mi indította el a pedagógusi pályán?

– Az akkori gyimesközéploki iskolaigazgató javasolta, hogy legyek tanító. Úgy látszik, belém látott, hogy a kicsi gyermekek között meg tudom állni a helyem. Így felvételiztem a csíkszeredai tanítóképzőbe, ahol 1954-ben végeztem. Ki is neveztek a madéfalvi Általános Iskolához, ahol másfél évig, a katonaságig tanítottam. Amikor leszereltem, Csíkmadarasra helyeztek. Nagyon féltem idejönni, mert a felcsíki kollégáktól, barátoktól hallottam, hogy milyen verekedések, bicskázások voltak abban az időben. 1957. november 20-tól a madarasi iskolánál dolgoztam egyfolytában, 42 évet, egy hónapot és egy napot. Nagyon sok szép emlékem van. Ezt a tanévet már nyugdíjasként tanítottam, és még egyet szeretnék, mert végzős, negyedik osztályom van. 14-en vannak, mert két párhuzamos osztály van. Az Isten úgy áldott meg, hogy mindig népes osztályaim voltak, 28, 30, 35 gyereket tanítottam. Azokkal is megbirkóztam, közösen a szülőkkel.

A legnagyobb örömem mindig akkor volt, amikor első osztályt tanítottam. Első osztály után tudtam mindig a kicsi gyerekekkel végzett munkámat felmérni, hogy elindulva a meseországból betűországban mit valósítottunk meg. Ez volt nekem mindig a legnagyobb örömem. Aztán tovább, évről évre minden lépés megkövetelte a maga munkáját, és igyekeztem ezt a munkát jól elvégezni. Közepes vagy jó közepes szintű osztályokat adtam ötödik osztályba. 11 évet tanítottam az 5–8 osztályban, a többit mindig ugyanabban az osztályteremben tanítottam le.

– Milyenek a gyerekek?

– Attól függ, az ember milyen szemmel nézi. Ha azt nézzük, hogy nem ők vannak értünk, hanem mi értük, akkor a kisebb kudarcokon is könnyebb átlépni, a csínytevéseket is úgy kell venni, hogy mi is voltunk gyerekek, nem szabad a pedagógus kudarcának felfogni.

– Milyen gyerekeket szeretett a legjobban?

– A csintalanokat. Mert azok mindig bátrabbak, ütőképesebbek voltak. A többieket sem hanyagoltam el, sőt, még nagyobb gondot fordítottam azokra, akik félénkek, visszahúzódóak voltak. De legtöbbet a beteg gyerekekre. Mindig nagy gondom volt rájuk, és igyekeztem az osztályközösséget megnyerni, hogy ők is [illegible]

A tanító bácsi felesége is pedagógus. Vajon unokája is az lesz?

El merem mondani, hogy mindig nagyon jó osztályközösségem volt.

– Számolta-e össze, hány gyereket tanított meg írni-olvasni?

– Nem tudnám megmondani. Másképp nem is tudnám megszámolni, csak ha az anyakönyveket elővenném.

– Milyen volt a viszonya a falubeliekkel?

– Az itteni emberek nagyon jóindulatúak, vendégszeretőek. Engem is befogadtak, jól éreztem magam. Több mint 13 évet voltam kultúrigazgató, az ifjúsággal foglalkoztam. Különösebb nehézségem soha nem volt, a korábbi félelem a bicskásoktól nem igazolódott. A kollektivizálás idején a propagandamunkával voltunk elhalmozva, és nem azzal, ami a dolgunk lett volna. Ez volt a legnehezebb. Ma már a pedagógus azzal foglalkozik, amire hivatott. A harminckilenc év alatt több mint 41 kollégával dolgoztam együtt, kivel rövidebb, kivel hosszabb ideig. Szakmailag jól képzett, jó közösségünk volt.

Ritka az a ház, ahonnan nem tanítottam édesapát vagy édesanyát, vagy éppen az unokát. És ritka az a család, amelyiket ne ismerném, kivéve a fiatal házasokat. Volt idő minden családot mégismerni, mindenkit meglátogatni. Különösen azokat, amelyikből két-három gyermeket tanítottam.

– Milyen érzéssel készül nyugdíjba?

– Eltelt az életem. A hátralevő idő hogy milyen lesz, azt nem tudhatom. De biztos, hogy annyi idő után a gyermekzsivaly, az iskola csengője fog hiányozni.

– Milyen tanácsot adna a fiatal kollégáknak?

– Azt, hogy már az elején ismerkedjenek meg a szülőkkel, ismerjék meg a kicsi gyerekek családi körülményeit, anyagi helyzetét, családi problémáját, és annak függvényében viszonyuljanak a gyermekhez. Különösen első osztályban nagyon lényeges a kapcsolattartás a szülőkkel.

Ezenkívül erőt, egészséget kívánok minden pedagógusnak, és a mostani végzősöknek azt – hárman vannak falunkból ebben az évben–, hogy az elkövetkező nemzedéket lélekből tanítsák. És tartsák szem előtt azt, hogy ők vannak a gyerekekért és nem fordítva. Akkor pedig eredményes lesz a munkájuk.

Az oldalt szerkeszti:
TAKÁCS ÉVA

*„ Meg kell értenie az embernek, hogy nem véletlen, hová születik, hol él és mit vall magáénak, mit ölel magához, és mit utasít el magától. És nem véletlen milyen sors az, amit az embernek végig kell küzdenie, vállalnia kell, meg kell hajolni előtte, és tudomásul kell vennie…”*Kodolányi János

Mindenki életében meghatározó tényező a család, amelybe beleszületik. Később, „A dolgok, amelyek neked vannak szánva, feléd gravitálódnak.” Emerson. Minden ember életében vannak álmok, én is kicsi gyermekként kezdtem álmodozni, tervezni. Hát akkor nem egyszerű volt még az

álmodozás, sem hiszen a magyar világban, amikor megszülettem, még lehetett volna álmodozni, de kitört a háború. Még tulajdonképpen nem is érthettem mi az, csak a szüleim viselkedéséből láttam valami furcsát. Édesapámat nem hívták be katonának, mert gyermekkorában megsérült ez egyik füle. Fájlalta, kimosatták, beszakadt a dobhártya, így egész életében rosszul hallott. Ennek volt az a haszna, hogy nem kapott katonai behívót. A férfiak nagy részét elvitték katonának, a frontra. Idehaza állandó rettegésben éltek az asszonyok, az öregek, a gyerekek. Kezdetben a front távolabb volt, de lehetett hallani, hogy közeledik erre is. A félelem növekedett. 1944. szeptember első napjaiban ért ide a front. A németek kezdtek visszavonulni, a szovjet csapatok nyomultak utánuk. Kezdtek elmenekülni az emberek a faluból. Egyes családok vonatra ültek, elmenekültek Magyarországra. Akik ezt nem tudták megtenni, azok idehaza menekültek az erdőre. Nagyon sok vízi fűrész volt a Madaras patak mellett, egészen fent az erdő aljáig. Ezeket, és az erdei kicsi házakat népesítették be a menekülők. Csak a legszükségesebb dolgokat vitték magukkal. Az állatok egy részét szekérre rakták, másokat a szekér után kötötték. Mielőtt elindultak, vermeket ástak és az értékesebb tárgyakat belerakták. A házakat bezárták. Mindig voltak gonosz emberek, akik kihasználták az alkalmat a rablásra. Betörtek az elhagyott házakba. A vermeket is feltörték. Menekülés idején, az erdőn sem volt biztonságos az élet. Vagy a levegőben köröző, és onnan lövöldöző repülőktől, vagy a szökött katonáktól kellett félni. Mi a Szemerke hídjánál levő fűrészre menekültünk. Egészen kisgyermek voltam, három éves. Sok mindenre tisztán emlékszem. A nagyobbik öcsém, Sanyi másfél éves volt. Alig tudott még járni. Állandóan rettegtek a felnőttek is. Öcsém sokszor elesett, sírt. Ott voltak a teheneink is. Édesapám éppen fejt, amikor alacsonyan szálló német repülő jött. Emlékszem, amikor kiáltottam neki: Édesapám bújjon le, mert jő a repülő! Már géppuskáztak, a juhokat célozták a domboldalban… Aztán csak jöttünk haza. A mellettünk lévő Olt híd szétrobbantva. A ház fala repedezve… Nagyjából rendbe szedték a házat… Nehéz élet, féltették nagyon a gyerekeket… Mindenhol az átvonulás maradékai… Kezdett helyre állni az élet. Hozták a varrnivalót édesapámnak. Megszületett László öcsém 45 februárjában, azután Ignác 46 szeptemberében. Jött a tífuszjárvány. Megbetegedtem, de megmaradtam. Jött a szárazság. Alig volt ruha, cipő. Alig volt ennivaló. Mire talpra lehetett állni, jött az államosítás. Ebbe nem estünk bele. Pénzváltás, ami volt az is elúszott. Nem nagyon lehetett álmodozni, de jó volt, hogy szüleink bérbe adtak ki szobát tanító néniknek. Megismertük nagyjából a munkájukat, majdnem nővéreim voltak. Célt adtak. Tanító néni szeretnék lenni. Egyszerre nőtt a négy gyermek. Jól tanultunk. Szüleink elhatározták, mehetünk tovább tanulni, ha akarunk. 1955-ben felvételiztem a Vegyes Középiskolába, mert a tanítóképző megszűnt Csíkszeredában. 1959-ben érettségiztem, 1960. január 1-én munkába léptem, tisztviselő lettem. Május 5-én férjhez mentem Tankó- Molnár Péter tanítóhoz. Az álmom továbbra is maradt. A tisztviselőség nem elégítette ki az igényeimet. 1962. május 3-án megszületett a kislányunk Mária. 1963-ban átmentem helyettes tanárnak az iskolába, felvételiztem a Székelyudvarhelyi két éves Pedagógiai Főiskola látogatásnélküli tagozatára. Kemény évek következtek, tanítás az V-Vlll

osztályokban, rendezni a családot, iskolán kívüli munka, kulturális munka, és tanulni a főiskolai anyagot. Keveset aludtam abban az időben, sokat éjszakáztam, tanultam, jártam Udvarhelyre felkészítőkre, bemutató órákat tartani, vizsgákra. Sikeresen elvégeztem a két évet. Kezembe kaptam a tanítói oklevelet. Nem lehettem már helyettes tanár, az óvodába helyeztek ki. 9 év után helyeztek át az elemi iskolába. 4 év tanárság, 9 év óvónőség, majd az álom 24 évig tanító néni. 37 évet tanítottam saját iskolámban, közel 500 gyereket tanítottam a szülőfalumban. Időközben megszületett 1971-ben a fiúnk Ernő Péter. Akkor csak 3 hónap szülési szabadság volt. Volt egy kicsi baba, akit korán otthon kellett hagyni. Igyekezni haza, de hely állni az iskolában is. Nagy segítségemre volt, az akkor már harmadikos leányunk Mária. Minden nehézség ellenére, nagyon szép volt tanítani.. Meg tanultam bánni az egészen kicsi gyerekekkel és a serdülőkorú gyerekekkel is. Nagyon szerettem tanítani. Az iskola nemcsak munkahelyem volt, hanem második otthonom. Igyekeztem tehetségemhez mérten mindent megtenni a gyerekek érdekében. Bőjte Csaba atya szerint: *„Pedagógusnak lenni azt jelenti, hogy végtelen kíváncsisággal, türelemmel, kitartással bátorítod a gyermeket, segíted mindenben, hogy merjen, akarjon kibontakozni, kinyílni, mint egy csoda, hogy felszínre kerüljön, közkinccsé váljon a szívébe rejtett drágagyöngy. Üres szívű embert Isten nem teremtett. ”* Nagyon jó viszonyban voltam a szülőkkel, hiszen mindenki falus társam is volt. Többször tanítottam ugyanabból a családból 2, 3 gyereket. Van, hogy tanítottam a nagymamát, az anyukát vagy apukát, és az unokát is. Egy iskolában tanítottam a férjemmel. Sokszor egy, egy család gyermekei a mi kezünk alól kerültek ki. Volt, hogy ugyanahhoz a családhoz egymás után mentünk család látogatni. Valójában a falu majdnem minden családjával kapcsolatot tartottunk. Sok kulturális munka is volt. Esténként, éjszakánként színdarabokat tanítottunk, együtt mentünk vendégszereplésre is. Kölcsönösen segítettük egymást a munkában. Akkor nem volt vasárnap, ünnepnap számunkra. A hét, hét napból állt nekünk. Az egyházi ünnepeket is az iskolában kellett tölteni, ott is együtt voltunk. nem volt könnyű, mégis úgy érzem, hogy egy csodálatos életpálya áll mögöttem. 1984-ben MÁRIA leányunk férjhez ment CSÁSZÁR JÓZSEFHEZ. 1986-ban megszületett az első unokám ELŐD. 2005-ben megnősült a fiúnk ERNŐ, elvette BÁLINT IRÉNT. 1996-ban lettem nyugdíjas. A szülők visszahívtak, három évet tanítottam. 1998-ban született SÁRA, 2000-ben TAMÁS unokánk. Később, 68 évesen még egy évre visszahívtak tanítani. A tanítványaim közt volt Sára unokám is. Harmadikosok voltak, talán ez volt a legszebb tanítási évem. Versenyeken vettünk részt, a Curie természetvédő versenyen eljutottunk Szolnokra, a Kárpát-medencei szakaszra.

Nyugdíjason sem akartam elkényelmesedni. Minden életszakasznak meg van a maga szépsége. Most tehetek olyant is, amire régebben nem jutott idő. Jött egy újabb álom. Így öregkorban is nagyon sok mindent el lehet érni, megvalósítani. Nagyon szerettem a szülőfalumat. Sajnálattal láttam, hogy gyorsan változik minden, ami színessé tette a gyermekkoromat. Láttam, hogy a feledés homályába merül sok szép dolog. Céltudatosan kezdtem értékmegőrző munkába. Tudtam, hogy nem jár érte anyagi juttatás, inkább anyagi ráfordítás és sok-sok munka. Első dolgom, olyan könyveket keresni, olvasni, ami az értékmentéssel kapcsolatos. Olvastam a gondolatokat, tennivalókat. *„ Úgy kell élned, hogy ne*

érdekeljen, kapsz-e érte pénzt. Úgy kell szeretned, mintha sose bántanának. Úgy kell táncolnod, mintha senki sem figyelne. Szívből kell jönnie, ha azt akarod, hogy jó legyen." Andrew Matthews. A kapuk nem maguktól nyílnak meg, hogy aztán merjük tenni, amit szeretnénk, hanem ha merjük tenni, amit szeretnénk, akkor megnyílnak. Hát tenni akartam, terveim lettek.

1. Megvarrni a régi madarasi népviseletet babaméretben, eredeti anyagból.
2. Felkutatni a régi, eredeti székelyruhákat, bemutatni közkinccsé tenni, elérni azt, hogy az asszonyok, lányom újból, a régen viselt székelyruhák alapján varrassák meg ruháikat koruknak és az alkalmaknak megfelelően.
3. Besegíteni a régi hagyományok, népszokások megőrzésébe.

Gyermekkoromban, fiatal éveim elején, a madarasi asszonyok, lányok nagyon változatos székelyruhát viseltek. Minden felnőtt nőnek volt legalább 3-5 szőttes szoknyája, több mellény, kötény. Az alkalomnak megfelelően öltözködtek. Az anyai nagymamám 9 szőttes rokolyát vitt férjhez. Ő egészen a haláláig, 1967-ig járt hosszú szőttes szoknyában, sok köténye is volt, ugyanolyan hosszúak. A 60-as években megalakult a madarasi népi együttes, piros fekete szoknya, piros mellény és kötény lett a viselet a színpadon. Nagyon gyorsan elterjedt. Eladták, vagy elbontották a régit. Sok tervem volt, belekezdtem a megvalósításba.

1997. A **Napsugár** gyermeklap pályázata: *Öltöztessük népviseletbe Áron és Anna babákat.* Beneveztünk az unokámmal. Kezdtem gyűjteni a régi fényképeket, a régin viseleti darabokat, egész rend régi székelyruhákat. Elmentem beszélgetni az idősebb emberekkel, legtöbbet Imre Eliza nénitől tanultam. Elővettem a gyermekkori emlékeket, ahogyan édesapám varrta a férfi viseletet. Különben a varrás tudományát a génjeimmel hoztam. A génjeim emlékeztek, ahogy a déd mamám, a nagytatám, az édesapám varrt. Mindent meg tudtam varrni, amit csak akartam, anélkül, hogy szabást tanultam volna. Hat rend kis székelyruhát varrtam meg, Négy ruhát a régiek szerint, egy rend piros feketét. A kész ruhákat elküldtük Kolozsvárra, onnan elvitték Keszthelyre, ahol most is ki vannak állítva. A gyermeklapokban megjelent, hagyományőrzéssel kapcsolatos pályázatokra dolgozatokat küldtünk Előd unokámmal. Több dolgozattal nyertünk is. Kis szünet következett, amikor a férjem megbetegedett. Már nagyon sok anyagom volt, régi ruhák maradványai, régi fényképek, belekezdtem ismét varrni. Ismét eljártam az idősebb emberekhez, mindent megtanultam, lejegyeztem. Azt, hogy a bocskor hogyan készül, hogy lehet kis bőrcsizmát, bakancsot varrni. 31 ruhát varrtam meg, mindeniket eredeti anyagból, ezekhez cipőt, bakancsot, bocskort, bőrsapkát. A babák beszerzéséhez kezdtem. Munkatársaim, volt tanítványaim, a madarasi asszonyok segítettek. Használt babákat adtak. Ezeket meg kellett javítani. Összejött. Az arcuknak megfelelően öltöztettem fel, lettek lányok, fiúk, asszonyok. 2000-ben súlyos beteg lett a férjem. Öt év, anyagi és lelki küzdelem következett, míg 2005. szeptember 25-én, a 70-ik születésnapján, örökre itt hagyott. Folytattam a munkámat, mert az erőt adott.

Ezek a ruhák Keszthelyen vannak a Babamúzeumban.

Leányviselet 1920-1960 közöttá

Asszonyviselet 1910-1960 között.

Idősek viselete 1910 körül.

Egy székelyruhás család egészen 1960-ig.

Székelyruhás család napjainkban.

Lángnyelves székelyruha 1940 körül.

Fiatalok napjainkban.

Fiatal leányok ünnepi viselete 1930-40 körül.

Asszonyviseletek

Előadás a Sapientián 2015.

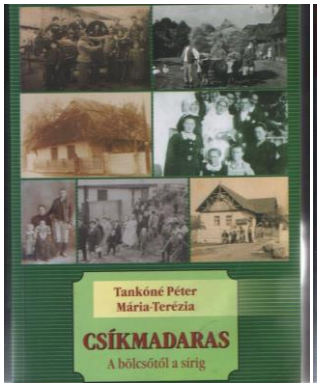

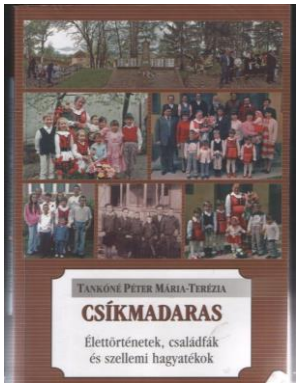

Mindent lejegyeztem, kézzel. Nagy anyag gyűlt össze. Szerettem volna egy régi számítógépet, azzal is szerencsém volt. Győrből Sándor Csilla küldött egy használt gépet, szkennert is. Később vettem nyomtatót is. Hihetetlenül hamar meg tanultam használni. Begépeltem a népszokásokkal, viselettel kapcsolatos kéziratomat. Barabási László tanár, író eljött hozzám. Miután elolvasta a kéziratot, javasolta, hogy legyen két könyv, mert sok anyag van. Bevezetett az írás rejtelmeibe. Lépésenként segített összehozni az első könyvemet. Ez a népszokásokkal kapcsolatos. Pályázatot adtam be a Communitas Alapítványhoz, hogy támogatást kapjak. Sikerült is. A könyvet 2008-ban adták ki az Alutus nyomdában, Csíkszeredában. Ez nagy kedvet adott a folytatáshoz. Már tudtam írni, de szerkeszteni is, fényképezni is. Sorra következtek a következő könyvek. 2009. a népviseletről írtam, Barabási László csak átolvasta, a harmadik 2010-ben jött össze, ugyanúgy készen vittem hozza is, a nyomdába is. Ezekre már magam kerestem támogatókat. Gyorsan el is fogytak itthonról, az elsőből 600 példány, a másik kettőből 300, 300 példány. Egy kis szünet következett. A Fazakas Ágnes néni meséit „szereztem” meg. Csíkmadaras helyneveiről irt meséket, akkor már nem élt. Begépeltem a meséket. Írtam Svédországba Gyarmatiné Tamás Rozáliának, Rózsika barátnőmnek, aki építészmérnök, de mellette festőművész és költő. Felkértem, hogy illusztrálja a meséket. Elfogadta. Átküldtem a meséket, Ő megfestette az illusztrációkat, átküldte az illusztrációk fényképét, reprodukcióját, majd később nekem adta az eredeti festményeket is, én fényképeztem és szerkesztettem. 2012-ben kész volt a kézirat, de nem találtam támogatókat. 2014-ben Csók Bara Erzsébet irt Amerikából, hogy valamennyi támogatást adna. Megtárgyaltam a dolgot Gyarmati Rozáliával, közösen döntöttünk, hogy kiadatjuk saját pénzünkből. 2014. áprilisában megjelent a negyedik könyv. Minden könyvemnek saját magam voltam az írója, szerkesztője, fotósa. Amolyan „Szegény ember vízzel, főz, és karóval reá ránt.”, avagy „Segíts magadon és Isten is megsegít.” Mind a négy könyvemet Péter Boglárka tanárnő korrigálta. Támogatást kérni olyan, mintha kolduskénti nyújtanád a kalapodat, hogy valaki vessen már bele valami aprót. Olyan megalázó, hogy a sok

munkád után könyörögj egy kis alamizsnáért. Eltökéltem, vége, többet nem írok, nincs értelme, mert nyugdíjas özvegy pedagógusként nem nagyon telik ilyen luxusra. Nos, megszegtem a fogadalmat. Ezt még összehoztam, de nem tudom mi lesz a sorsa majd a kéziratnak.

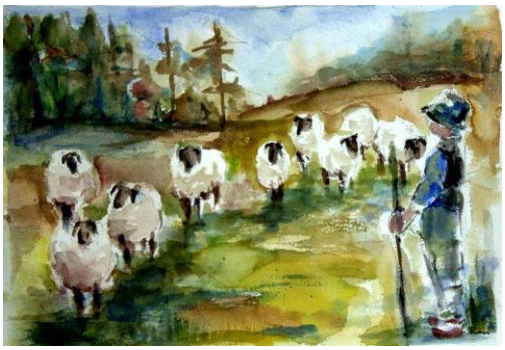
2008. 2009. 2010. 2014/

2010

2014.

Gyarmati Rozália illusztrációi a mesekönyvhöz.

„Megőriztem gondot, szólást, tréfaszókat,/mosolyt, megbocsátót, jajt is, hördülőt,/

névtelen sok arcot, sokféle – valókat,/utamba – jövőket, s tovaillanókat,/

magamba gyűjtöttem mind, merre jártam/s lelkembe zártam –/

nem tarthattam vissza a futó időt.” Áprily Lajos

„Olykor nem az életkoron múlik a fiatalság.” ll János Pál pápa

2016. június 29.

2018. június Ezer Székely Leány Napja - Kitüntetés

5.TANKÓ-MOLNÁR MÁRIA 1962. május 3. férje CSÁSZÁR JÓZSEF 1960. február 9.

6.GYEREK: C SÁSZÁR ELŐD 1986. november 28.

Mária leányom 1962. május 3-án született. Csíkszeredában, a mai Márton Áron iskolában érettségizett. 1984-ben férjhez ment Császár Józsefhez, azóta Csíkszeredában élnek. Itt született az első unokám 1986. november 28-án. Ő is a Márton Áron Gimnáziumban érettségizett, azután Kolozsváron elvégezte az Informatika szakot. Számítógép programozóként dolgozik Csíkszeredában.

Előd elsőáldozó A keresztszülőkkel, rokonokkal

Mária 40 éves 2002.

\

Az 50 éves találkozómon-Előd 1991. Mária -50 éves találkozó 2012.

Előd unokám a maratonfutó.

5.TANKÓ-MOLNÁR ERNŐ PÉTER 1971. január 27. feleség BÁLINT IRÉN 1973. szeptember 30.

6.GYEREKEK: TANKÓ-MOLNÁR SÁRA 1998. július 9., TANKÓ-MOLNÁR TAMÁS 2000. február 3.

1971. január 27-én született ERNŐ fiam. 1995-ben megnősült, a felesége is csíkmadarasi, BÁLINT IRÉN, 1973. szeptember 30-án született, Dánfalván érettségizett. Itt laknak velem egy udvaron. 1998-ban született meg SÁRA unokám, aki idén érettségizett és sikerrel felvételizett Marosvásárhelyre, az orvosi egyetemre. 2000-ben született TAMÁS unokám, aki középiskolás. Három nemzedék. Szerény véleményem, hogy az unokáknak sokkal több élettapasztalatra tesznek szert, ha a nagyszülőkkel nőnek fel. Saját tapasztalatom, hiszen mi is a nagyszülők közelében nőttünk fel.

1995. november 18. az esküvő.

Sára elsőáldozása 2008.

Sára elsőáldozása 2008.

Tamás elsőáldozása 2010.

Tamás elsőáldozása 2010.

Sára ballagása 2017.

Bérmálás napján a családunk. 2017.

Sára kicsengetésekor az unokáimmal. 2017.

A három unokám Sára kicsengetésekor. 2017.

A család Sára kicsengetésekor. Sára és Tamás Budapesten.

Sára Marosvásárhelyen

40 éves kortárstalálkozó 2011.

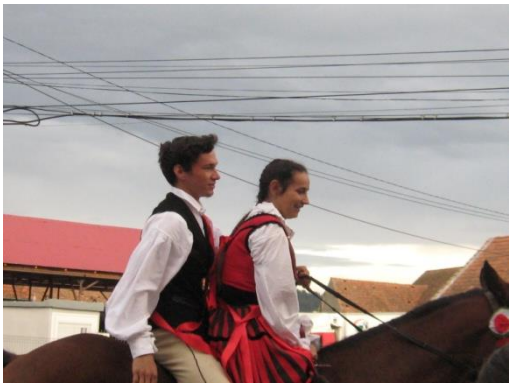
40 éves kortárstalálkozó 2013.

Kergeolimpia 2018. Szüreti bál 2018.

Szüreti bál 2018.

4.PÉTER SÁNDOR 1943. március 6. a felesége GÁLL VERONIKA 1950. január.9.

5.GYEREKEK: PÉTER EMŐKE 1978.január 30. ,PÉTER BOGLÁRKA 1980. október 10.

Négyen születtünk 5 év alatt a Péter családban. Mi ketten, a nagyobbak, Sanyi és én maradtunk itthon a faluban. Így hozta a sors. Bevállaltuk a falusi életet. Szerintem egyikünk sem bánta meg. Sanyi maradt a szülői házban, én a nagyszüleim házában éltem le az életemet. Sanyi Csíkszeredában dolgozott, ingázott a munkahelyére. Miután megnősült, és elvette GÁL VERONIKA biológia szakos tanárnőt, továbbra is itt laknak. Vera tanárnő, ahogy a tanítványai szólították, itt tanított végig, 31 évet, a Madarasi iskolában, egészen nyugdíjba vonulásáig. Nagyon szerették a tanítványai. Nagyon sok kirándulást szervezett, megismerték az ország legjelentősebb helyeit. Szoros kapcsolatot tartott a szülőkkel, mindig megbeszélték a gyermekekkel kapcsolatos észrevételeket. Most nyugdíjason, amikor kortárstalálkozókat szerveznek a volt tanítványai, mindig meghívják az ünnepségekre. Ö is egyike a család 7 pedagógusának. Egy háztartásban éltek a szüleinkkel. Született két leányuk EMŐKE és BOGLÁRKA. A nagyszülőkkel való közös háztartás mindkét fél számára előnyt jelentett. Az unokák sok mindent megtanultak a nagymamától, nagytatától. Két nemzedék együtt élése kompromisszumokkal is jár. Ha kezdetben segítenek a nagyszülők a gyermekek nevelésében, később megfordul a dolog. Nekünk, gyerekeknek kell segítenünk a szüleinket. Különben minden gyermeknek, még, ha nem is él együtt a szüleivel, akkor is lelkiismeretbeli kötelessége segíteni a szüleit, hiszen, amikor megszülettünk ők sem tagadtak meg minket, felneveltek, kenyeret adtak a kezünkbe. Édesapánk 78 évesen halt meg, az édesanyánk ápolásra szorult sok éven át. Ezt a feladatot látták el nagyon lelkiismeretesen Sándor öcsém és a családja. Most már ők is nagyszülők, nagyon büszkék az unokájukra, Vita LILIRE. Nekünk nagyon jó volt, hogy szomszédok vagyunk, voltunk, mindig nagyon jó testvéri kapcsolatot tartottunk fenn. Kölcsönösen segítettük egymást mindenben. A gyerekeink is

tovább viszik ezt a jó kapcsolatot. Nemcsak, mint unokatestvérek számítanak egymásra, hanem, akár a jó testvérek. Csak akarni kell mindent, sokkal több a jó, ebben a kapcsolatban.

Sándor ötödikes, 1955.

Hetedikben, 1957.

Vera 50 éves

Vera 50. éves 2000.

Vera 60. éves 2008.

Sanyi, Vera és Sára 2008.

Lilivel 2016.

Lilivel 2016.

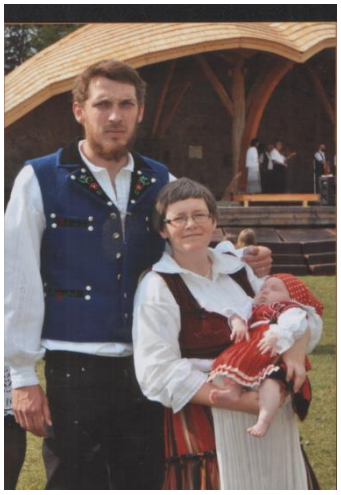

Lilivel a család

5.PÉTER BOGLÁRKA 1980. október 10. a férje - VITA ANDRÁS 1986. június 22.

6.GYEREK: VITA LILI 2015. április 22.

PÉTER BOGLÁRKA Sanyi öcsém kisebbik leánya. Magyar- német szakos tanárit végzett. A férje VITA ANDRÁS, sportoló, kosárlabdás és edző a kosaras gyerekeknek. Dánfalván laknak. Kislányuk VITA LILI.

Lili az Ezer Székely Leány napon 2015.

Lili

5.PÉTER EMŐKE 1978.január 30.

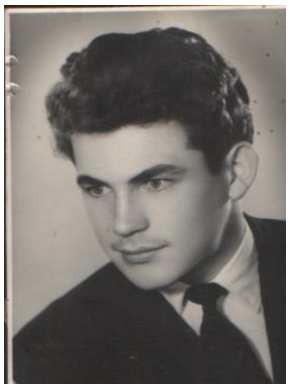

4.PÉTER LÁSZLÓ 1945. február 27. a felesége CSEDŐ IBOLYA 1945.szeptember

5.GYEREKEK: ifj. PÉTER LÁSZLÓ 1974. november 24, PÉTER ATTILA 1984. november 5.

LÁSZLÓ öcsém fizika-kémia szakos tanárit végzett. Feleségül vette a csíkszeredai CSEDŐ IBOLYÁT, aki magyar szakos tanárnő. Kezdetben Balánbányán tanítottak. Itt születtek a gyerekek LÁSZLÓ és ATTILA. Később beköltöztek Csíkszeredába. Itt tanítottak nyugdíjazásukig. A két fiú egyetemet végzett. LÁSZLÓ és az élettársa PÁSZTOR GYÖNGYI, egyetemi tanárok Kolozsváron. ATTILA és az élettársa, JAKAB ORSOLYA is Kolozsváron élnek.

PÉTER IBOLYA magyar szakos tanárnő. Egyik írása megjelent a KÖZÖS NEVEZŐNK- Mozaikkockák egy iskola életéből 1945-1990 - Váli Éva könyvében.

Mozaikkockák emlékeimből **- Péter (Csedő) Ibolya**

„Én – ismét gyermek lettem és írom a leckémet, műfajilag be nem sorolható írást, emlékezést jóra, rosszra diákkoromból. Legyenek mozaikok, vagy mozaikkockák, mondaná az V-Vll osztályban tanító drága Margit nénim, az én volt magyartanárnőm. Istenem, mennyire csodáltam akkor őt! Már azért is, mert nem csíki volt, és én addig, talán más vidékről való magyart nem is hallottam beszélni?! Mit jelent nekem szeredainak, nekem, aki tanár lettem, az iskolám? Ne vegyék nagyképűségnek – de talán okkal többet, mint bárki gondolná! Jelentette az esti mesét, amit édesapánk, Csedő Antal, olyan sokszor elmondott Csipak tanárról, Papp tanárról, a XX. század első éveinek tanulóiról, bentlakásáról, barátokról, örömökről, fenyítésekről. Milyen színesen tudott mindenről mesélni, talán ott tanulta? Apai mesék – majd a gyermek által megtapasztalt valóság: 1952-1963-as iskolai.

Milyen nehéz volt iskolába járni, na nemcsak azért, mert akkoriban szegénység volt, hanem mert egy vékony leánykának az iskola hatalmas kapujának kinyitása is gondot jelentett! „Gyönyörű Gyermek” – mindenkinek ezt mondták a tanáraink – de ez csak félig volt igaz! Bizony elég butácskák voltunk, de hát tanulni akartunk, azért jött ide minden kopott, éhes gyermek akkor is! Csínytevés az annyi volt, mint a csillag az égen – de a tanulás – az valahol elbújt a felsőbb osztályokban, mert az alsó tagozaton potyogtunk, mint a férges gyümölcs, létszámunk éppen felére csökkent.

Szóval az igényesség az megvolt! Legendás osztályunk és tanáraink voltak. Jöttek az ifjú tanárok – kirándultunk, színdarabot tanultunk, irodalmi esteken vettünk részt. Szereplések,

versenyek – és azok a felejthetetlen „potyaórák” – amik nem is voltak olyan potyák! Azokra lehet igazi örömmel emlékezni! – Nincs itt X – illetve tanár – gyerünk az árokba szánkózni – adta ki valaki a jelszót! Szaladtunk is gyorsan, hogy Csergő Laji bácsi ne tartson számtant! Ha visszagondolok, mennyit kínlódott velünk! Aztán egyszer másféle lyukasórák is lettek. 1959-et irtunk – „Nem lesz biológia óra, elment valahova Puskás Attila”, másnap „Nincs Itt a fizikatanár Kovács Gyula, román óránk se lesz, Bereck Lajos is hiányzik”, - kiáltottuk örömmel! Csak otthon mondták meg: - „Ne örüljetek. Nagy baj van! Letartóztatták szegényeket!” Szomorúan néztük az első Xl. osztályos végzetteket, amikor a szeméttárolók körül azért sírtak, mert el kellett égetniük a kicsengetési kártyáikat.

Azok a kedves Ünnepek – nem a felvonulások, hanem a „döcik”, a közös éneklések – a nagy izgalmak a villámposták átvételekor. Nem tudom mit jelentnek ma az internetes-üzenetek, de akkor egy bálon a nekem címzett villámposta a díszteremben maga volt az izgalom, öröm, szégyenkezés, pirulás. Sokszor az a kis papírdarabokra irt kezdeményező, félénk üzenet, olyan diákszerelmek kezdetét jelezte, mint az enyém is, ami házassággal végződött.

A tanárok, drága fiatal tanáraim – velünk együtt szórakoztak – karácsonykor is, szilveszterkor is. Mennyire féltettek m minket, nem önmagunktól, fiatalos meggondolatlanságaink miatt, hanem ahogy egyszer a feledhetetlen zeneszerző Gál Árpád barátunk megsúgta nekünk: a kintiektől féltettek – „ a Párttól”, megtorló öklétől.

Iskolán kívüli kultúrélmény a moziba járás volt. Csakhogy lényegesen különbözött a maitól. Sokszor elmesélem a tanítványaimnak – persze van, aki nem is - hiszi, hogy a legfontosabb szórakozásunk a SZOVJET filmhét volt. Sorban indultunk, tanári felügyelettel, a Gimnáziumunk elől, egyenruhában, indulót énekelve, ütemre lépve és mentünk moziba, egy ma már más rendeltetésű 200-300 férőhelyes, rosszul fűtött, petróleummal felmosott padlójú, bolhás terembe.

A filmek után versenyek voltak, természetesen a háborús témájú szovjet filmekből! Hogy unhatták az egészet a nagy tudású tanáraink – de ezt kellett! Ilyen a diktatúra, nem te, hanem mások találják ki, hogy mi a jó neked! Ki is találták rendre – még a hegyet is megmozgatták velünk! Ezt szó szerint kell érteni! Azt a sportpályát, amin most futkároznak a diákok, mi kezdtük „építeni”. deszkából összetákolt targoncán hordtuk a földet, a fiúk meg lapátolták. Mondjuk, hogy mi nem nagyon bántuk, mert egy hét közmunka volt – és persze a tanulás akkor szünetelt.

Sokat kőművesedtünk is! A nagy –gimnázium tanulói építettek színháznál is. No, hát én is raktam a téglákat – malterral a mai színház öltözőjénél! Hogy mi tartja egybe azokat a falak? Nem a minőségi szakmunka az biztos” Olyan kiváló bió-élelmet termeltünk mi diákok, Puskás Attila tanárunk irányításával a Micsurinban, hogy a mi otthoni kertünkben termesztett növények meg sem közelítették! Most már elhiszem a mondást, hogy kacagva – és máskor haraggal kell gyomlálni, kapálni. Mi azért haragudtunk, mert játszani szerettünk volna, vagy „titokban” hittanra akartunk délután menni.

Kicsengetésünkön szerettük volna a „Ballag már a véndiák „énekkel kijönni az iskolából, de akkor tilos volt. A Gaudeamus, latin diákindulóról hallani sem lehetett! Micsoda idők, micsoda új szokások!

Így-úgy leérettségiztünk! Nagyon sokan tovább tanultunk! Sokan tanárok lettünk. Hogy miért? Hát, csak! Erre magyarázat nincs! Tanárként (és anyaként, mert a gyermekeim is ott jártak, illetve jártak ott is iskolába) ma is sokszor elgondolkodom azon, hogy a nagy szigorúság, amivel minket neveltek azért volt, hogy megvédjenek minket a kinti társadalom veszélyeitől, nekünk is a jót akarták, és most mi is a jót akarjuk a mai fiataloknak.

5. ifj. PÉTER LÁSZLÓ 1974.november 24. élettársa PÁSZTOR GYÖNGYVÉR 1977. június 1.

GYEREKÜK: PÉTER ÁRON LÁSZLÓ 2018. július

Mindketten Kolozsváron a Babes-Bolyai Tudományegyetemen dolgoznak, mindketten a Szociológia Tanszéken egyetemi adjunktusok. Szociológusok és sok tudományos dolgozatot, kutatási projekteket, szakmai tudományos dolgozatokat írtak. Külön-külön is jelentettek meg könyveket, közösen is írtak szociológiai témájú könyveket. László főleg a sporttal kapcsolatos témájú, szociológiai könyveket irt, Gyöngyvér irt a rurális bevándorlásról, a város szociológiáról. László vendégkutató a Yale Universiy New Haven C. T. USA – egyetemen. Többször tart előadásokat ott is. Egyszóval mindketten a szociológia terén értek el nagyon kiemelkedő eredményeket.

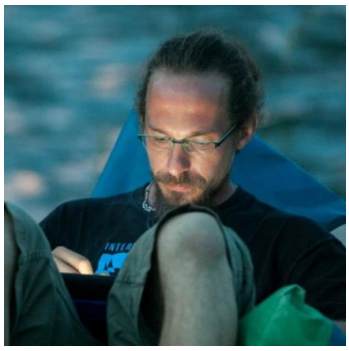

5.PÉTER ATTILA 1984.november 5. élettársa JAKAB ORSOLYA

Attila és Orsolya Kolozsváron élnek.

Péter Attila és Jakab Orsolya Orsolya, a képzőművész

4.PÉTER IGNÁC 1946. szeptember 6. + 1996. a felesége NAGY ÉVA 1949. április 15.

5.GYEREK: PÉTER KINGA FRUZSINA 1980. március 8.

Szép család volt a miénk. Négy gyerek öt év alatt. Nem volt ez szokatlan abban az időben, sok olyan család volt, ahol több gyerek született. A háború utáni évek megpróbálták a fiatal szülőket. Mégis, még ma is azt mondom, hogy köszönöm Istennek, hogy ebbe a családba születtem. Mindenikünket felneveltek, kenyeret adtak a kezünkbe. Amikor az 50

éves érettségi találkozója lett volna Nácinak, akkor írtam egy megemlékezést. A leánya, PÉTER KINGA FRUZSINA ugyancsak ez alkalommal irt az 50 éves találkozó alkalmával megjelentetett FÉL ÉVSZÁZAD UTÁN 1964 – 2014 – című könyvben emlékezett az édesapjára. Ebben a két írásban benne van az életútja.

„ Most, amikor az öcsém életével kapcsolatos eseményeket próbálom felidézni, egy nagyon szomorú hangulat uralkodott el rajtam. Itt kellene, legyen ezen az 50 éves érettségi találkozóján, de sajnos már 18 éve nincs közöttünk. Próbálok emlékezni. Próbálom sorra felidézni a VELE kapcsolatos eseményeket. 1946. szeptember 6. Pár napja töltöttem be az 5-ik évemet. Édesanyám bent fekszik a szobában, jön a bábaasszony. Sürgés, forgás, viszik be a meleg vizet, a tiszta lepedőt. Egyszer csak felhangzik egy gyereksírás. Kijönnek. Ez is fiúcska, hallottam, ugyanis volt még egy három és fél éves, és egy másfél éves fiútestvérem, Sándor és László. Már aznap nevet kapott, Péter Ignác, akár az édesapánk. Kevés ideig szólítottuk így. Megkapta a NÁCI becenevet. Talán ez a név lett az, amire azt mondják „Nomen est ómen. „ , mert a rövid élete folyamán, csak a hivatalos okiratokban viselte az Ignác nevet, különben Ő mindenkinek Náci volt, barátainak, munkatársainak, tanítványainak. Gyerekkorában mindig kis kópé, vidám, olyan mindenki kedvence volt. Talán ez volt jellemző felnőtt korára, egész rövid életére. Amolyan igazi székely volt, a szó legszorosabb értelmében. Mindig képes volt jó hangulatot teremteni maga körül. Ennek egyik alapja, hogy olyan családba születtünk, ahol egy nagyon szép, kiegyensúlyozott, harmonikus élet volt, megértés, kölcsönös tisztelet a szülők között. Az édesapánk székelyszabó volt, varrta a madarasi férfiaknak a székelyharisnyákat, lájbikat, zekéket és mindent. Mindhárom fiának varrt székelyharisnyát, sőt kis bőrcsizmát is csináltatott. Egy ezermester székelyember volt, hatalmas energiája, ambíciója és szorgalma volt. Azt tervezték édesanyánkkal, hogy iskoláztatják mind a négy gyermeküket, mert látták, hogy ezen az úton elindíthatnak minket. Abban az időben ritkaságnak számított, hisz a falunkból évente csak 2-3 gyermek tanult tovább. Bíztak bennünk. Hitték, hogy nem lesz hiábavaló a többletmunka, az anyagi ráfordítás. Édesanyánk rendezte a családot. Volt is munka a négy gyerekkel. Segített édesapánknak is a varrásban. A másik dolog, ami közrejátszott a négy gyermek életének alakulásában, hogy házbérbe adtak ki szobákat. Mindig tanítónő, óvónő, később tanító lakott nálunk. Már kisgyermekként megismertük a tanítók életét, munkáját, talán akkor szerettük meg ezt a hivatást, mert évek múlva, amikor mindenikünk családot alapított, a nyolc családtagból 7-en voltunk pedagógusok, négy tanár, három tanító. Ezt a munkát mindenikünk hivatásként végezte. Örök hálával, köszönettel tartozunk a szüleinknek, hogy segítettek megvalósítani az álmainkat.

Kicsit elkalandoztam a valódi témától, de azt hiszem ez a családi háttér, meghatározta a NÁCI életét is. Sorra voltunk az akkori Vegyes középiskola tanulói. Pár éven át egyszerre ketten is ott tanultunk, mind bentlakók voltunk. Ide felvételizett hát Ignác öcsém is. Bejutott Ő is. Ferency Jolán tanárnő megkérdezte tőle: „Mondd csak fiam, abból a Péter családból még van-e otthon valaki, ott Madarason?” „Nincs több tanárnő, én vagyok a legkisebb.” És aztán leérettségizett 50 évvel ezelőtt. 1964-ben felvételizett a Marosvásárhelyi három éves Pedagógiai Főiskola matematika szakára. Ott is ketten voltak testvérekül, hiszen már László öcsénk ott tanult a fizika-kémia szakon. Mindketten tanárok lettek. Náci 1967-ben végzett.

Kihelyezték Bánkfalvára. Itt tanított 7 évet. Időközben megnősült, feleségül vette Nagy Évát, aki a Poliklinikán volt asszisztensnő. 1974-ben hazajött a szülőfalujába, Csíkmadarasra tanítani, itt 8 évet tanított, 1974-1982 között. Közben megszületett Kinga Fruzsina a kislányuk. Ekkor már Csíkszeredában laktak. 1982-ben a tanévet a Csíksomlyói árvaházban kezdte. Itt is matematikát tanított. Mindig együttérzéssel beszélt az itt élő gyerekekkel, segítette, támogatta őket.

Nem könnyű matematika tanárnak lenni, de neki adottsága volt, tehetsége volt megszerettetni, megtanítani a matematikát. Könnyedén, viccesen, ráérzéssel tanított. Ha szükségesnek látta bevetett egy-két érdekes, humorost bemondást, máris készek voltak tovább dolgozni. Itt is eltelt 8 év. Bekövetkezett a rendszerváltás. Ekkor úgy döntött a család, hogy kitelepednek Magyarországra. Székesfehérvár mellett egy faluban, Csóron kapott tanári állást. Itt kaptak szolgálati lakást is. A felesége Székesfehérváron tanítói munkakörbe került. Elvégezte a tanítóképzőt. Nehéz volt a beilleszkedés, de sikerült. Miután jobban megismerték igazgatónak nevezték ki, lassan elismerték a hasznos, odaadó munkáját. Értékelték, mint embert, mint jó tanárt. Úgy tűnt, hogy végre célegyenesbe került, viszont a lelkében megmaradt igazi „székely” embernek. Nem tudta maradéktalanul elfogadni a helyzetet. Sokat gondolt haza, és jött haza látogatóba. 1996 májusában haza jött az 50 évesek kortárstalálkozójára. Nagyon szép ünnepség volt az. Nagyon boldognak láttam és megelégedettnek. Nemsokára, júliusban újból haza jöttek meglátogatni édesanyánkat. Itthon a családi házban lett rosszul, végzetes szívinfarktust kapott, azonnal meghalt. A sors iróniája, hogy mindez idehaza történt. Hazajött meghalni. Itthon temettük el a családi sírba, az ősei mellé, a székely anyaföldbe, amit annyira szeretett. Nagyon fájdalmas volt ez az örökre távozás. A volt tanítványai, itt Madarason mindig kegyelettel, tisztelettel emlékeznek rá. A kortárstalálkozók alkalmával koszorút, virágot tesznek a sírjára. Nagyon hiányzik.

A székelyruhás Náci egy iskolai tánccsoportban.

Náci, Éva és Kinga Fruzsina

Náci 50 éves kortárstalálkozója 1996.

PÉTER KINGA FRUZSINA emlékezése az édesapjára

„Először is meg szeretném köszönni, hogy irhatok édesapámról. Olyan ez, mint egy ajándéka kapott pár perces monológ. Róla, neki mindenkinek, aki ismerte, szerette. Eszembe jut az utolsó kortárstalálkozóján elmondott beszéde a csíkmadarasi kultúrházban. Rövid volt, tömör, lényegre törő. A sorok között pedig megbújt némi egészséges humor. Őszintén remélem, hogy a szavaim hűek maradnak a személyéhez. A sors furcsa fintora, hogy éppen akkor halt meg, amikor a gyermeki elmém igazán felfogta volna a tanításait és azt a sok értéket, ami az agyában és a lelkében élt. Pontosabban, amikor reagálni tudtam volna minderre. A közösen eltöltött 16 évre úgy emlékszem, mint egy tökéletes és sérthetetlen univerzumra. Egy anyaméhre, amiből az ő halálával kiszakadtunk és meg kellett tanulni saját lábon járni. Addig ismeretlen mozdulatokkal. Most, hogy a 17 év után, az érettségi találkozó apropóján megfelelő szavakat keresek a méltó megemlékezéshez, az első kibírhatatlannak tűnő évek jutnak eszembe, amikor kétségbeesett pillanatokban megpróbáltam magam elé képzelni az arcát, felidézni a hangját és a keze melegét. Így jönnek vissza a képek róla, mint apáról: ahogy elkísér a balett órára, amit utálok. Útközben szó nélkül végighallgatja a se vége, se hossza kislány-fecsegést, és amikor észreveszem, hogy percek óta néma, megkérdezem tőle: „Sokat beszélek? „ Erre csak ennyit mond:”Kicsit.” Szeretettel végighallgat: ha valami nem tetszik, nem kényszerit, öt éves koromban végtelen türelemmel verset tanít és pár évvel később, olyan aprólékossággal tanul velem minden délután, mintha élete fő művét tökéletesítené. Talán így is volt. Talán így is érezte. Így jönnek vissza a képek róla, mint szerető férjről: Amikor egy unalmas vasárnap délelőtt képes volt feldobni azzal, hogy bolondos gyerekdalokat énekelt édesanyámnak és olyan szeretettel ölelte őt át, amit az óta is elérendő célnak tartok az életemben és a kapcsolataimban. Örökké hálás leszek nekik azért a melegért, amit magukból árasztottak. Így már nem veszek el soha, legyen bármilyen sötét. Így jönnek vissza a képek róla, mint tanárról: ahogy Csíksomlyón évkezdésnél a kollégáival órarendet szerkeszt és napokig cserélgeti a táblán a kék-piros-sárga színnel ellátott „kémia”, „matematika”, „fizika” feliratokat. Közben a tanári testület közepén ül, figyelnek a szavára. Ahogy elvisz engem az óráira és a diákjainak büszkén meséli, hogyan tanította meg kiszámolni a hat éves leányának, hány birka van az udvarban, ha 6 fej és 12 láb van. Így jönnek vissza a képek róla, mint barátról: látom magam előtt, ahogy húsz év barátság után elmondja ugyanazt a viccet százharminckettedszer, de mindenki ugyanúgy nevet rajta, mert

olyan humorral és előadói tehetséggel bír, hogy ez által mindig képes hozzáadni valami új ízt az elnyűtt történetekhez. Ő volt a társaság lelke. Ezt abból is látom, hogy 17 év után mindenki ugyanolyan mély szomorúsággal beszél róla, mint a temetése napján.

Ezek az emlékképek segítettek a 17 év alatt abban, hogy úton maradjak és lelki, szellemi kötelességemnek tartsam a lényéhez való megfelelést. Őszintén remélem, hogy sikerült átadnom egy életteli szeletet a személyéből és pár sor erejéig úgy tekinthetünk rá, mintha egy kicsit itt lenne közöttünk. Köszönöm. „

Amikor a madarasi iskolában tanított.

5.PÉTER KINGA FRUZSINA 1980. március 8 a férje VIKMAN LÁSZLÓ 1978. dec. 6.

6.GYEREK: VIKMAN LILI 2017. április 30.

PÉTER KINGA FRUZSINA, itthon született, Csíkszeredában. Miután kitelepedtek ott végezte a középiskolát, majd az egyetemet is. Budapesten laknak, ott dolgozik. Férje VIKMAN LÁSZLÓ, kislányuk VIKMAN LILI.

Fruzsina, Mária, Boglárka 1983.

Éva, Fruzsina és Boglárka

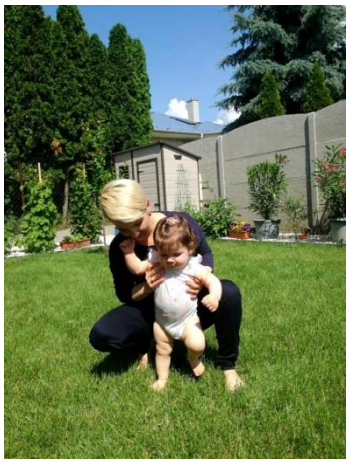
ÖSSZEHASONLITÓ fényképek

Lili és a két dédimama. Középen édesanyám.

Lili és Fruzsi, az anyukája amikor, baba volt 20

Lili és anyuka

Lili ás apuka

4.BÁLINT IRÉN 1943. december 13.és férje SÁNDOR ISTVÁN 1936. augusztus 20. + 2000.

5.GYEREKEK: SÁNDOR KLÁRA 1965. december 20., SÁNDOR ANNA 1968. március 8.

BÁLINT IRÉN az apai ágon első unokatestvérem. Ő nemcsak unokatestvérem, hanem, amíg élt Regina nagymamám, játszótársam volt, korban a legközelebb álltunk ezen a rokonsági ágon. Később, miután nagymama meghalt, én középiskolába kerültem, már kevesebb alkalommal jöttünk össze. Én férjhez mentem, majd ő is férjhez ment SÁNDOR ISTVÁNHOZ. Két leányuk született KLÁRA és ANNA. A két család kapcsolatot tartott fenn, annyira, hogy meghívtak keresztszülőnek, Annának. Mi és elhívtuk, amikor a fiunk Ernő született. Ettől kezdve ismét szorosabb, komasági kapcsolatot ápoltunk. Bővültek a családok, a gyerekeink is családot alapítottak. Jöttek az unokák nekünk 3, nekik négy. Sajnos a férje István 2000-ben meghalt, 64 éves volt. Később az én férjem, is 2005-ben. Még a temetőben is „közel" kerültek, hiszen szomszédos sírban nyugszanak. Irénnek már három dédunokája is van. Nagyon büszke dédi mama. Most, hogy mindketten özvegyek maradtunk ismét még szorosabb a köztünk lévő kötelék. Naponta beszélgetünk, tartjuk a rokonságot.

Bálint Irén ötödikes 1955-ben.

Hetedikes 1957.

Fiatalok székelyben, Irén balról a harmadik.

Legények Sándor István jobbról az első.

Bálint Albertné Róza és leánya Irén

Fiatal házasok Sándor István, Bálint Irén

Sándor Istvánné Irén, leányai Klára és Anna

Sándor Irén, István, Emőke unokájukkal

Sándor István 50 éves 1988.

Sándor István és Irén 1988. A Sándor család István, Irén, a lányok Klára, Anna,

.

5.SÁNDOR KLÁRA 1965. január 15. a férje ANDRÁS GERGELY 1961. december 20.

6.GYEREKEK: ANDRÁS EMŐKE 1987. augusztus.31., ANDRÁS MÁRIA 1989. október 14.

SÁNDOR KLÁRA unokahúgom. ANDRÁS GERGELYHEZ ment férjhez. Itt laknak Madarason. A családjával kettős rokonsági kapcsolatom van, hiszen Klári az apai unokatestvérem leánya, Gergely az anyai unokatestvérem fia. Két leányuk született EMŐKE és MÁRIA. Marika tanítványom is volt. Mindkét leány zenetanárit végzett, zenetanárnők. Örökölték a zene iránti tehetséget apai és anyai ágon is. Itt mentek férjhez Madarason, Emőke férje SÁNDOR ZOLTÁN, van egy kisfiúk BENCE. Marika férje JÁNOS SÁNDOR, nekik két gyerekük van PÉTER és SÁMUEL. Idehaza élnek a faluban. Jó a rokoni kapcsolatunk. Klári és Gergely is a Forrás Népi Együttes tagja volt, Gergely zenész, Klári táncos. Erről tettem fel képeket is.

Sándor Klára elsőáldozó

Sándor Klára, Bőjte József a színpadon

Klára a Forrás Népi Együttes tagja a kezdetektől, a lakodalmasban menyasszony, Gergely zenész

Az András család Klári 50. éves, 2017. Klári és a 3 unoka 2017.

Klári az unokákkal, Bencével és Péterrel, 2017.

6.ANDRÁS EMŐKE 1987. augusztus 31. a férje SÁNDOR ZOLTÁN 1983. április 11.

7.GYEREKEK: SÁNDOR BENCE 2016. április 16. (a HETEDIK NEMZEDÉK)

Emőke zenetanár lett. Feleségül ment SÁNDOR ZOLTÁNHOZ, egy kisfiúk született BENCE. Itt laknak ők is Madarason.

András Emőke András Emőke és András Mária

Zoltán és Emőke Bence 2016.

6.ANDRÁS MÁRIA 1989. október 7. a férje JÁNOS SÁNDOR 1980. március 18.

7.GYERMEKEK: JÁNOS PÉTER 2013. október 7., JÁNOS SÁMUEL 2017. január 31.(A HETEDIK NEMZEDÉK)

MARIKA nemcsak rokonom, hanem tanítványom is volt. Éppen a nyugdíjas éveim kezdetekor tanítottam őt, amikor visszahívtak az iskolába. Talán akkor volt a legkisebb létszámú osztályom, hiszen csak 13 gyerek volt abban az osztályban. Több idő jutott minden gyerekre. Marika egy rendkívül szimpatikus kislány volt, mint egy kismadár állandóan „csicsergett", mosolygott. Szépen énekelt, részt vett a népdalvetélkedőkön. Ő is örökölte a zenei tehetségét. Játszik fuvolán. Ő is zenetanárit végzett. Feleségül ment JÁNOS SÁNDORHOZ. Itt laknak Madarason. Két kisfiúk született PÉTER és SÁMUEL.

A testvérek Marika és Emőke.

Marika első osztályos 1996.

Péter a székelylegény

Péter és Sámuel

A János gyerekek: János Péter és János Sámuel. 2017.

5.SÁNDOR ANNA 1968. március 8. a férje FAZAKAS ÁRPÁD 1968. január 29.

6.GYEREKEK: FAZAKAS ENIKŐ 1994. január 29., FAZAKAS TIHAMÉR 1997. április 9.

ANNUSKA, a keresztleányom FAZAKAS ÁRPÁDHOZ ment férjhez. Ők is itt laknak a faluban. Itt is dolgoznak mindketten. Annuska a Közbirtokosságnál, Árpád az iskolánál karbantartó. Két gyerekük született ENIKŐ és TIHAMÉR. Enikő pedagógus lett, óvó néni. Tihamér egyetemista. Jó falun élni, hiszen sokkal közelebbi rokonsági kapcsolatot ápolhatunk. Annuska nemcsak unokahúgom, hanem keresztlányom is.

Klári és Annuska

Annuska második osztályos

Sándor Anna és Klára

4.BÁLINT ALBERT 1948. május 29. + 2018. ,a felesége ÁBRAHÁM ERZSÉBET 1952. november 8.

5.GYEREKEK: BÁLINT MATILD 1971. október 26. , BÁLINT TIBOR 1975 január 4., HAJNALKA 1977. május 8.

BÁLINT ALBERT unokatestvérem. A férjem tanítványa volt. Feleségül vette a dánfalvi ÁBRAHÁM ERZSÉBETET. Jó kapcsolatban voltunk, így el is hívta el bérma keresztapának, így még közelebbi kapcsolatba kerültünk. Közel is laknak hozzánk. Három gyerekük született: MATILD, HAJNAL, TIBOR. Matild Csicsóba ment férjhez, két gyerekük született. Hajni Magyarországon él, elvált a férjétől, három gyerek édesanyja.

5.BÁLINT MATILD 1971. október 26. a férje GYÖRGY ÁRPÁD 1968. május 28.

6.GYEREKEK: GYÖRGY SZILÁRD 1993. január 14., GYÖRGY MÁRTA 1998. március 23.

MATILD Csicsóba ment férjhez GYÖRGY ÁRPÁDHOZ. Üzletben dolgozik. Két gyerekük van: SZILÁRD és MÁRTA. Márta most érettségizett, Szilád, hatodik éves Marosvásárhelyen, az Orvosi Egyetemen. Még kéziratban volt a könyv, közben Szilárd orvos lett és megnősült 2018-ban.

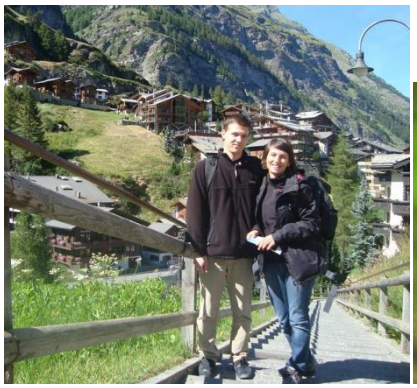
Bálint Matild

György Matild és leány Márta

György Szilárd

György Szilárd

György Márta

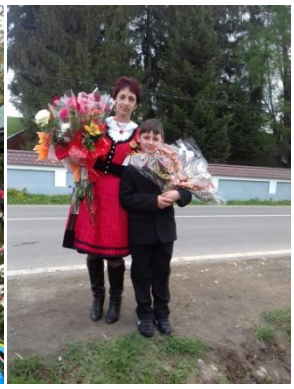
György Szilárd

5.BÁLINT HAJNALKA 1977. május 8.

6.GYEREKEK: BOROS ANDREA 1998. március 25., BOROS DÁNIEL 1999. július 29. , BOROS TAMÁS 2003.november 9.

Hajnalka kiment Magyarországra. Tápiószelén lakik. Itt ment férjhez, három gyerek édesanyja. Jelenleg elvált nő.

Bálint Hajnalka

5.BÁLINT TIBOR 1975. január 4.

4.BÁLINT LAJOS 1954. december 18. +2004. feleség ANTAL ÉVA 1954.december 1.

5.GYEREKEK: BÁLINT MONIKA 1976. december 27., BÁLINT LÓRÁND, 1979. március 20., BÁLINT ZSOLT 1983.január 24.

Lajcsi rövid életében nagyon sok minden történt. Sajnos 50 évesen baleset érte. Hirtelen halt meg.

Az 1960-as évek elején a kocsma, hogy hívták, akkor a bodega, ott volt. A Papsára végénél a porondon az Ödön féle házban. Két helyisége is volt, elől volt a söntés, és egy asztal. Innen lehetett fellépni két lépcsőn a másik, nagyobb terembe. több asztallal, lócákkal. Ahogy emlékszem, elég forgalmas volt. Mindig voltak ivó vendégek. Esténként, ünnepeken tele volt. Nos, itt iszogattak a férfiak. Nem jártak asszonyok bodegázni. Éppen a szomszédban lakott a kis „nótás kedvű" Bálint Lajcsi. Úgy született, kicsi korától szeretett énekelni. Nagyon sok népdalt és nótát is ismert. A „bácsik" behívták a kocsmába és énekeltették. Felállították az asztalra, rendelték az énekeket és Ő dalolt, énekelt azzal a huncutkás mosolyával. Néha még pajzán dalok is sorra kerültek. „ Az asszony fordítva feküdt…..", jött a taps. Persze nem ingyen kérték a „műsort", apró pénzeket adtak. Szerették énekeltetni, szeretett énekelni. Aprópénzt adtak, szerette a sárga 5 banisokat. Róza nagynéném felismerte a zenei tehetségét, ezért eladta a varrógépét, abból vett Lajcsinak egy gombos harmonikát, amivel meg tanult egyedül zenélni. A lakodalmakban is sokat énekeltették.

Iskolás lett, elemista, felső tagozatos, majd Dánfalván érettségizett. A zene a vérében volt. Több hangszeren tanult meg játszani. Kántor lett. Időközben megnősült. Feleségül vette ANTAL ÉVÁT, aki osztálytársa és kortársa is volt. Elvégezte a gyulafehérvári Hittudományi Egyetemet. Rövid élete alatt nagyon sokat tett a szülőfalujáért. Kántor volt, zenetanár, zenész, nóta- és népdal előadó, kultúrotthon igazgató. Gyönyörű népi bútorokat faragott. Keze munkája hosszú ideig megmarad a madarasi templomban, a kortárstalálkozókra faragott jelvényekben. Három gyerekük született MÓNIKA, LÓRÁND és ZSOLT. Örökölték a zenei tehetséget.

„Az egyházi zene fuvallata, vagy lágy omlása lelkemnek Tengerhullám volt, vitt, emelt, felüdített, megtisztított. „ Prohászka 1999. április 10.

A rendszerváltás után tartják az egyházi kórusok találkozóját. Minden évben a húsvétot követő első szombaton, és mindig más község a vendéglátó. Bálint Lajos kántor úr tanította be évekig a kórust. Ő vitte el 1995-ben Csíkszentdomokosra, 1996-ban Csíkszenttamásra, 1997-ben Karcfalvára, 1998.ban Dánfalvára, 1999-ben itt voltak Madarason, majd 2000-ben Rákoson, 2001-ben Madéfalván, 2002-ben Csíkcsicsóban, 2003-ban Csíktaplocán, 2004-ben Csíksomlyón gyűltek össze a vezetésével. Ebben az évben halt meg szeptemberben. A kántori teendőket a fia, Bálint Zsolt végzi, azután ő tanítja be a műveket, és viszi az énekeseket a találkozókra. Idézetekkel kezdem, hiszen ez illik, ide, ha Bálint Lajosra emlékezek.

„ A magyar zenét nem mi találtuk ki. Meg van már ezer éve. Mi csak ápolni, őrizni akarjuk a régi kincset, és ha olykor megadatik nekünk gyarapítani. Büszkék vagyunk a magyarokra, akik hazánk jó hírét viszik messze a nagyvilágba, „Kodály Zoltán

„Aki zenével indul az életbe, bearanyozza minden későbbi tevékenységét, az életnek olyan kincsét kapja ezzel, amely átsegíti sok bajon. A zene tápláló, vigasztaló elixír, és az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatározza. „ Kodály Zoltán

Mihály Irén tanító néni tanítványai, köztük Bálint Lajcsi és Antal Éva.

Nyolcadikosok köztük Antal Éva és Bálint Lajcsi

Antal Éva a székelyleány Bálint Lajcsi a székelylegény

A Lajcsi és Éva esküvője Róza néni és Albert bácsival – 1976.

Bálint Lajcsi a zenész

A zenész Lajcsi.

50. éves kortárstalálkozó 2004.

Lajcsi a zenekarban

Sok éven át tanított zenét a madarasi iskolában.

A felnőttekkel is sokat foglalkozott. Színvonalas előadásokat, szervezett. Több hangszeren játszott. Cserélgette a hangszereket, a szükségnek megfelelően. Az iskolában

népdalvetélkedőket tartott, amelynek fő célja a népviselet felöltése. Saját gyerekeit is megtanította zenélni, megtanította a zene iránti szeretet nekik. Mindenkek jó énekhangja van, érzéke a zenéhez. Nagyon sok lakodalomban, keresztelőn zenélt. A falu étékes gyöngyszeme volt. Még nagyon sokat tudott volna tenni, ha a sors nem szólt volna bele az életébe.

Tragikus hirtelenséggel halt meg, egy érthetetlen balesetben. Szeptember 15-én délelőtt még énekelt a tanévnyitó szentmisén, délután, ahogy a falun vígig futott a hír, mindenki döbbenettel állt meg és nem akartuk elhinni, hogy ez igaz lehet. Amikor feleszméltek az emberek a hirtelen jött fájdalomtól, nagyon sokan a család segítségére siettek. Első dolog volt értesíteni azokat, akik ismerték és szerették. A gyászjelentőjén ez állt: *„Mégiscsak elszomorító gondolat, hogy az embernek bármely nap, bármely órában vége lehet… Csak elpusztul minden érthető ok nélkül…”*

Beigazolódott, hogy bajban ismered meg ki az igaz barát. Nagyon sokan álltak a család mellé. A családi házban ravataloztak fel. Hihetetlenül sokan voltak a temetésen. Ott voltak mindenhonnan a zenészkollégái, a vonósok, a kürtösök, sokan, nagyon sokan. Nagy körzetből eljöttek a kántorok. 14 pap kapcsolódott bele a szertartásba, és a kántorok kórusa. A madarasi fiatalok mind székelyruhába öltöztek. A faluból, a környékről sokan jöttek. A magyarországi ismerősei, barátai is eljöttek, több mint 500-an. Ezen a temetésen minden különlegesebb volt, mint a hagyományoson. A volt osztálytársai a vállukon vitték a koporsót. Elinduláskor felhangzott a Darumadár útnak indul…, 21 zenész hegedűvel húzta a szomorú nótát, és a halottkísérő zenét. Nagyjából 1700 ember kísérte el az utolsó útjára. Ritkán van a sírnál búcsúztató. csak ha fiatal, vagy egy jelentősebb ember hal meg. Ez alkalommal temetőben 6 búcsúztató beszéd hangzott el. Úgy gondoltam, hogy megérdemli, hogy kettőt leírjak. Lőrincz Mária így búcsúztatta:

„ Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus!

„ *Kegyelmednek titkai vannak Uram, //Mindazok előtt, akiket//Te választottál magadnak.//*

Nem jó fürkészni titkaidban Uram, //S vallatni téged untalan.//Az miért van úgy, s ez miért van így? Szentimrei Jenő

Elismerve a tényt a költővel együtt, mi, a gyulafehérvári Hittudományi Egyetemet végzett évfolyamtársaid, mégis megrendülten állunk most körbe téged és nagyon nehéz szavakba foglalni a földi elvállást. Búcsúzóul ismét a költőt hívom segítségül :

„ A lélek mikor búcsúzón bontja szárnyait,//visz magával a földről valamit.//

Eszmét, melyet a világra hozott,//Virágot, melyet ő virágoztatott,//

S ahol, ösvénnyel vár az égi rét,//Zenét hallasz majd, fölséges zenét. „ Áprily Lajos

Igen**,** az Eszme, az közös volt és isteni, hisz a Mennyei atya gyújtotta szívünkbe a mécset melynek lángjával: *Megismerünk és vallunk Téged, / Uram,/ Ki ránk mérted a szenvedést,/ De adtál lelki békességet./* Mikor megismertünk téged Bálint Lajos, a bal hátsó sorban álltál és közösen énekelve írtuk örökre lelkünkbe a „Hiszek egy Istenben”-t. Most bízunk benne, hogy

mivel napközben lélek teli dallamokat énekeltél, Isten megengedi Neked, hogy gyönyörű, Istennel való álmaid legyenek. felnézünk rád, és erőt merítünk a nehéz vizsgaszessziókban, hogy te milyen türelmes és bátor voltál. Rájöttünk, hogy a türelem lentről, a könyörület fentről jön, s a kettő egyesül, megtehető a lehetetlen is. Nem fizikai bátorságban van az erő, hanem a lelkiben, melyben saját világunkat, ha Istennek ajánljuk, úgy formál minket, ahogy ő akarja. Csodáltuk benned az akaratot, hisz te kántorként minden nap megtetted az Isten által rendelt feladatodat és velünk jöttél 6 évet tanulni a teológián, de mi pontosan ott értettük meg, hogy az odaadás a titkok titka siettetett, hogy a legédesebb és legbensőségesebb kapcsolatot kell kialakítani Istennel. Te tudtad, hogy minden adódó pillanat egy gyönyörű napkeltét és egy gyümölcsöző napnyugtát készít elő, ahol a földhözkötött bánat is átalakul mennyei örömmé. Most e világot birtokolni akaró ember mire észrevenné magát már a világ birtokának része lett. A teológián tanultad, hogy életed imájának fel kell fednie az igazságot, szíved meditációjának egy egész világmindenségben felismerjük Isten bölcsességét, alkotó és fenntartó erejét győzedelmeskednie kell s a spiritualitás, az igazság tudatossága és főleg istenbe vetett hitünk abban nyilvánul meg, hogy a természetben minden atomban, élő sejtben és az egész világmindenségben felismerjük isten bölcsességét, alkotó és fenntartó erejét. A teremtőtől kapott talentumaidat te nem ástad el, hanem közösségednek szentelted, hisz nemcsak Csíkmadarason, hanem az egész Csiki, Erdélyi medencében, sőt a határokon túlról ismerték népedért dolgozó tevékenységedet. Az életet Isten kegyelmével kezdjük és bátorításával folytatjuk. A kegyelem a jó szíved volt, amely székely volt, erős, mint a Nap, szép, mint a Hold, barátságos arcod mosolyából adtál a környezetednek, hisz összefogtasd a közösséget a jóban, és szépre nevelted. A fiatalokkal való törődés, az értelem, a szeretet megnyilvánulását jelenti, hisz jóságosan és következetesen nevelted, tanítottad, összefogtad őket, megismertetted velük a világot, és a világ megismerte őket. A csíkmadarasi fúvód zenekar, a dal és tánccsoport nemcsak a községben szerepelt és nemzedékről-nemzedékre tartotta a székely hagyományokat, hanem, neves rendezvényeken, például az Ezer Székely Leány találkozókon is részvett, sőt a világhálón is felfigyeltek rájuk. A te segítségeddel és sok jóérzésű madarasi ember segítségével hozzájárultatok a hagyományőrzés felújításához, hisz oszlopos, segítős résztvevői a madarasiak az 1831-től fennálló, legnagyobb és legrangosabb Ezer Székely Leány találkozókon, mely a székely édesanyák aranykezű munkáját ölteti fel lányainkra a legszebb székely ruhákat, a dal és tánccsokor, amelyet te tanítottál be a fiataloknak, a megmaradás gyökereit erősíti és tolmácsolja a jóravaló egységet. Az egység szükség és csak úgy hozható létre, ha életünk békés és lelkünk gyümölcsözően szeret, hisz a szeretet az egység titka, az áldozat az egység ereje, melyet örökségül hagytál.

Most búcsúzunk tőled, néhai Bálint Lajos, elmúlásod szívünkben már, de búcsúzásunkat Vangelis dallamai kísérik és felidézi a földi életünk elmúlását. „*Mind elmegyünk majd egy szép napon, //Ha a küldetés véget ér,// Mind elmegyünk és el sem búcsúzunk,//Az életünk csak ennyit ér.//*

De a feltámadás reményében veled imádkozzuk a Fehér rózsa imáját.:

Mikor elgondoltad kerted,

Szirmom megjelent előtted,

S talán mosolyogtál rajtam,

Amikor, mint lehunyt szemű bimbó,

Félénken kibontakoztam,

Most félig kinyíltan,

Fehér bársonyban élek áldásodban,

Hogy téged meglássanak rajtam,

Mosolygok, rólad beszélek, hisz

A jóság, a szeretet nyelvét oly sokan megértik.

Köszönöm, hogy rózsakertedben nyílhatok,

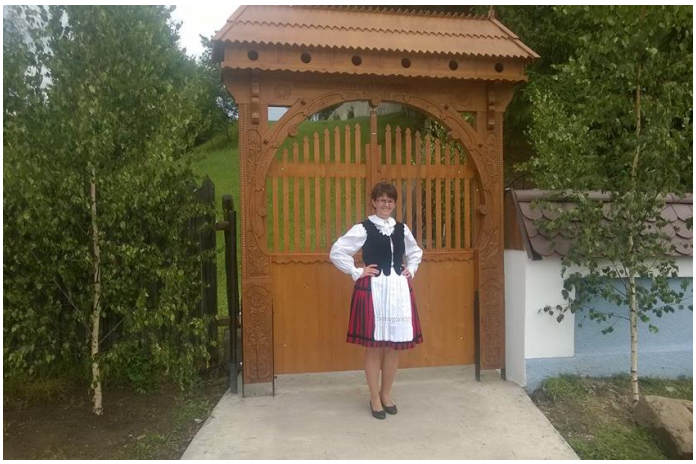
Köszönöm a napsugarat, a harmatot! // Kérlek, tedd szirmom ékesebbé,// Varázsold fakadásom örök érdemmé.// Isten veled! Isten velünk!

Antal János, kortárs, osztálytárs így búcsúzott: *Sajnos, csak sírni tudunk, sírni, sírni és sírni…,nem búcsúzni Tőled. Életed, hivatásod, egész csodálatos, értelmes, tartalmas, érdekes Élet és nagyszerű Élet. Isten ajándéka voltál, családodnak, barátaidnak, népednek, a világnak voltál isteni küldetés, ajándék és pótolhatatlan. Kántor-tanító voltál és népnevelő, osztálytárs, falustárs. Lajcsi Te voltál, aki a templomi orgona és saját hangod csodálatos harmóniával dicsérted Istenünket nemzetünkért, értünk. A keresztény értékrend nagy alakja voltál és maradsz örökké. Amióta, kortársaid tudjuk, ott voltál keresztelni, kicsengetni, esküdni, búcsúzni, ott voltál találkozni, és ott voltál, amikor elbúcsúztunk egymástól. Ott voltál dallamaiddal, nótáiddal, tréfálkozó hangulatoddal és most azért tudunk sírni, sírni, sírni, mert dallamaid sikollyá jajdultak. Nem tudunk Tőled búcsúzni. Eszünkbe jut, füleinkbe, fáj gyönyörűen dalolt hallgatóid: Kidőlt keresztfának nem köszön már senki.*

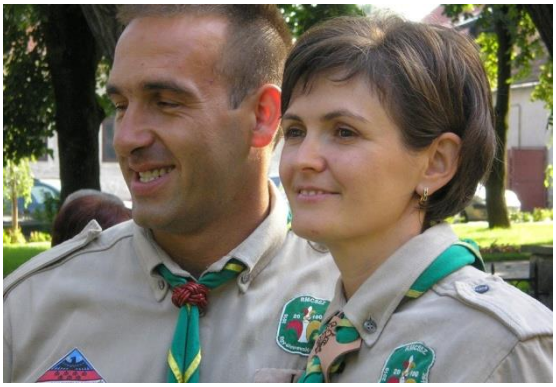
Lajcsi, drága szeretett kortársunk, kérünk, hidd, szeretünk Téged. Te a miénk vagy és maradsz. A falu népe szépen sorban, elindul egy harangszóra… Sajnos itt vagyunk, de ha könnyel ázott őszirózsák is hullnak a koporsódra, soha nem lesz kidőlt a Te keresztfád. Vigyázza azt, annak a gyönyörű értékét, épségét, csodálatos szerető családod, vigyázza az utókor, mert kulturális, morális emberi hagyatékot bíztál ránk megőrzésre, ápolásra. Megfogadjuk, becsülni fogjuk a hagyatékot, felbecsülhetetlen hagyatékodat. Köszönjük Neked, hogy voltál, hogy a miénk lehettél és azért mindörökre a miénk, unokáinkké, leszel, maradsz. Csillaggá változtál, hogy a mennyországé lehess, kérünk vigyázz tovább, mint eddig vigyáztad drága családodat, földi népünket. Isten veled! Isten veled!

5.BÁLINT LÓRÁND 1979. március 20. a felesége CZIKÓ MÁRIA 1978. május 26.

Itt laknak Madarason a családi házban. Mindketten cserkéssz vezetők. Nagyon szeretik a gyerekekkel foglalkozni. Mindig részt vesznek a cserkész rendezvényeken. Lóránt önkéntes tűzoltó.

Lóránd „székelyben”, Marika „székelyben”

Marika és Loránd

Cserkészek

Tűzoltó Szereplésen Búcsún

T

Egyházi énekkar Szereplések

5. BÁLINT MÓNIKA 1976.december 27. a férje PETRES TIBOR 1972.november 7. feleség

6.GYEREKEK: PETRES LAJOS TAMÁS 2002. szeptember 5., PETRES TIBOR BALÁZS 2006. július 28. ,

PETRES LUKÁCS BÁLINT 2012. április 11.

MÓNIKA is pedagógus, tanárnő, mint többen is a Péter leszármazottak közül. Itt tanít a madarasi iskolában. Férje PETRES TIBOR, villanyszerelő, három gyerekük van, LAJOS TAMÁS, TIBOR BALÁZS, LUKÁCS BÁLINT. Tamás az idősebb, aki zongorában virtuóz lett a Felszállott a páva vetélkedőn. Falunk egyik büszkesége. Mónika szervezi meg minden évben a Bálint Lajos Népdalversenyt a faluban.

Szereplések

A család

A Petres család 2016-ban, a Tamás a Virtuózok versenye után

Mónika és Tibor

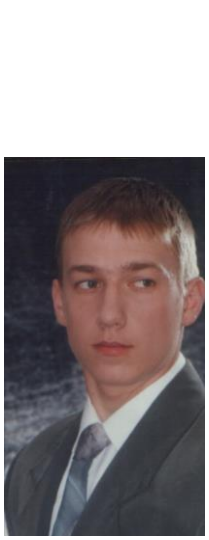

A Lóránd lakodalma

5. BÁLINT ZSOLT 1983. január 24. a felesége BÁLINT ANIKÓ 1986. február 26.

6.GYEREK: BÁLINT MÁRTON 2017. május 6.

ZSOLT kántor itt a faluban. Már kiskorától ministrált a templomban. Közben az édesapja foglalkozott a zenei nevelésükkel. Felkészítette, jó zenei nevelést adott. Jó korán beletanult a kántorságba. Hasznára is vált, hiszen az édesapja korai halála után ő lett a kántor. El is végezte a kántorképzőt Gyulafehérváron. Megnősült, feleségül vette BÁLINT ANIKÓT, megszületett MÁRTON, a fiúcskájuk. Anikó óvónő. Itt laknak, élnek madarason. Zsolt vezeti az egyházi kórust, sokat foglalkozik az énekkarral, zenekarral. A templomi ünnepeken nagyon szép zenei műsorokat mutatnak be. Karácsonykor mindig pásztorjátékkal lépnek fel.

Marcival Tűzoltó Anikó az együttesben

A tűzoltó alakulattal

Egyházi kórusvezető

Hoki csapat tagja

4.PÉTER LAJOS 1952. január 31. a felesége SZILÁGYI ÁGNES 1953. március 17.

5.GYEREKEK: PÉTER LAJOS 1974. október 17., PÉTER TAMÁS 1978 június 4.

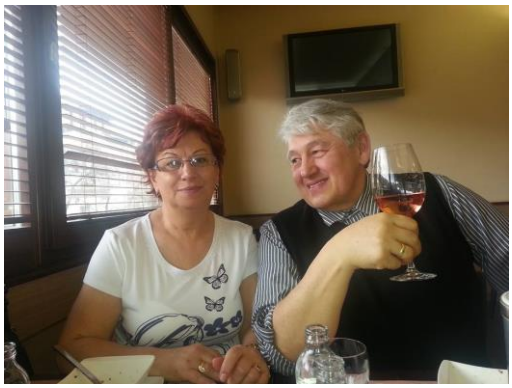
LAJOS és GÁBOR árván nőttek fel. Önmaguk alakították a sorsukat az édesanyjuk segítségével. Lajos megnősült, feleségül vette SZILÁGYI ÁGNEST. A 60-as években gyakran jártak Madarasra. két gyerekük született, LAJOS és TAMÁS. A két fiú is családot alapított. Van két unoka is. Tamás családjának két gyereke, egy kisfiú és egy kislány.

Kassán Lajosékkal Náci öcsém és Éva.

A Szent Anna tónál Erdélyben

Lajos és Ágnes

Az unokák Kristóf és Blanka.

A Péter család

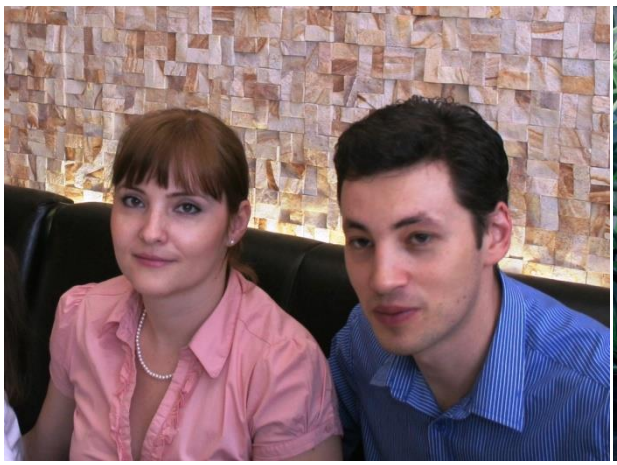

5.ifj.PÉTER LAJOS 1974. október 27. - felesége - ANDRESZKI NÓRA 1980. szeptember 26.

5.PÉTER TAMÁS 1978. június 4. – a felesége - DEMÉNY ANITA 1978. augusztus 6.

6.GYEREKEK: PÉTER KRISTÓF 2005. szeptember 9., PÉTER BLANKA 2008. július 10.

TAMÁS is Budapesten él. Felesége DEMÉNY ANITA. Két gyerekük van, KRISTÓF és BLANKA.

Nóra és Tamás Kristóf és Blanka

Kristóf Blanka

Kristóf és Blanka

4.PÉTER GÁBOR 1953. augusztus 22. a felesége TÓTH MÁRIA MAGDOLNA 1954. október 24.

5.GYEREKEK: PÉTER GÁBOR 1978. április 20., PÉTER ÁGNES 1981. április 10.

GABI is unokatestvérem. A felesége TÓTH MÁRIA MAGDOLNA. Két gyerekük van, GÁBOR és ÁGNES. A hatvanas, hetvenes években ők is sokszor látogattak haza a Székelyföldre a szüleimhez, hozzánk. Most velük is megújult a kapcsolatunk, az interneten keresztül tart a rokonság fenntartása. Számomra sokat jelent.

Madarason a Péter testvérek 1976.

„Pernevivés” a Bálint Lajcsi lakodalmán, Marcsi, Ági és édesanyám Péter Ignácné 1976.

Horvát Ann5. ifj.PÉTER GÁBOR 1978. április 20.

5.PÉTER ÁGNES 1981. április 10.

Ági és az anyuka Marcsi

Péter Ágnes

3.HORVÁT ANNA 1919.június.27.a férje MEZEI LÁZÁR 1917. november 4.

4.GYEREKEK: + Mezei Ilona 1940-1940, + Mezei Mária 1942-1944, MEZEI ROZÁLIA 1946. szeptember 3., MEZEI ERNŐ 1949. január 1., MEZEI ETELKA 1950. július 30.

Mezei Lázár

Mezei Lázár biciklivel 1938.

Mezei Lázár

Mezei Lázár a katona

Horvát Anna és Margit

A Mezei család

Anna néni, Lázár bácsi

A nagymama

Mezei Lázár, a zenész 1960.

A Mezei család

A Mezei család gyerekekkel, unokákkal

Mezei Katalin a Lázár bácsi testvére

Mezei Lázár méhészkedik

Az unokák

Kopacz Lászlóné, Mezei Rozália így mesélt a szüleiről.

„Horvát Anna, Mezei Lázárné, az édesanyám, az első két, korán eltávozott testvére után, a család harmadik gyerekeként érkezett. Édesapja a község vezetésével volt elfoglalva. Édesanyja rendezte a gazdálkodást. Ő már hozzá volt szokva a kemény munkához, hiszen az édesanyja halála után nevelte a féltestvéreit. Volt segítsége is a munkában. A két leánynak igyekeztek mindent megadni. Anna, édesanyám román iskolába kényszerült járni. Gyönyörűen kézimunkázott, táncolt a fiatalok együttesében, szerepelt a színdarabokban, de nem engedték tovább tanulni. Kevesebb ideje jutott az olvasásra. Két alkalommal a szülei beleszóltak a párválasztásba. A harmadik kérője Mezei Lázár volt, falubeli. Idős szülők késői gyermeke, akit 70 évesen is Lázárka bácsinak szólított mindenki. Az Égiektől az átlagosnál több talentumot kapott. Sokat olvasott, szakkönyveket, művészeti könyveket. Saját maga készített hegedűt, magától tanult meg zenélni, hegedülni. Akkor még nem volt hivatásos

zenekar. Sok iskolai táncdélutánt, mulatságot zenéltek. 1950-ig az Olt híd végénél a Hídvég utcában laktak. Ott született meg az első két szép egészséges gyermek, akik hamar elmentek, majd a harmadik is. Az 1934-es árvíz miatt elhatározták, hogy elköltöznek a Főút mellé. 1950-ben kiköltöztek, ahová megérkezett még két gyerek és 6 unoka. Nekifogtak a mezőgazdasági munkának, vasekét, vetőgépet vásároltak. Következett volna a cséplőgép, de a kollektivizálás miatt pályát változtatott édesapám. A katonaság alatt a Bukaresti Katonai Akadémia építésénél megtanulta az épületasztalosságot. Autodidakta módon indult az asztalosság, de nemsokára egy pár fiatalt is beavatott a mesterségbe. Idővel kibővült a gyümölcsös kert, sok gyümölcsfával és fekete ribizli bokrokkal. Zöldséges kertet is műveltek, méhészetet indítottak. A közösségi életbe is belekapcsolódott édesapám. Önkéntes tűzoltó lett, helyettes parancsnok is. Édesanyám, végezte a háziasszonyi teendőket, egy mesterember férj, a három gyermek mellett. Miután megalakult a kollektív, járt gazdasági munkára a mezőre. Igyekezett, hogy a gyerekei megfelelő iskolában tanuljanak tovább, megkapjanak mindent, amire szükségük volt. Nagymamaként is nagyon szerethető volt, szerette, dédelgette az unokáit. „

Mivel az iskolánkkal átellenben laktak, így én is jól ismertem a Mezei családot. Mindhárom gyermekük, Rozália, Etelka és Ernő is érettségiztek, majd elkerültek itthonról. Lázár bácsi készítette a tokozatokat, az ajtókat, ablakokat. Kimondhatatlanul precíz munkát végzett. Továbbra is járogatott zenélni, hol hegedűvel, hol nagybőgővel. Bővült a fekete ribizlis ültetvénye. Főleg bort készített, amit el is adott. Orvosságként vásárolták meg, mert hittek abban, hogy sok vasat tartalmaz és a vérszegénység ellenszere.

4.MEZEI ROZÁLIA 1946. szeptember 3, a férje KOPACZ LÁSZLÓ 1947. július 17.

5.GYEREKEK: KOPACZ KATALIN CSILLA 1973. július 17., KOPACZ LÁSZLÓ 1979. április 7.

Mihály Imre tanitó bácsival

Császár Paula tanitó nénivel 1955.

Mezei Rozália és Kopacz László esküvője

Kopacz László, Laci, Kati Kopacz Katalin és László

Mezei Rózsika Kopacz László A Kopacz nagyszülőkkel

50. éves kortárstalálkozó 1996.

2016. 70. éves kortárstalálkozó 2016.

70. éves kortárstalálkozó 2016.

5.KOPACZ KATALIN CSILLA. 1973. július 17.a férje SZABÓ ZOLTÁN 1973. december 3.

6.GYEREKEK: KINCSŐ 2005. július 9.

Kopacz Katalin

Kincső

5.KOPACZ LÁSZLÓ 1979. április 7.a felesége BÁLINT ANNAMÁRIA 1985. március 15.

6.GYEREKEK: KOPACZ LÁSZLÓ 2012. július 19., KOPACZ EMESE 2014. június 16.

KOPACZ LÁSZLÓ és felesége BÁLINT ANNAMÁRIA itt élnek Madarason. A nagyszülői telket, házat vásárolták meg. László építészmérnök, Annamária a helyi családorvosi rendelőben dolgozik, egészségügyi asszisztens. Két gyerekük van, LÁSZLÓ és EMESE.

Esküvő

Lacika és Emese Születésnapi ünnepség

4.MEZEI ERNŐ 1949, január 1.a felesége BASA JULIANNA 1954. október 6.

5.GYEREKEK: MEZEI IBOLYA 1973. április 4. , MEZEI SAROLTA 1975. október 25.

5.MEZEI IBOLYA 1973. április 4. a férje BÁCS LORÁNT1972. augusztus 31.

6.GYEREK: BÁCS LÓRÁNT 1997. július 2.

5.MEZEI SAROLTA 1975. október 25. férje SZAKÁCS ATTILA 1978. szeptember 1.

6.GYEREKEK: SZAKÁCS ALITA SÁRA 2002. június 6., SZAKÁCS ALETA KRISZTA 2005. április 4.

Attila nyolcadikos. Szakács Attila, Mezei Sarolta, Alita Sára, Aleta Kriszta

4.MEZEI ETELKA 1950. július 30.a férje MAYER TIBOR 1947.június 28.

5.GYEREKEK: GYEREKEK: MÁYER RÓBERT 1971. szeptember 2., MAYER ANGELA 1974. április 6.

Mezei Etelka negyedikesen

Lakodalmas násznép

Rózsika, Etelka és Ernő

A Mayer család:Etelka, Tibor, Róbert és Angéla

Mayer Robert

Etelka 40 éves

Róbert és Angéla

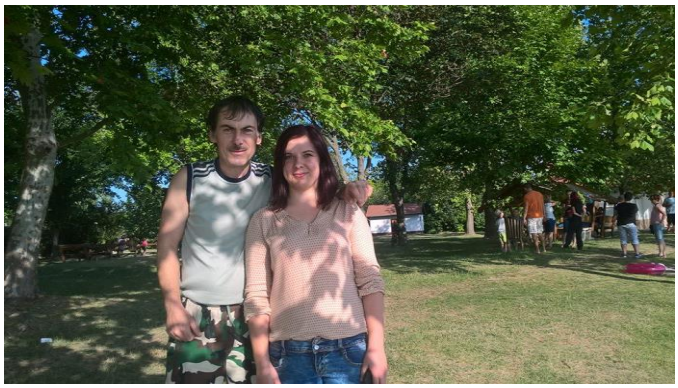
5.MAYER RÓBERT 1971. szeptember 2. a feleség LUKÁCS JUDIT 1973. szeptember 3.

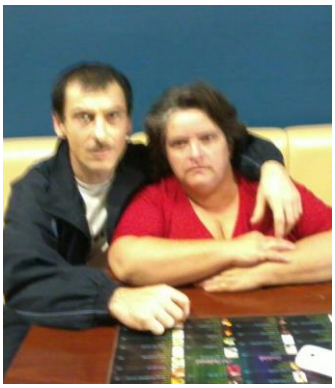
- - élettárs ÉVA

6.GYEREKEK: MÁYER KINGA 1991. július 21., MAYER BEÁTA 1995. március 3., MAYER ZSOLT 1999. június 3.

Mayer Judit és Kinga

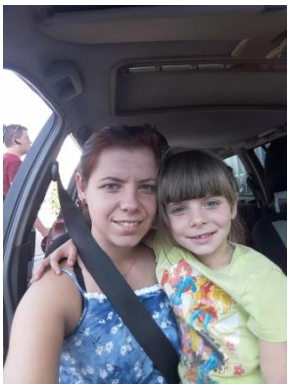
Robert és Beáta a leánya

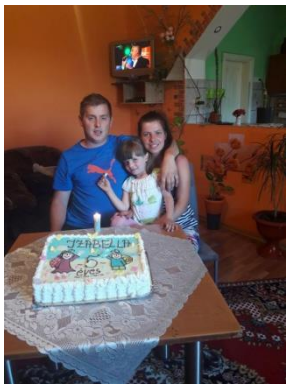
Róbert és Éva

6.MAYER KINGA 1991. július 21.a férje AMBRUS RÓBERT 1994. november 5.

7.GYEREK: AMBRUS IZABELLA 2012. június 16. (A HETEDIK NEMZEDÉK)

Kinga Kinga és Izabella A család Kinga,Róbert és Izabella

6.MAYER BEÁTA 1995. március 5.

6.MAYER ERZSÉBET ANGELA 1974. április 6. a férje KUI LEVENTE 1966. december 12.

7.GYEREK: ifj. KUI LEVENTE 1999. május 3.

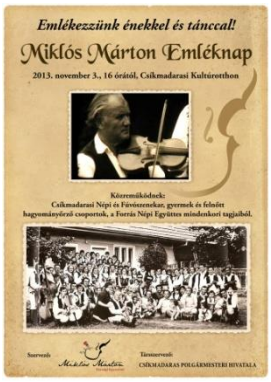
Angela, Levente, és Levente a kisfiú

3.HORVÁT MARGIT 1924.január 11. + 2005. feleség MIKLÓS MÁRTON 1923. október 22. + 2012.

4.GYEREKEK: MIKLÓS IMRE, MIKLÓS BÉLA, MIKLÓS MÁRIA, MIKLÓS MÁRTA

Horvát Margit, Péter Róza, Horvát Anna, Miklós Margit 1941.

Miklós Márton Miklós Margit, Bíró Rozália, Bíró Julia, és Boga Anna 1970.

2.HORVÁT JULIANNA 1908. május 11. + 1998 a férje CSÁSZÁR PÁL 1903. +1990

3.GYEREKEK: CSÁSZÁR ANDRÁS 1930. május 23., CSÁSZÁR GIZELLA 1932. december 9. , CSÁSZÁR MARGIT 1936. augusztus 4., Császár Julianna 1949 + 1954.

HORVÁT JULIANNA a nagymamám testvére. Fiatalon dolgozni kezdett Madarason a fűrészgyárban. Megsérült a keze. Fiatalon rokkant nyugdíjat kapott. Egész életében nyugdíjas volt. Rákosra ment férjhez CSÁSZÁR PÁLHOZ. Négy gyerekük született, de a legfiatalabb, Julianna 5 éves korában meghalt. Felnőttek lettek ANDRÁS, GIZELLA, MARGIT. András szabómester lett, Gizella tanítónő, Margit óvónő. András Csíkszeredában élt, Gizella és

Margit Rákoson maradt. Nagyon szép kort értek meg, Juliska néni 90 évet, Pali bácsi 87 évet. Rokonszerető család volt mindig.

Császár Lukács és Julianna 1954.

Császár Pál, Julianna, András, Gizella, Margit, Julika

1800-as évek

Julianna néni

Szövés előkészítés

Gizi és Margit

Magyar katonák Rákoson 1943.

Pali sógor, Juliska néni és az unokák

Császár Pál és Horvát Julianna aranylakodalma 1979. Rákos.

Az aranylakodalmon Bálint Róza néni, Péter Ignácné, Molnár Józsefné.

Aranylakodalom

Julianna mama és az unokák Lakodalmas rokonság

3.CSÁSZÁR ANDRÁS 1930. május 23. + 2004. a felesége IMRE VERONIKA 1933. április 28. + 2017.

4.GYEREKEK: CSÁSZÁR LÁSZLÓ 1961. március 3., CSÁSZÁR MÁRIA 1972. március 21.

CSÁSZÁR BANDI édesapám unokatestvére volt. Rákoson született. Szabóságot tanult, Csíkszeredában dolgozott. Feleségül vette IMRE VERONIKÁT Vacsárcsiból, aki a Kórházban volt főnővér.

Két gyerekük született, László és Mária.

Császár András és Imre Veronika 1973. Gyerekek: Császár László, Császár Mária

Császár Bandi és Bálint Lajcsi - nagyszülők Imre Veronika szülei Imre Albert, Fodor Julianna

4.CSÁSZÁR LÁSZLÓ 1961. március 3. + 2018. elvált felesége JÁNÓ PIROSKA

élettársa SÁNDOR MELINDA 1968. február 8.

5.GYEREKÜK : CSÁSZÁR HUNOR 1988. március 26. -

Császár László és Fülöp Norbert Császár László, Sándor Melinda Császár Hunor

5.CSÁSZÁR MÁRIA 1972. március 21. férje FÜLÖP BÉLA 1973. május 12.

6.GYEREKÜK: FÜLÖP NORBERT 2015. február 4.

Marika és Béla esküvője

Marika és Béla

Császár Mária, Fülöp Béla, és Norbert

Fülöp Norbert 2017.

Fülöp Vilmos, Deák Erzsébet a Béla szülei.

Fülöp Béla anyaii nagyszülei

Fülöp Ábrahám és Rozália, a Béla apai nagyszülei

Fülöp Béla, Julianna, és Vilmos - testvérek

3.CSÁSZÁR GIZELLA 1932. december 9. a férje KOSZ ISTVÁN 1925. + 1994.

4.GYERMEKEK: KOSZ ZSÓFIA július 20., KOSZ JÁNOS 1970. november 19.

A kicsi magyar világ alatt

Gizella, Zsófia, János

Kosz István faragó mester

A Kosz család

Gizella tanító néni az osztályával

A Kosz család

Bálint Lajcsi lakodalmában a család 1976.

Gizi tanító néni

Gizi tanító néni

Margit néni, Gizi nagymama és az unokák.

4.KOSZ ZSÓFIA 1969. július 20. a férje RICHTER CSABA 1969. november 11.

5.GYEREKEK: RICHTER CSABA, RICHTER BOTOND –ikrek, 2001. szeptember 15. Helsinki.

Zsófi, a kislány Molnár Ági, Márta, Kosz János, Zsófi

Kosz Zsofi Kosz János és Zsófi Richter Zsófia

Zsófi az ikrekkel, Csabával, Botonddal

Az ikrek: Csaba és Botond

Tojásfestés húsvétkor

4.KOSZ JÁNOS 1970. november 12.

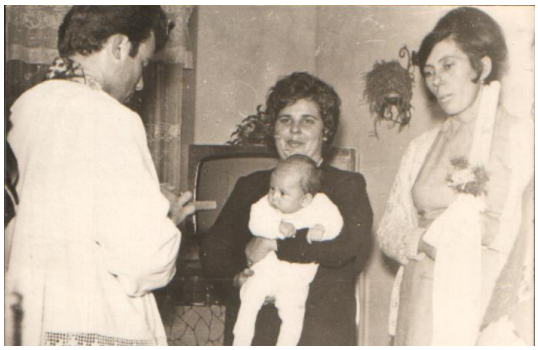

Kosz János, Kopacz László

Kosz János, Kopacz László és Katalin.

3.CSÁSZÁR MARGIT 1936. augusztus 4.

Margit, a keresztmama

Margit az óvó néni

3.HORVÁT ERZSÉBET 1912.január 6. + 1986. férje MOLNÁR JÓZSEF 1906. + 1987.

4.GYEREKEK: MOLNÁR PÁL 1934. március 5. +2005,MOLNÁR GIZELLA1937. szeptember 6. + 2018., MOLNÁR LAJOS 1941. június 18.

ERZSI néni, édesapám nagynénje, ugyanabban az évben születtek. Ennek előnye az volt. hogy a két babára szerre vigyázhattak az anya és leánya. Ilyenkor az szoptatta mindkét gyereket, akinél éppen voltak. Ha a déd mamám volt a soros, akkor szoptatta a leányát, és az unokáját, ha a nagymamámnál voltak, akkor a kistestvérét és a fiút szoptatta. Tejtestvérek,

kortársak voltak. Erzsi néni MOLNÁR JÓZSEFHEZ ment feleségül, három gyermekük született, GIZELLA, PÁL, LAJOS. Csak Lajos maradt idehaza a szülői udvaron. Erzsi néni egy nagyon kedves, szimpatikus „nagynéni" volt. Jóska sógor bácsi példája az igazi székely embernek. Idős korában is székelyharisnyát viselt. Majdnem mindig ökröket tartott. Amikor a 60-as években voltak a Termés napok, felvonulás volt a faluban, é az ökrös szekerével vitte a fiatalságot. Amolyan csendes, bölcs, székely volt. Erzsi néni 74 évesen halt meg, Jóska bácsi 81 évesen. Nagyon jó rokonok voltak a szüleink, és mi is Lajosékkal, komások is lettünk.

Péter Ignác, Horvát Erzsébet Molnár József, Császár Pál 1973. Molnár Józsefné Erzsébet

Molnár József és Horvát Erzsébet aranylakodalma a családdal. Molnár Pál, felesége Éva,

Molnár Gizella, férje Dénes Árpád, leányuk Dénes Judit, Molnár Lajos, felesége Erzsébet,

gyerekeik Ágnes, Márta, Éva 1982. június 26.

Molnár József és Horvát Erzsébet aranylakodalma a násznéppel 1982. június 26.

4.MOLNÁR PÁL 1934. március 5. +2005. a felesége LACZKÓ ÉVA 1939. május 22. + 2016

Molnár Pál és Laczkó Éva lakodalma

4. MOLNÁR GIZELLA 1937. szeptember 6. – a férje DÉNES ÁRPÁD 1941.

5.GYEREKÜK: DÉNES JUDIT

4.MOLNÁR LAJOS 1941. június 18. a feleség DOBONDI ERZSÉBET 1946. október 25. + 2017.

5.GYEREKEK: MOLNÁR ÁGNES 1968.november 10., MOLNÁR MÁRTA 1972 október 8., MOLNÁR ÉVA 1976. január 6.,

Lajos és Eliza esküvője

A lakodalomkor

Eliza 70 éves

5.MOLNÁR ÁGNES 1968. november 10., a férje SÁNTA JENŐ 1963. december 11.

6.GYEREKEK: SÁNTA NOÉMI 1989. október 12., SÁNTA TIMEA KATALIN 1993. november 7.

Sánta Ágnes

Sánta Noémi

A Sánta család udvarán, betakaritás után.

Sánta Noémi, Mihály Aliz, Sánta Ágnes.

A Sánta leányok

Noémi, az anyuka Ágnes, Timea

5. MOLNÁR MÁRTA 1972. október 8. a férje TAMÁS DÓNÁT 1968. december 5.

6.GYEREKEK: TAMÁS VIOLA ESZTER 1999. március 28. , TAMÁS LÁSZLÓ 2003. április

A Tamás család

Bérmálás, Sánta Timea és Tamás Eszter 2017.

5.MOLNÁR ÉVA 1976. január 6.- elvált anya

6.GYEREK: MIHÁLY ALIZ 2006. január 26.

Éva és a kislány Aliz

Molnár Éva egyedül neveli a kislányát Aizt. Tanitónő Csikszentmihályon. Csikszeredában laknak, innen ingázik a munkahelyére.

4.BIRÓ ERZSÉBET1939. október 8. – a férje ANDRÁS GERGELY 1938. március 15.+ 2018.

5.GYEREKEK: ANDRÁS GERGELY 1961. december 20. , ANDRÁS JÓZSEF 1963. július 22.

Idősek napján a templom előtt 2014, 2015-ben.

ERZSIKE, itt Madarason ment férjez ANDRÁS GERGELYHEZ. Gergely zenei tehetséggel rendelkezik. Már fiatalon tagja volt a helyi fúvós zenekarnak. Ezt a tehetséget örökölték a fiai is, sőt az unokák is. Két leányunoka zenetanárnő lett, ők fuvolán játszanak. A másik leányunoka óvónőként gyakorolja a zene szeretetét.

5.ifj. ANDRÁS GERGELY 1961.december 20. Minden adat PÉTER családi ágon található meg, SÁNDOR KLÁRA családjánál, mert a PÉTER és a BIRÓ családi ágon rokonaim.

5.ANDRÁS JÓZSEF 1963. július 22. , felesége BLÁGA EMMA 1964. november 2.

6.GYEREKEK: ANDRÁS BORBÁLA 1989. július 8, ANDRÁS EMMA 1992. október 3.

ANDRÁS GERGELY, ÖCSI madarasi lányt, BLÁGA EMMÁT, vette feleségül. Két okból is elég szoros kapcsolatot tartottam és tartok velük. Borika leányuk tanítványom volt az elemi iskolában. Nagyon örültem, amikor pedagógus lett. A másik, az Emma édesanyja BLÁGA született ANTAL BORIKA néni „barátnőm" volt annak ellenére is, hogy 14 évvel fiatalabb voltam. Amikor belekezdtem a régi fényképek, régi ruhák, régi emlékek gyűjtésébe, nagyon sokszor jártam hozzuk. Ő is, a férje is nagyon kedves, szimpatikus, segítőkész emberek voltak. Borika nénitől kaptam székely ruhákat, sok-sok fényképet. Jókat beszélgettünk a fiatalságukról, a régi szokásokról, a vízi malmokról. Az udvarukon régen malom, gyapjúfésülő is volt. Árpád bácsi bemutatta a malomházat, ahol még minden berendezés megtalálható. Elmagyarázta az őrlés munkafázisait. Borika néni arról beszélt, mesélt, hogy a fiatalok, a szolgáló leányok élete milyen volt. Arról, hogy mennyi minden hasznos dolgot megtanultak a szolgálás éveiben, hogyan használták fel azt a pénzt, amit kerestek. Hogy találkoztak a családtagjaikkal, az udvarlókkal. Elmondta, hogy a lány, amikor hazajött a szolgálás után, már kész háziasszony volt, mindent tudott, amit kellett. Néhány kelengye darabot már ott, a városban megvásároltak, hiszen a választék nagyobb volt.

Beszéltünk a szolgáló leányok kimenőjéről, ami találkozó is volt a többi leánnyal, az udvarlójukkal. Akkor még a kimenőkre főleg székely ruhát vettek fel. Elmentek a fotószalonba fényképet csináltattak. Öltözhettek egészen székely ruhába, de úgy is, hogy felvették a székely rokolyát, a kötényt, hozza valamilyen „vizitkát" (blúzt), ami lehetett selyem, szövet, vagy egyszerűen karton. A másik változat rakott szoknya, „fodros paraszt" szoknya valamilyen hozza illő köténnyel, felül székely ing, székely mellény. Mivel többen is voltak ugyanabból a faluból, a sétáló utcán karonfogva sétáltak, négy, öt lány egy sorban, közben népdalokat énekeltek. Sokszor csatlakoztak hozzuk legények, akár a szülőfaluból, akár olyanok, akik máshonnan jöttek oda, vagy katonák voltak, vagy valamelyik iparosnál dolgoztak. Azt, hogy a leány szolgáló legyen, nem a család vagyoni helyzete határozta meg. Sokkal jobban fel lehetett készülni az életre, sokat tanultak, háztartást tudtak vezetni, megtanulták a viselkedési normákat, sőt idegen nyelvet, főleg németet tanultak, ha esetleg egy ilyen családhoz kerültek. Az én édesanyám Brassóban egy német családnál szolgált, elég jól megtanult beszélni németül. A lányokat a szolgálás, a legényeket a katonaság „nevelte" meg. Borika nénire és Árpád bácsira haláluk után is nagy hálával emlékszem vissza. Előbb Árpád bácsi halt meg, nemrég Borika néni is örökre elment. Halála előtt még egy héttel beszélgettünk az ülőszéken. Éppen várták a déli harangszót, ugyanis délben, és este is a harangszóra összegyűlnek a szomszéd asszonyok. Közösen imádkozzák az Úrangyalát, a Miatyánkot, az Üdvözlégy Máriát. Miután meg volt a Szent János napi angyalozás, egészen a hidegek beálltáig közösen imádkoznak délben és este. Ez a szokás csak a falunak ezen a részén, Felszegben van. Nagyon jó a kapcsolat a szomszédság között, és ez különlegesen jó szokás. Tehát, Borika néni és Árpád bácsi nem vérszerinti rokonaim, ők „lelki rokonok" voltak nekem. Viszont az a malom, ahol éltek és dolgoztak, az már egyedi a mai világban. Érdemes emlékezni, jó másokkal is megismertetni azt, ami érték, ami szép, ami soha vissza nem térő emlék.

A család- József, Emma, Borika és Emma

A malomház előtt Blága Árpád bácsi és Borika néni

A malomház belseje

A malomház kívül, belül, Borika nénivel, Árpád bácsival. 2010.

6.ANDRÁS BORBÁLA 1989. július 8. a férje FÜLÖP ZSOLT 1988. április 21.

7. GYEREKEK: FÜLÖP DÁVID 2016. március 4., FÜLÖP CSONGOR 2017. november (HETEDIK NEMZEDÉK)

BORIKA tanítóképzőt végzett. Óvónő lett. Dánfalvára ment férjhez FÜLÖP ZSOLTHOZ.

Panka és Borika óvó nénik

A Fülöp család

Dávid baba, Borika és Emma

Dávid

4.BIRÓ GIZELLA 1941. augusztus 29. a férje BÁLINT FERENC 1932. február. 7. +2012.

5.GYEREKEK: BÁLINT FERENC 1961.december 1., BÁLINT ZOLTÁN 1969. december 18.

GIZELLA első unokatestvérem, szinte unoka ikertestvérem, ugyanis ugyanazon a napon születtünk, 1941. augusztus 29-én. Ő délelőtt, én délután. Sokáig padtársak is voltunk az iskolában. A hetedik osztály után én középiskolába mentem, ő árva volt, így idehaza maradt, viszont később, az esti középiskolában érettségizett, elvégezte a laboráns képzőt, tehát b4hozta a különbséget. Csíkszeredában dolgozott laboránsként. Időközben férjhez ment

BÁLINT FERENCHEZ, itt laktak a faluban. Két gyerekük született FERENC és ZOLTÁN. Zoltán tovább tanult, kántor lett Karcfalván. Most Gizella is özvegy, 2012-ben halt meg a férje.

Hetedikben első sor, jobbról a második, 1955. 60 éves találkozó.

5.BÁLINT ZOLTÁN 1969. december 18. és a felesége SÁNDOR ELVIRA 1970. március 15.

6.GYEREKEK: BÁLINT BERNADETT 1992. október 8. , BÁLINT ISTVÁN 1994. szeptember 9.

ZOLTÁN, a Bíró Gizella unokatestvérem fia. Zenéhez értő tehetséggel született. Feleségül vette SÁNDOR ELVIRÁT, aki szintén madarasi. Megtanult hangszeren játszani, elvégezte a gyulafehérvári Hittudományi Egyetemet. Kántorként minden nap megteszi az Isten által rendelt feladatát. Ez nem minden, hanem összefogta a közösség fiataljait, a jóban és szépre neveli. Régóta van egyházi énekkar, amelynek a vezetője. Jelmondatuk:”Áldjuk az urat!” Csíknagyboldogasszony (Csíkkarcfalva). Mottó:”Lehet, hogy gyenge még a hangunk, /Lehet, hogy léptünk még bizonytalan, /De indulunk: a szépet, jót akarjuk/ S érezzük, hitünknek szárnya van. „ A karcfalvi fiatalokból fúvós zenekart hozott létre. Megtanította a fiatalokat kottából játszani. Az elindulásuk után közel 200 gyerek tanult meg zenélni. Híres lett a karcfalvi fúvós zenekar, élükön Bálint Zoltánnal. A felesége Csíkszépvízen dolgozik a Magán Erdészetnél. Két gyerekük született, BERNADETT és ISTVÁN. Bernadett a Kolozsváron Babes Bolyai Egyetemen végzett, matematika –informatika szakon. Jelenleg rendszergazda, informatikus, a Koós Károly Középiskolában. István Művészeti Középiskolát végzett zeneszakon. Zeneoktató az édesapjával együtt. Mindhárman, az édesapa Zoltán, Bernadett és István is tagjai fúvós zenekarnak.

Elvira 40. éves.

Zoltán a zenész

Elvira és Zoltán

Bálint Zoltán fúvós zenekara

5.ifj.BÁLINT FERENC 1961. december 1.

4.BIRÓ JÓZSEF 1943. +2008.

4. BIRÓ MÁRIA 1946.március 5. férje SÜTŐ GERGELY 1932. január 24. + 2003.

5.GYEREKEK: SÜTŐ ANNAMÁRIA 1968. május 21. , SÜTŐ ZSOLT 1975. július 28.

MÁRIA nagyon fiatalon került el itthonról. Marosvásárhelyen lakott, felségül ment SÜTŐ GERGELYHEZ. Két gyerekük született ANNAMÁRIA és ZSOLT. Sokszor jöttek haza Madarasra.

5.SÜTŐ ANNAMÁRIA 1968.május 21.

6.GYEREKEK: ÖTVÖS GÁBOR 1988 november 30., ÖTVÖS RÉKA ANNA 1996. szeptember 10.

Annamária, Bíró Mária unokatestvérem nagyobbik gyereke. Marosvásárhelyen született. Édesanyjával gyakran jártak haza a nagymamához, a rokonokhoz. Az internet segítségével kapcsolatot tartunk egymással, kölcsönösen megismertük egymás munkáját.

Sütő Annamária Magyarországon él. Olyan adottságokkal született, hogy embereket gyógyítson. Képezte önmagát, kineziológiával, sámántanításokkal, hagyományos kínai orvoslással, az AFT terápiával, rajzelemzéssel gyógyított. Tanfolyamot végzett a Hospis alapítványnál, hogy közelebb kerüljön a halállal kapcsolatos dolgokhoz, élményekhez. Legutóbb a Farkasasszony nevet vette fel. Asszonyképző tanfolyamot vezet. Segít az önbizalomhiány, a félelmek, pánik, a fóbiák leküzdésében, a tanulási nehézségek leküzdésében, a különböző lelki eredetű problémák megoldásában, a lelki eredetű betegségek tüneteinek leküzdésében.

5.SÜTŐ ZSOLT 1975. július 28.

6.GYEREK: SÜTŐ MARKUS 2008. június 11

Zsolt is a Mária unokatestvérem gyermeke. Személyesen nem találkoztunk, de sokat hallottam felőle. Marosvásárhelyen született, pályája fotográfusként indult. Egyszerre híres lett a neve, amikor elhatározta, hogy elindul Kőrösi Csoma Sándor nyomdokain Tibetbe jutott el. Többnyire gyalogosan ment el azokba a kolostorokba és helyszínekre, ahol Kőrösi Csoma Sándor folytatta nyelvészeti tanulmányait, kutatásait. Mindketten erdélyi székely magyarok, „valahol otthon lenni" illúzió hajtotta Zsoltot, így zarándokolt el a Himalájába, három hónapon át önmagát, meg azt a bizonyos letűnő világot kereste. „ Nem véletlen, hogy Csoma Sándor volt az, aki ezeket a nagy dolgokat véghezvitte, én legfeljebb csak a nyomába járok." Sok fényképet készített, naplót vezetett. Hazatérése után rendezte a fotókat és több kiállítása is volt, idehaza és Magyarországon is. Többek közt „Tibetvörös", „Himalájakék" címmel foto installációt készített, voltak kiállításai. Nemrég jelent meg a Lélekzet – szutra című könyve, a versképek.

Sütő Zsolt

Sütő Zsolt és Márkus

5. ÖTVÖS RÉKA ANNA 1996. szeptember 10.

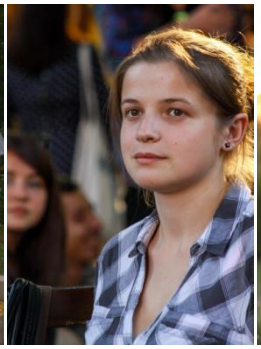

4.BIRÓ ILONA 1948. férje ANTAL JÓZSEF 1940.

5.GYEREKEI: ANTAL ZSUZSANNA BORBÁLA 1968. december 4. , ANTAL PIROSKA 1972. február 14, ANTAL JÓZSEF 1975.április 17.

5.ANTAL ZSUZSANNA BORBÁLA 1968. december 4. a férje PETRES KÁROLY 1963. április 21.

6.GYEREKEK: PETRES ANDRÁS 1993. május 28. , PETRES KATALIN 1995. október 16. , PETRES SÁRA 1999. január 10.

Petres Károly, és Zsuzsanna Katalin Sára

Petres Zsuzsa tanító néni a nyertesekkel Zsuzsa tanító néni az osztályával

A Petres család : Károly, Zsuzsanna, András, Kati és Sára

5. ANTAL PIROSKA 1972.február 14. a férje PÉTER IMRE 1963. december 11.

6.GYEREKEK: PÉTER KATALIN 2000. október 10. , PÉTER ÁKOS 2002. május 19., PÉTER BORBÁLA 2011. november 2. ,

Péter Piroska, Katalin, Ákos, Borbála Katika, Ákos, Borika

Katalin, Ákos, Borbála

5.ANTAL JÓZSEF 1975.április 17. a felesége SZABÓ ERZSÉBET 1974.augusztus 9.

6.GYEREKEK: ANTAL ERIKA 1999. április 12. , ANTAL BLANKA 2002.december 16.

Antal Erika és Blanka Blanka

4.MEZEI ANNA 1935. június 25. a férje BÍRÓ VILMOS 1931. január.10. + 2017.

5.GYEREKEK: BÍRÓ LÁSZLÓ 1966 június 4., BÍRÓ ZSUZSANNA 1971. március 24.

Nagyon közeli rokoni kapcsolat volt közöttünk. ANNA első unokatestvérem. Férjhez ment BÍRÓ VILMOSHOZ. A Horvátok utcában laktak. Anna házi asszony volt mindig, Vilmos járt munkába. Két gyerekük született ZSUZSA és LÁSZLÓ. 5 unokájuk van, akiket Anna nagy-nagy szeretettel nevelt. Vilmos már nem él, az év elején halt meg. Nagyon sok régi fényképet kaptam a családtól. Ezek történelmi dokumentumok is, hiszen Lajos bácsi a második világháborúban foglyul esett, Szibériában, Omszkban volt fogoly. Olyan Bíró család volt, akiknek a Horvátok utcájában több rokonuk is volt. Jó szomszédi viszony volt közöttük. Sokszor vettek részt kalákában egymásnál. Vilmos sok évig volt az egyháztanács tagja.

Bíró Erzsébet balról 1925.

Bíró Erzsébet madarasi asszonyokkal 1930

Bíró Lajos Fogoly Omszkban Szibériában

Bíró Vilmos

Bíró Vilmos, Fazakas Anna

Asszonyok a Horvátok utcából 1944.

A Bíró rokonok 1960.

Kenderfeldolgozás Bíró Vilmos udvarán1960

Az egyháztanács, köztük Bíró Vilmos

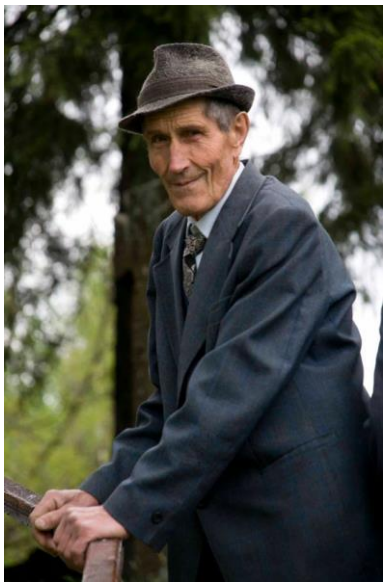

Kürtőskalács sütés Bíró Vilmos udvarán

Bérmálás: *Antal Árpád dánfalvi plébános, Máthé Ferenc berecki plébános, Petres Imre megyebíró, Dr. Jakubinyi György érsek, Balázs Dénes madarasi plébános, Fábián Dénes kászonújfalusi plébános, Bereczki István csícsói plébános, és az Egyháztanács tagjai: Petres Lukács, Molnár Lajos, Bíró Vilmos, Dombi Áron, Antal Ferenc, Miklós Ferenc, Sándor István, Bálint Jenő, Balázs Lajos, Fazakas Dénes, Fazakas Jenő, 1997.*

Az egyháztanács- Bíró Vilmos

Biró Vilmos 2010.

5.BÍRÓ LÁSZLÓ 1966. június. 4. elvált felesége , a gyerekek édesanyja BÍRÓ ÉVA 1971.

6.GYEREKEK: BÍRÓ JULIA 1992. június 24., BÍRÓ SZILVIA 1997. december 13., BÍRÓ NÁNDOR 2004. április 15.

BÍRÓ LÁSZLÓ, Mezei Anna unokatestvérem fia. Három gyerekük született, JÚLIA. SZILVIA, NÁNDOR. Elváltak, a gyerekek az anyukájukhoz kerültek. Jó nevelésben van részük. Laci így is gondoskodó édesapa maradt. Nagy része van abban, hogy Nándor hokizik. Egy nagyon jó kapus.

A lányok: Júlia és Szilvia

Julia, a táncoktató

Nándor, a „nagy” hokis

Nándor, a hoki kapus

5.BIRÓ ZSUZSANNA 1971. március 24. a férje FAZAKAS ÁRPÁD 1967. január 28. +

6.GYEREKEK: FAZAKAS ORSOLYA 2000. március 5. , FAZAKAS BARBARA 2004. január 9.

ZSUZSA szintén Mezei Anna unokatestvérem leánya. Tanítványom is volt elemiben, így még közelebb vagyunk egymáshoz. Férjhez ment FAZAKAS ÁRPÁDHOZ, aki egy baleset következtében hirtelen életét vesztette. A lakásuk itt van madarason. Maradt utána két kislány, ORSOLYA és BARBARA. Nem könnyű egy egyedülálló anyának a gyermekek iskoláztatása. Nagyon jó rokoni kapcsolatot ápolunk.

Orsolya Barbara

4.MEZEI FERENC 1937. december 30. + 2009

Mezei Feri első unokatestvérem volt, Anna néni fia. Nem alapított családot. 72 évesen halt meg hirtelen.

Feri 50 éves.

4.MEZEI GYÖRGY 1940. május 5. + 1979. felesége TÁNCOS KLÁRA 1943. augusztus 11..

5.GYEREKEI: MEZEI VILMOS 1973, MEZEI IRÉN 1980. április 8.

MEZEI GYÖRGY, az Anna néni fia első unokatestvérem volt, szomszédok is voltunk, együtt nőttünk fel. A mi gyermekkorunkban nagyon sok járvány vonult végig. Még nem voltak védőoltások, így esett át egy agyhártyagyulladáson. Életben maradt, de beszédhibás lett. Nehezen lehetett érteni a beszédét. Járt iskolába, de ott nem tudott meg tanulni írni, olvasni. A férjemmel is jó barátok voltak, így kezdett hozzánk járni, olvasni tanulni 22 évesen. A férjem első osztályos könyvből tanította, lassan, lassan meg tanult olvasni, írni is. Megtanulta az asztalos mesterséget is. Salamon Albert bácsival ketten készítették el nekünk a konyhabútort. Időközben megnősült, elvette TÁNCOS KLÁRÁT. Megszületett VILMOS. Anna nagynéném nagyon nagy odaadással segített a kicsi gyermek nevelésében, hiszen egyikük sem hallotta, ha felsírt a gyermek. Súlyosbodott a szívbaja is, ami szintén a gyerekkori betegség következmény is. Kórházba került, rövid idő után meghalt. Éppen az édesanyja, Anna néni látogatása idején. Az édesanyja kezei között halt meg 1979-ben. 39 éves volt. Utána lett ismeretes, hogy Klári terhes a következő gyermekkel. IRÉNKE leányuk születésekor az édesapja már nem élt. Anna nénire jutott a gyerekek ápolásának nagyobbik gondja. Továbbra is vele egy szobában voltak a gyerekek, be kellett segítenie a menyének a gyerekek rendezésébe. Lassan felnőttek lettek a gyerekekből.

5.MEZEI VILMOS 1973. a felesége GÁBOR ERIKA

6.GYERMEKE: Mezei Lehel 2000.

5.MEZEI IRÉN 1980. április 8. a férje JITARU ADRIAN 1978. június 5.

6.GYEREKEK: JITARU SZABOLCS 2013. április 10.

IRÉNKE, Anna néni unokája, a Gyuri unokatestvérem leánya. Amikor megszületett, akkor az édesapja már nem élt. Anna néni gondoskodott Irénkéről. Nagyon sok mindenre megtanította. Sajnos az élet nem mindenkivel bánik kesztyűs kézzel. Kislány volt, amikor a nagymama betegedett meg, került ágyba és szorult ápolásra. 7 éves, volt, amikor meghalt hirtelen a nagytata, nemsokára a nagymama is agyvérzést kapott. Gondozásra szorult. Sokat segített neki, megtanult főzni, gyerek volt, amikor főzött és rendezte a nagymamáját. Nagy szeretettel tette. 12 éves korában halt meg a nagymama. Az édesanyja betegnyugdíjas lett, rendezte, nevelte őket. Elvégezte Dánfalván a középiskolát, majd férjhez ment JITARU ADRIAN. Kezdetben Dánfalván laktak, megszületett SZABOLCS, azután vettek egy telket

lakóházzal itt Madarason. Ady fazekas mester. Már nagyjából Dánfalván is kimaradt a fazekasság, csak páran dolgoznak, de köztük van ő is. Nagyon érti a korongozást, gyermektáborokban, előadásokon bemutatja, tanítja a korongozni a gyermekeket.

A család

Hárman Budapesten

Irénke, Szabolcs az udvarukon

Irénke, Mezei Lehel, Szabolcs es Adrian

A család

Adrian a fazekasmester, korongozik

4.MEZEI ROZÁLIA 1942. március 28. az első férj PÁSZTOR ANDRÁS +

a második férj MARTI BALÁZS

5.GYERMEKEK: PÁSZTOR ANDRÁS, PÁSZTOR ROZÁLIA 1966. május 6., MARTI EDIT, MARTI EMIL

5.PÁSZTOR ANDRÁS 1971. április 1. felesége JULIA

GYEREKEK: PÁSZTOR KAROLA 2000. július 29., 2005. szeptember 6.

A Pásztor Karola

5.PÁSZTOR ROZÁLIA 1966. május 6. férje KÖNCZE ÁRPÁD 1967. május 11.

6.GYEREKÜK: KÖNCZE ÁRPÁD 1993. augusztus 17.

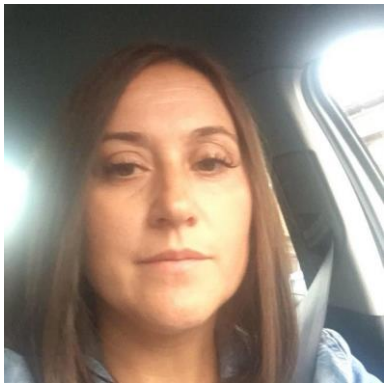

5.MARTI EMIL felesége MIHAELA

GYEREK: Patric 2015.

Emil és Mihaela

Mihaela Patric Patric

5.MARTI EDIT

GYEREK: PREDA DÁVID

Marti Edit és Dávid Marti Edit Edit és Dávid

4.MEZEI MARGIT 1944. július 22. férje OPRA VILMOS 1937. + 1998

5.GYERMEKEK: OPRA VILMOS 1965. július 1. , OPRA INCE 1969. május 14.

MARGIT első unokatestvérem anyai ágon. OPRA VILMOSHOZ ment feleségül. Lakásuk nem messze van az állomáshoz. Két gyerekük lett, VILMOS és INCE. Nemcsak rokoni kapcsolatban voltunk, hanem komások is. Keresztszülei lettek a fiúnknak. Később a férjemet kérte fel bérmaszülőnek Vilmos. Az édesapa nagyon korán 61 éves korában halt meg. Vilmos nem alapított családot, az édesanyjával lakik. Incének a szomszédban építettek házat. Feleségül vette MÁRTON JULIÁT. Két leány született, ALIZ és EDINA. Mindketten egyetemet végeztek.

5.OPRA VILMOS 1965. július 1.

5.OPRA INCE 1969. május 14. a felesége MÁRTON JULIA 1972. január 9.

6.GYEREKEK: OPRA ALIZ 1994. január 6., OPRA EDINA 1995. május 14.

Az Opra család Julia, Aliz, Ince, Aliz.

Opra Aliz, Opra Edina

Opra Edina

4.JUHÁSZ KATALIN 1940.január 29. a férje PÁLL JÁNOS 1934. május 22. +1990.

5.GYEREKEK: +Páll Sándor 1960. május 27- június, 29., PÁLL LAJOS 1961 május 27 ,

PÁLL ANNA 1968. július 24.

JUHÁSZ KATALIN első unokatestvérem. Nemcsak közeli rokonok, hanem szomszédok is voltunk. Férjhez ment PÁLL JÁNOSHOZ, nem messze laktak tőlünk. Három gyerekük született, az első hamar meghalt. Utána következett LAJOS és ANNA. Lajos feleségül vette JUHÁSZ GIZELLÁT, ők is nem messze laknak innen. Két gyerekük született ATTILA és APOLKA MÁRIA. ANNUSKA Szenttamásra ment férjhez BOÉR SÁNDORHOZ. Ott laknak Szenttamáson. Két gyerekük született NOÉMI és ZSOLT. Noha soha nem találkoztam Noémivel, azonnal ráismertem. Nagyon hasonlít a dédmamájához.

Páll nagymama

id. Páll János és családja

Páll János a barátokkal

Középen Páll Brigitta és Páll János

1990. Kati, János, Lajos és Anna

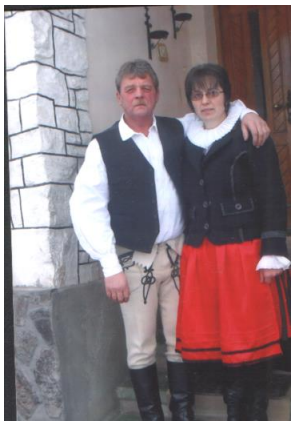

Könyvbemutatón 2008.

5.PÁLL LAJOS 1961. május 27. felesége JUHÁSZ GIZELLA 1964. szeptember 14

6.GYEREKEK: PÁLL ATILLA 1989. augusztus 30. , PÁLL APOLKA MÁRIA 1999.szeptember 26.

Gizi és Lajos A család Attila és Apolka

Gizi és Apolka

Bara Erzsike 50 éves Esküvőn 2017.

5.PÁLL ANNA 1968. július 24. férje BOÉR SÁNDOR 1964. december 8.

6.GYERMEKEK: BOÉR NOÉMI 1990. április 5. , BOÉR ZSOLT 1994. március 30.

Páll Annuska

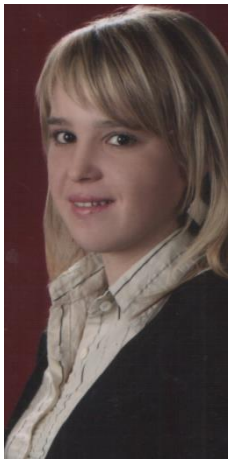
A Boér család

Kati nagymamával

6. BOÉR NOÉMI 1990. április 5. férje SZABÓ JÁNOS 1978. szeptember 4.

7.GYEREKEK: SZABÓ BOÉR KOPPÁNY 2015.(HETEDIK NEMZEDÉK)

Noémi

Noémi és János

Koppánnyal

6. BOÉR ZSOLT 1994. március 30.

4.JUHÁSZ JÓZSEF 1942.május 8. a felesége ANDRÁS ÁGNES 1953. december 28.

5.GYEREKEK: JUHÁSZ ETELKA 1973.november 13., JUHÁSZ ENIKŐ 1980. november 3.

JUHÁSZ JÓZSEF első unokatestvérem. Közel laknak hozzánk, a családi házban. Feleségül vette ANDRÁS ÁGNEST. Jóska folytatta az édesapja mesterséget, kerekes mester. Egyre fogy a munkája. Két leányuk született ETELKA és ENIKŐ. Etelka férje JÁNOS LÁSZLÓ, Dánfalván élnek, nekik is két leányuk van, ANITA és BIBORKA. Enikő egy másik rokon BIRÓ LÁSZLÓ felesége. Itt élnek a faluban. Egy gyerekük van JÁNOS.

5.JUHÁSZ ETELKA 1973.november 13. a férje JÁNOS LÁSZLÓ 1972. január 15.

6.GYEREKEK: JÁNOS ANITA 1997. május 21., JÁNOS BIBORKA 2006.október 8.

5.JUHÁSZ ENIKŐ 1980. november 3. a férje BIRÓ LÁSZLÓ 1977. január 21.

6.GYEREKEK: BIRÓ JÁNOS 2004. december 31.

Bíró László 40 éves, Enikő és Jancsi 2017. Erzsike nagymama 60 éves. 2017.

4.JUHÁSZ ANNA 1945. március 1. a férje KEREZSI ISTVÁN 1944.augusztus. 11.+

5.GYEREKEK: KEREZSI TIBOR 1972. november 18., KEREZSI TÜNDE 1985. január

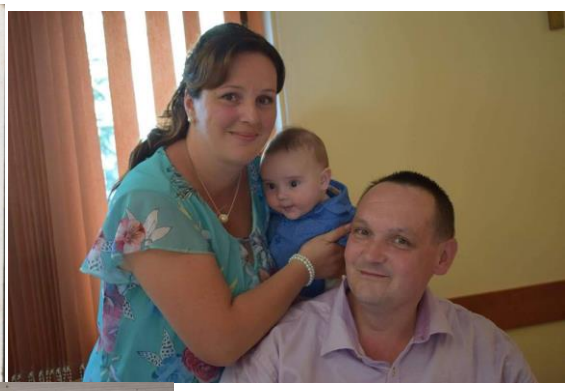

Kerezsi István, Anna és Tibor Tibor

Anna első unokatestvérem. Nagyon fiatalon került Brassóba, ott férjhez ment KEREZSI ISTVÁNHOZ. Korán meghalt a férje, maradt a két gyerek félárván TIBOR és TÜNDE. Nagyon rég nem találkoztunk. A gyerekeit nem ismerem, csak internetről. Három unokája van ISTVÁN, DÁVID és HANNA.

5.KEREZSI TIBOR 1972. november 18. a felesége FILIP DANIELA 1981. március 3.

6.GYEREKEK: KEREZSI ISTVÁN 2009. június 9. , KEREZSI DÁVID 2016. február 20.

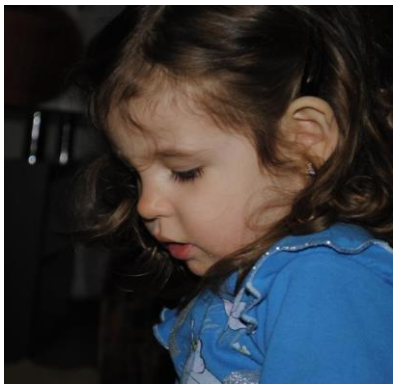

5.KEREZSI TÜNDE 1985. január 12. férje ACZÉL ÁRPÁD CSABA

6.GYEREKEK: ACZÉL HANNA 2013. november 19.

Tünde Hanna

Hanna

Hanna és anyuka Hanna és Anna nagyi

4.JUHÁSZ ERZSÉBET 1950. március 5. a férje VÁNCSA JÁNOS 1946. november 3.

5.GYEREKEK: VÁNCSA TIBOR 1977 május 22., VÁNCSA JÁNOS 1964 január 9, VÁNCSA JÓZSEF 1986. szeptember 12., VÁNCSA CSABA 1988. november 18.

Váncsa János, felesége Erzsébet, a fiúk Tibor, János, József és Csaba

JUHÁSZ ERZSIKE első unokatestvérem. A legfiatalabb abban a családban. Férjhez ment VÁNCSA JÁNOSHOZ. Itt laknak Madarason. Nagy családja van, 7 gyereket szült, négyen élnek közülük. Nagyon dolgos, küzdő család. Úgy intézték, hogy mind a négy fiúnak a szomszédban építettek házat. Tették ezt annak ellenére is, hogy a családfő rokkant lett. Elvesztette a fél kezét. Kitartásból, a munkához való viszonyulásból példaképek lehetnek bárkinek.

5.VÁNCSA TIBOR 1977. május 22. a felesége BÁLINT MELINDA 1977.május 22.

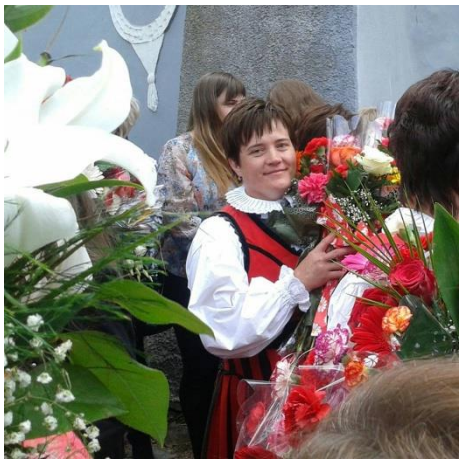
6.GYEREKEK: VÁNCSA VIKTOR 2007. május 22., VÁNCSA SZENDE VALÉRIA 2016. március 31.

VÁNCSA TIBOR feleségül vette BÁLINT MELINDÁT. Két gyerekük van, VIKTOR és SZENDE VALÉRIA. Melinda játszik a női hoki csapatban. Tibi magánvállalkozó.

A család, Jancsi, Melinda, Viktor, és Szende Valária.

Melinda 40 éves Melinda a hokis

5.VÁNCSA JÁNOS 1974. január.9. a felesége BŐJTE ENIKŐ 1981. április 5.

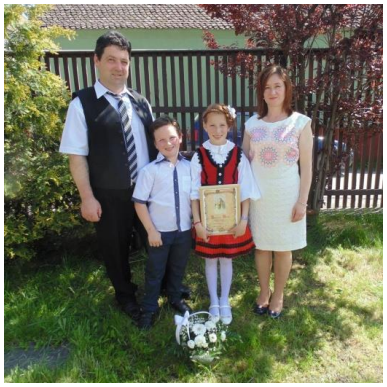
6.GYEREKEK: VÁNCSA REBEKA 2006. szeptember 1. , VÁNCSA KRISZTIÁN 2007. október 3.

JANCSI feleségül vette BŐJTE ENIKŐT, aki itt Madarason, a mentőállomáson dolgozik. Két gyerekük van REBEKA és KRISZTIÁN.

Rebeka és Krisztián Anyuka, Krisztián és Rebeka

A Váncsa család: Jancsi, Enikő, Krisztián és Rebeka

5.VÁNCSA JÓZSEF 1986. szeptember 12.

5.VÁNCSA CSABA 1988.november 18.

4.ANTAL MÁRIA 1954. július 11.a férje JÉRE ISTVÁN 1954. augusztus 15.

5.GYEREKEK: + Jére Júlia 1977 – 1977., JÉRE ANNAMÁRIA 1980.február 6. , JÉRE IZABELLA 1981. március 14. , JÉRE ATTILA 1986. június 26.

ANTAL MARIKA és JÉRE ISTVÁN osztálytársak voltak, mindkettőt tanítottam. A szülők itt laktak Madarason, ők miután összeházasodtak beköltöztek Csíkszeredába. Négy gyerekük született, az első meg is halt nemsokára. Később született ANNAMÁRIA, aki Jusub Liviuhoz ment férjhez. Két gyerekük született Kitti és Orsolya, Csíkszeredában élnek. IZABELLA és ATTILA is Csíkszeredában laknak.

Marika és István 60 évesek 2014.

5.JÉRE ANNAMÁRIA 1980. február 6.a férje JUSUB LIVIU 1974. január 14.

6.GYEREKEK: JUSUB KITTI 2010. november 12. , JUSUB ORSOLYA 2012. november 10.

5.JÉRE IZABELLA 1981. március 14.

5.JÉRE ATTILA 1986. június 26.

4.ANTAL ERZSÉBET 1964. május 18. a férje FÜLÖP CSABA 1962. január 28.

5.GYEREKEK: FÜLÖP ADÉL 1985.január 2.

EERZSIKE férje a dánfalvi születésű FÜLÖP CSABA. Egy lányuk született ADÉL, ő BIRÓ ZSOLT felesége. Van egy gyerekük Bíró Máté. Zsolt a gyermekkorának nagyobbik részét Madarason élte. Később költöztek be a szülők Csíkszeredába.

5.FÜLÖP ADÉL 1985, január 2. férje BIRÓ ZSOLT 1981. március 31.

6.GYEREK: BIRÓ MÁTÉ 2013. október 4.

4.ANTAL ANIKÓ 1973. május 16. a férje GÁBOR ANDREI 1972. március 16.

5.GYEREKEK: GÁBOR 1999. március 12.

4.ANTAL GYULA 1956. január 26. a feleség SZABÓ MARGIT 1957. február 20.

5 GYEREKEK: ANTAL ORSOLYA 1982. július 1., ANTAL EMŐKE 1986. november 4.

ANTAL GYULA az édesanyám unokatestvérének a nagyobbik fia, tehát második unokatestvérek vagyunk. Feleségül vette SZABÓ MARGITOT, aki Almáson született. Csíkszeredában laknak. Margit a Székelyföld folyóirat kiadónál dolgozik. Két kislányuk született ORSOLYA és EMŐKE. Mindkettő családot alapított, most 5 unokájuk van.

Gyula nagytata, Margit nagymama, az Orsolya és az Emőke családja.

Gyula nagytata és az unokák

Az Antal család Margit mamát ünnepli

Antal Gyula, Margit a lányokkal, Orsolyával és Emőkével.

Antal Gyula, Margit, lányok, vejek, unokák Antal Emőke, András István Szabolcs, Orsolya és Bartha Imre.

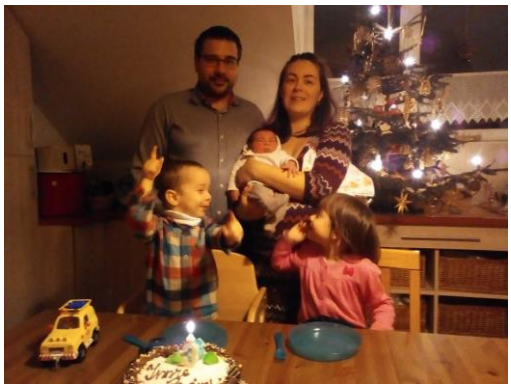
5.ANTAL ORSOLYA 1982. július 1. a férje BARTHA IMRE 1978. június 25.

6.GYEREKEK: BARTHA ILKA 2013. március 28. , BARTHA IMRE 2015. január 4.

Antal Orsolya, Emőke , a gyerekek, a két család

5.ANTAL EMŐKE 1986. november 4. a férje ANDRÁS ISTVÁN SZABOLCS 1981. augusztus 3.

6.GYEREKEK: ANDRÁS MÁTYÁS 2014. szeptember 19. ,ANDRÁS BOLDIZSÁR 2017. május 20.

Antal Emőke, Orsolya és a nagycsalád

4.ANTAL ANDRÁS 1958. november 13. a felesége FAZAKAS ILDIKÓ 1965. január 20.

DÉNES bácsi kisebbik fia ANDRÁS. Idehaza maradt a családi udvaron. A felesége is madarasi, FAZAKAS ILDIKÓ. Együtt gazdálkodtak a szülőkkel. Sok mezőgazdasági munka járt a falusi élettel. Dénes bácsi sokat méhészkedett, ezt folytatták ők, főleg ZSÓKA a kisebbik lányuk. Sok éven át innen szereztem be a mézet.

5.ANTAL IZABELLA 1984. április 12 a férje BŐJTE SÁNDOR 1981, november 19.

6.GYEREKEK: BŐJTE BORBÁLA 2010. november 19., BŐJTE ESZTER 2015. február 2. BŐJTE SÁRA 2017. május 17.

Bőjte Sándor, Izabella és Borbála.

A három kisgyerek: Borbála, Eszter és Sára

A Bőjte gyerekek

A barátnőkkel

5.ANTAL ERZSÉBET 1990. november 4. a férje BOROS TIBOR 1989. június 26.

GYEREK: ANTAL DÉNES 2018.

A méhes, és a méhes jelenlegi gazdái, akik a nagyszülők munkáját viszik tovább.

Boros Tibor és Antal Erzsébet 2017.

4.ANTAL ÁRPÁD 1962. május 28. a felesége AMBRUS IRÉN 1967. szeptember 18.

5.GYEREKEK: ANTAL EMIL 1988.december 9. , ANTAL OTTÓ ANDRÁS 1990. július 22.,

ANTAL ISTVÁN 1994. július 24.

ANTAL ÁRPÁD, szintén második unokatestvérem, ott maradt a családi ház udvarán. feleségül vette AMBRUS IRÉNT, aki szintén madarasi. Házasságukból 3 fiú született. Emil, Ottó, István.

A három fiútestvér Emil, Ottó és István. Irénke 50 éves, a férjével, fiaival és Eliza nénivel.

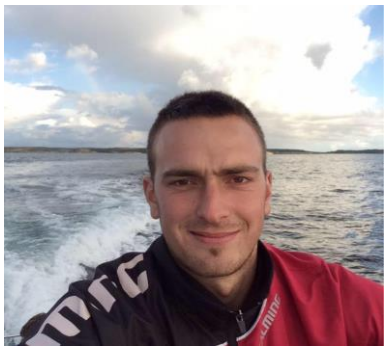

Irén 50 éves 2017.

5.ANTAL EMIL 1988. december 9.

5.ANTAL OTTO ANDRÁS 1990.július 22.

5.ANTAL ISTVÁN 1994. július 24.

Próbáltam összeszedni a rokonaimat, ide egy csokorba. Számomra nagy élményt jelentett, hogy megismertem a rokonságomat. Közel 700 fényképet sikerült összeszednem. megismertem olyan embereket, legalább így virtuálisan, akikkel soha nem találkoztam. Másokkal felújítottam a kapcsolatokat. Érdekes megfigyelésem a fényképekkel kapcsolatban,

hogy nagyon sok fiatal rokonra rá lehet ismerni, hasonlít egyik, másik elődjére. Jó dolog volt, ez a nagy munka. Így életem alkonyán ismerhettem meg valóban a négy dédszülőm történetét. Azt, hogy milyen nagy-nagy fa lett, ez a rokonságfa. Hogy 173 év hogyan terebélyesedett ki, mennyi ága, mennyi hajtása, mennyi rügyecskéje lett. Ezek a kis rügyecskék már a szépunokák a hat nemzedékből. Remélem, ha nem is minden rokont, de legtöbbjüket érdekli, hogy valóban kik is ők, milyen helyen találhatók ezen a nagy, terebélyes fán. Lehet, idővel hálásak is lesznek, hogy általam megismerhették a gyökerét is, ennek a fának.

Miután Szlovákiából, Pozsonyból Bogács Amália néni átküldött pár történetet, amit most, túl a 90-ik évén irt, és jelentetett a Vasárnap magyar folyóiratban.

Csodálatos dolog, hogy vannak emberek, akik hosszú életet élhettek meg. Ez viszont csak akkor jó, akkor érdemes, ha tiszta gondolkodás is kíséri a hosszú életet. Hát ilyen életet ért meg Bogyané Bogács Amália néni Pozsonyból. A következő két elbeszélése szülőfalujáról szól, Csíkmadarasról szól, és 93 évesen írta.

Bogya Amália: **Az igazi család**

Régóta készülök írni, de az én reszketős, eres kezeimben nem áll jól a toll, de azért remélem, el tudják olvasni a levelem, s ha érdemesnek találják, közlik is a kedvenc hetilapomban. Azzal kezdem, hogy nagyon régen hozott a gólya. Nem tévedés, akkor még a gólya hozta a babákat, egész nagy számban. Nem tudom, a kémények hogy bírták a nagy látogatottságot. Három generációs családban születtem, velünk élt a drága jó nagymama, a szülők, és mi gyerekek. Amelyik családban nincs nagymama, ott nem is tudják, milyen kincs egy jó nagyi. Mi tudtuk és nagyon szerettük, és ő is nagyon szeretett minket. A felnőttek korán keltek, a szülők kimentek ellátni az állatokat, a nagyi keltett minket, figyelt ránk, segített, hogy rendesen öltözzünk, tisztálkodjunk, közben reggeli készített a nagycsaládnak. Mikor elkészültünk, akkor le kellet ülni szépen imádkozni Közben a szülők is bejöttek, együtt reggeliztünk, aztán ki- ki ment a maga dolgára, mi, gyerekek az iskolába. Az iskolából hazaérve, dicsértessékekkel, léptünk be az ajtón, meleg lakás és meleg étel várt ránk, nem kellett kulccsal a nyakunkban járni. Ebéd után tanultunk, utána kirajzottunk, nyáron a rétre, a patakban fürödni, télen a befagyott patakon csúszkálni, korcsolyázni „márkás" korcsolyával. Disznóölés után „cseka" lábszárcsontját kötöttük a bakancs talpára, és ment a versengés, amíg a madzag bírta. Ha megkondult az estéli harang, besiettünk, együtt a család, imádkoztuk az Úrangyalát a halottakért, a szülőkért külön megtanított a mama, édesanyánk pedig a nagymamáért imádkoztatott. Aztán együtt vacsoráztunk, és kezdődött a jóízű beszélgetés, beszámoltunk, hogy mi volt az iskolában. Most a tavaszi játékok, nyári játékok. Tavasszal labdáztunk, házilag készült labdával, nem az üzletben vették nekünk, hanem rongyból varrták, és ha tönkrejátszottuk, akkor varrtak másikat. De volt szőrlabdánk is. Mikor édesapánk tisztította a szarvasmarhát, a szőrt eltette, és mi abból nagyszerű labdát készítettünk. Fogtunk egy kis kövecskét, arra raktuk apránként a szőrt, és gömbölygettük, míg szépen össze nem állt, miközben szappanos vízzel nedvesítettük. Így játszottunk, kavics és szőr volt bőven, egyik sem került pénzbe. Nyáron nagymama kijelentette, hogy ő megy kirándulni, aki akar vele tart. Hogyne akartunk volna, mikor ő közben olyan jókat tudott mesélni.

Egy szelet jó, édesanyánk sütötte kenyér a tarisznyába, és mentünk a rétre az Ördög tóhoz. Sok kömény termett ott, a szebbjét „kinyőttük”, összekötöttük kévékbe és úgy vittük haza. Felakasztottuk a kévéket a csűrben. Mikor kellőképpen megszáradtak, a száraz magot szépen kidörzsöltük, a széllel kifújattuk, és egész évre megvolt a levesbe, teába való. Másnak is jutott belőle, úgy jöttek hozzánk a rokonok, szomszédok: „Anna néni, volt már köménymagért?” A kömény szárából jó kis söprűket kötöttünk, volt mivel a kemencét kisöpörni. Patak mellett lakva jól tudtunk játszani. Por és víz volt bőven, összekevertük a kettőt, és a sarat felhordva a lábunkra, szebbnél szebb lábbeliket rajzoltunk, ami nem tetszett egyszerűen lemostuk. Ez volt ám a boldog élet. Szegények voltunk, de szeretetben éltünk. Szép gyermekkor, jöjj vissza egy szóra! Elszaladt az idő, már a csordából jöttek haza az állatok, tyű, már este van, siessünk haza, nehogy kikapjunk. A szülők elvégezték a kinti munkát, bejöttek, és az estéli harangszóval szólt nálunk az Úrangyala. Esténként a nagymama többször és elmondatta velünk a Házi áldást. Még ma is látom, hol volt berámázott ima felfüggesztve. Manapság talán sokan nem ismerik.

Amália néni „aranylakodalma” és a 60-ik házassági évfordulója.

HÁZI ÁLDÁS: Bogyané Bogács Amália

„Hol hit ott szeretet, hol szeretet ott béke, hol béke ott áldás, hol áldás, ott Isten, hol Isten, ott szükség nincsen. Milyen a gyermekszáj! Egyik nővérkém kicsit megtoldotta a Házi áldást olyanformán, hogy hol Isten, ott több gyermekre szükség nincsen. Persze megkorholták

érte. Ezt hallomásból tudom, én még csak útban voltam. Úgy mondták, hogy végül nagyon szeretett, és én voltam az ő kistestvérkéje. Messzire kerültünk egymástól, sokáig csak leveleztünk, neki is, nekem is már felnőtt gyerekeink voltak, ő még mindig úgy kezdte a leveleit, hogy Édes kis testvérkém! Nem tudta elképzelni, hogy, hogy én is felnőttem. Még azt akarom hozzátenni a Házi áldáshoz, hogy nem hallották a kérést az égiek, mert utánam még született egy baba. A tízedik volt. A nagymama és édesanyánk, húsz évig anyós és meny, de soha haragot nem láttam köztük. Nyugodjanak békében! Azt kívánom minden gyermeknek, hogy ilyen meleg fészekbe születhessen és nőjön fel! „

BEFEJEZŐ GONDOLATOK

Most éppen a karácsonyi, újévi ünnepkör alkalmával nosztalgiáztam. Milyen hamar eltelt 77 év! 1941-2018 ! Hihetetlenül gyorsan, de főleg most, az utóbbi időben. A kedvelt dal szerint „Visszanézek életemre…..! Nem is hiszem el, hogy mennyi történt ez alatt, mennyi mindenen átmentem, mennyi mindet láttam, mennyi minden megtapasztaltam! Mennyi nehézség, mennyi öröm, mennyi bánat, betegség, megújulás belefér ebbe a 77 esztendőbe. Fiatalon már öregnek nézted az 50 éveseket, a 60 , 70 éveseket már nagyon öregnek. A temetőben járva, miközben a rokonságban elhaltak síremlékét, keresztjét fényképeztem, azt láttam, hogy nagyon kevesen érték meg a 80-ik évüket. Szilveszter éjszakáján, a családommal kint voltunk az udvaron, hálát adtunk az eltelt esztendőért, és köszöntöttük az újévet. Itt a faluban hatalmas zaj, puffogtatás, tűzijáték volt. Valahogy, egy pillanatra bevillant az idő, amikor a háború alatt az erdőre menekültünk egy vizi fűrészre, 3 éves voltam, fűlöttünk repültek a német repülőgépek, lövöldöztek onnan, le még a juhokra is, amelyek éppen a domboldalon legeltek. Félelmetes volt, és az is, ahogy a szüleink rettegtek, hogy nehogy bombát dobjanak le. Most, ezen a szilveszteren talán csak a kutyák ijedeztek. Hihetetlenül megváltozott mára minden, csak éppen alig veszik észre, veszik számba az emberek. Panaszkodnak, panaszkodunk, hogy milyen nehéz az élet, milyen nehéz a megélhetés, milyen kevés a pénz! Először a magam nevében írom le, hogy mim is van most. Van központi fűtésem (falun), automata mosógépem, fürdőszobám, egy újszerű konyhám, tévém, számítógépem, szkennerem, nyomtatóm, mobil és vezetékes telefonom. Kapcsolatot tarthatok a világ minden részén élő barátaimmal, rokonaimmal. A negyvenévi munkám után nyugdíjat kapok, amiből, nagyjából meg is lehet élni. Ha szétnézek a falumban, tapasztalhatom, hogy egyre nagyobb ünnepségeket rendeznek, keresztelő, elsőáldozás, kicsengetés, bérmálás, lakodalmak, szilveszterezés. Már nem is odahaza szervezik, hanem vendéglőkben, nagyon díszes körülmények között. A karácsonyi előkészületek nagyon korán megkezdődnek. Fényárban úsznak a városok, falvak. Tele vannak az üzletek vásárlókkal. És az ünnep alkalmával rengeteg ajándék, díszes nagy karácsonyfa mindennek feldíszítve. Gazdag asztal, amit a szem száj kíván az asztalon. Nagyon sokan különböző üdülőhelyre utaznak, síparadicsomokba külföldre, persze csak, akik ezt meg is engedhetik maguknak. Szilveszterkor folytatódik minden. Ekkor is sokan elutaznak, de aki itthon marad, az is kitesz magáért. Előtte nagy bevásárlás, tanácskozás, helyfoglalás. Ami nekem még mindig furcsa, hogy a gyerekek is csoportokat szerveznek, külön szilvesztert, és persze az alkoholos ital is ott van. A felnőttek mulatsága eltart négy napot is. A faluban nagyon szép házak épültek, modern berendezés, összkomfort, közfonti fűtés, fürdő. minden családban egy vagy több

telefon, számítógép. Kevesen tartunk állatokat, de mindent meg lehet vásárolni. Mindenki szépen öltözködik. Egymással versenyeznek, hogy kinek van szebb háza, autója, háztartási gépe, még a kávéfőző is trendi, hogy manapság mondják. Ez normális dolog is lenne, ha nem lenne ez a versengés, és panaszkodás, hogy nagyon nehéz az élet, nincs pénz Mi öregek elgondolkodunk, hogy milyen is volt az élet 70 évvel ezelőtt. Mikor is volt nehéz az élet, ma vagy, a mi gyermekkorunkban, és előtte? Kezdem a saját tapasztalataimmal.

1941-ben születtem, amikor már „magyar világ" volt. Az előtte eltelt világról, életről, szüleimtől, nagyszüleimtől tudok. Jobbat remélhettek, ettől az új világtól, hiszen akkor is sok jogtól meg voltak fosztva. Egyből elég nagy változás lett. Az iskolába anyaországból érkezett több tanító, óvónő. Horthy Miklós bejövetele alkalmával, a falu apraja, nagyja székelyruhába öltözött. Fúvós zenekarral, zászlókkal vonultak az állomásra, amikor átutazott a kormányzó Madarason is. Előkerültek a székelyruhák, tánccsoportok, színjátszó csoportok alakultak. Magyarországról, Budapestről rendeltek olyan dolgokat, folyóiratokat, amitől eddig meg voltak fosztva. A tanítónők, óvónők az iskolához közeli házakban kerestek lakást. Így került a nagyszüleim házába, bérlőnek Rembann Éva, és Hallai Edit. Ők az édesanyám korosztályához tartoztak, így közeli barátságba kerültek. Édesanyám várandós volt velem, még meg sem születtem, Edit tanító néni elkért, hogy szeretne keresztanya lenni. Amikor megszülettem Budapestről rendelt babakelengyét. Két hetesen meg is kereszteltek. A két keresztanya közül egyik Edit lett. A kezdeti eufóriát kezdte leváltani a rettegés, hiszen kitört a második világháború. Érkeztek a behívók, a fiatal férfiak nagyobbik része bevonult katonának. Fiatal legények, fiatal házas emberek vonultak be. Elmenekültek a tanítók, haza Magyarországra. Utána csak egyszer hallottam a keresztanyámról, hogy eltűnt a háborúban. Édesapámnak gyerekkorában egy bábasszony kilyukasztotta a dobhártyáját egy mosatáskor, így „rokkantnak" számított. Nem hívták be, a család nagy szerencséjére. Kezdődtek a rettegéssel tele idők, azoknak a családoknak, ahol hiányoztak a férfiak. Érkeztek a frontról a hírek, hol megnyugtatók, hol tragikusak. A szomszédban lakott Gizi néni, akinek a férje harcban volt. Nem hallott híreket. Sokszor bejött hozzánk. Arra is emlékszem, hogy beszéltek a menekülésről. Utóbb tudtam meg, hogy család vonatra ült, Magyarországra, vagy még messzebb menekült. A megélhetés egyre nehezebb lett. Tapasztaltam, hogy egyre rettegetten beszéltek a mi családunkban is a menekülésről. Azt mondták, hogy közeledik a front. Persze akkor, három évesen nem értettem ennek a valódi értelmét. Azt viszont láttam, hogy egyszer édesapám kezdi elrakni a pincébe a dolgokat, ás egy vermet a kertben. Kiviszik, a varrógépet belerakják, és beleraknak még dolgokat. Egyszer csak befogták a teheneket a szekérbe, a szekérre előzetesen ennivalót, konyhaedényeket is pakoltak. Felültünk és indultunk az erdő irányába. Ott egy vízi fűrésznél megálltunk, lepakoltunk. Sándor öcsém másfél éves volt, én három. A földre tettek szalmazsákot, az volt a fekvőhely a mi családunknak, mert többen is voltunk. Öcsém éppen tipegett. Nagyon kellett, vigyázzanak ránk. Ott volt a két fejős tehén, amelyeket édesapám reggel, este megfejt. Tejünk volt. Elindulás előtt pakoltak pityókát, zöldséget, szalonnát, füstölt húst, és egy sütet kenyeret is. Valamilyen főzőkályha is volt, azon főztek. Közben közeledett a front, egyre gyakrabban jöttek a repülők, egyre gyakrabban géppuskáztak, és egyre gyakrabban estünk rémületbe. Átvettük a felnőttek rettegését. Egy alkalommal, estefelé édesapám éppen az épület előtt fejte a tehernet, néztem és hallottam, hogy egy repülőgép közeledik. Önkénytelenül kiáltottam neki: Édesapám bújjon le, mert jő a

repülő! Közben láttam, hogy a juhok esnek el a meredek domboldalon, ami éppen a másik oldalon volt. 73 év után is tisztán látom ezt az eseményt. Nem ért ide a front, csak a falun átvonuló németek okoztak némi gondot. Felrobbantottak hidakat. Az Olt hidat is, ami a mi házunk mellett volt. Megrepedtek a nemrég felépített házunk falai, betörtek az ablakok. Hazaköltöztünk. Közeledett a háború vége is. A frontról egymás után érkeztek haza a katonák, sebesültek, rokkantak. Nem mindenkinek volt ilyen szerencséje. Nagyon sokan kerültek fogságba, akikről alig érkezett hír, vagy egyáltalán semmi. Gizi néni férje, Páll Antal Sándor bácsi nem tért haza. Figyeltem, hogy különböző „házi módszerrel" akarta megtudni a híreket. Pici voltam, de láttam, hogy egy karikagyűrűt egy hajszálra függesztettek, beleeresztették egy vízzel telt nagy pohárba. Azt figyelték. Soha nem kérdeztem meg senkit, hogy ez mit is jelentett. Lényeg, hogy odaveszett. A családja később utána járt, hogy hol tűnt el. Két gyerek maradt árván, de nemcsak ők, hanem még sokan. Hát keserves évek következtek a háború után. Nincstelenség. Ahol még maradtak állatok, ott legalább hús volt. Gabona is egy ideig, amíg nem jött a „száraz esztendő". Nem lett termés, gabona, pityóka is kevés. Éheztek az emberek. A nagyobb családokból elvitték a gyerekeket olyan vidékekre, ahol nem volt szárazság. Bihar, és az ország más nyugati helyeire. Voltak, akik örökre ott is maradtak. A madarasi emberek deszkát, cserépedényeket raktak a szekerekre, elvitték mindenfele, ahol gabonát lehetett találni. Elcserélték búzára, kukoricára. Ettetek-e valaha sárgaborsó puliszkát, árpadarából puliszkát, tiszta árpakenyeret, rozskenyeret, ami tele volt anyarozzsal? Volt-e az életetekben olyan, amikor irtani kellett keményen a tetűt, a poloskát, a bolhát? Olyan, amikor ki kellett bontani a lepedőkön levő csipkéket, hogy lehessen varrni vele, akár kézen, akár varrógépen? Amikor el kellett bontani lepedőt, hogy ünnepi inget lehessen varrni? Amikor csak áhítoztál egy szem cukorkára, egy cukros süteményre? Amikor az édesanyád el kellett dugja a gyerekei elől a cukrot, kulcsra zárt szekrénybe tenni, hogy maradjon, amikor egy ünnepre kalácsot, vagy süteményt akar sütni? Amikor a kolbászt kis szeletekre vágva szétosztani egyenlő részben a gyerekek között? Amikor a bőrcipőt szerre hordták a testvérek? Jártatok-e iskolába bocskorban, székelyharisnyában? A nők szerepe abban az időben sokkal „fontosabb volt, mint manapság. Munkába jár a mai asszony. Ha szül, akkor két évig neveli a gyerekét, fizetést kap. Hogy is volt ez régebben, a szüleim idejében, a mi gyerekkorunkban? Egy családban 4,5 gyerek volt. Mihez kellett értenie, és mit kellett tennie akkor az asszonynak? Azon kívül, hogy egy ideig, vagy terhes volt, vagy szopatott. Utolsó percig ment a mezőre, látta el az állatokat, rendezte a családot. Legalább egyszer hetente kenyeret sütött, hajnalban dagasztott, reggelre kész volt friss kenyér. Tavasszal mindig lent és kendert is vetettek. Amikor ment férjhez a leány, kellett kapjon olyan földet, ami alkalmas volt kendert termeszteni. Amikor kikelt a kender, figyeltek, hogy mikor kezd virágozni, megtörtént a beporzás, akkor kinyűtték a virágos kendert. Kévékbe téve szárították. Ősszel kinyűtték a magos kendert és a lent. Kévékbe kötve megszárították, majd kicsépelték, nagy búzaszaló lepedőre tették, arra verték ki a magot. Összegyűjtötték a lenmagot, kendermagot. A lenmagot elvitték Rákosra az olajütőbe. A lenmag olajt étkezésre használták. A gyerekeknek tízórai, uzsonna volt. Egy tányérba keveset töltöttek, megsózták, ezt kenyérrel a gyerekek mártogatták. Csak a böjtben főztek vele, vagy olajozták meg vele a saláta krumplit és a káposzta cikát. Cséplés után elvitték a lent, kendert az áztató tóba. Ez is asszony feladata volt. Feltűrték a rokolyát, belemente a tóba, belehelyezték a lent, kendert, deszkát tettek rá, arra nagy köveket. Mindenki tiszteletben tartotta a tulajdont. Senki nem

vette el a másét. 2-3 hétre kiázott. Ismét bele a tóba, kiszedték. Legtöbbször pár napra ott szárították a tó partján. Mindenki tudta mennyi az övé. Máshoz nem nyúltak. Hazavitték, odahaza teljesen kiszárították, néha a meleg kemencébe is betették. Következett a vagdalás, tilolás, gerebenezés, léhelés. Külön került a finomabb szál és külön a kóc. Jött a fonás. Igyekezni kellett a téli estéken, a farsang idején a fonással, mert a böjtben már szőttek is. Már fiatalon meg kellett ismerni a szövés csínját, binját. Kellett tudni a motollálást, a fonal fehérítését, a motolláról való pontos levevést, a felvetést, a betekerést, a befogást az osztovátába, a szövés elindítását. Tisztába kellett lenni a következő kifejezésekkel „zseréb", „ige", „mejék", „öltő", „sing". A böjtben kész kellett legyen a szövés, mert jött a tavaszi munka, amikben ki kellett venni a részét. Időközben a gyapjúval is dolgozni kellett. Fésülőben fésültették, de maguk fonták meg, szőtték meg a posztót, csergét, a pokrócot és ványoltatták meg. Nagyon szorgosnak kellett lennie egy asszonynak, és ez a munka párhuzamos volt a napi tevékenységgel. Eljött a nyár. A mezőn megkezdődött a takarás, aratás, majd a betakarítás. Mindenben részt kellett venni. Hajnalban kelni, megfejni a tehenet, csordába hajtani. Ha a mezőn dolgoztak, az erdőn dolgoztak a férfi korábbal elment, asszony a gyerekekkel vitte a reggelit, legtöbbször a levest is kantáros fazékban, és vitte a gyerekeket is. Ha sok tejet fejtek, akkor sajtot, vajat is készített az asszony, ami elvittek a mezőre is. Mindenhol tartottak sertést, legtöbb helyen juhot, tehenet, ökröt, lovat, szárnyast, a mi falunkban sok libát, mert azoknak is volt „pipecsorda", reggel összegyűjtötték a libákat, estére haza hajtották. Ősszel, levágás után gondoskodni kellett a párnákba való toll megfosztásáról. Erre is télen került sor, a tollfosztó kalákákra, akár a fonókra. Ez még nem elég, mert az előkészített gyapjúfonalból megfestettek, amiből megkötötték a család részére a szvettereket, zoknikat. A férfiaknak vastagabb fonalból kötöttek, a gyerekeknek finomabból. Ha nagylány is volt a családban, akkor készült a kelengye. Csipke a lepedőkre, abroszokra, törölközőkre. Csipke abroszok, csipketerítő is készültek. Hát egyáltalán nem volt unalmas a nők, asszonyok élete. A háztartás vezetését megtanulták a szolgálás idején. Itt tanultak meg különleges ételek elkészítését. Nem volt nyugdíj, egy háztartásban több nemzedék is élt. Idős szülők is. Amíg fiatalok voltak, segítették a gyerekeiket, most megfordult a dolog. Magától érthető volt segíteni az időseket. Nos, hány mai asszony tudna eleget tenni annak, amit a nagyszülei, dédszülei végeztek?

Úgy tűnik, hogy csak dolgozni kellett. Hát nem! Akkor is megvolt az alkalom a kikapcsolódásra. Az ünnepeket akkor is megtartották. Sokkal szerényebb körülmények között, de nagyon bensőségesen. A karácsony. Emlékeimben a természet nem „tréfálkozott", télen tél volt, nyáron nyár, a tavasz és ősz is idejében érkezett. Nagyjából érvényesültek az időjósló megfigyelések. Hát a tél. „Inget rázott Erzsébet, lám a világ fehér lett." Az első hó nagyjából Erzsébet táján megérkezett. Katalinkor, Andráskor, már fehér volt a táj. Mikuláskor általában havas, hideg, ködös napok voltak. A legnagyobb voltam a családban, hamar részt vehettem az „ajándékok" vásárlásában is. Mikuláskor egy kis édesség. Azt viszont nem mindig lehetett Madarason megvásárolni. Volt egy bolt Dánfalván, az állomáson belül, a vasúton túl. Ambrus Mátyás boltja. Ő beszerezte az édességeket, hát ide küldtek engem a szüleim vásárolni. Jól felöltöztem. Akkor a kislányok szoknyában jártak, vastag „patent" harisnyát húztak. Még nem volt leányviselet a nadrág. Édesapám szabó volt, de egy ezermester székely ember, aki mindig egy kissé előbb volt, mint a kortársai. Mindig valami újat alkotott, talált, ki,

vezetett be. A faluban talán én voltam az első kislány, aki nadrágot húzott. Olyan talpalós, sínadrág volt, édesanyám szőtte, barna, házi posztóból alatta patent harisnya, hozza kötött zokni, amit letűrtem a bakancs szárára. Legtöbb kislány vastag fejkendőt viselt, de nekem édesanyám kötött „csákót"(sapkát). Téglalap alakú kötött darab volt, amit összehajtotta, akkor már négyzet lett. Ezt hátul összevarrták, a „csúcsra", a hátsó részen"bojt" került. Összesodort gyapjúszállal kötöttem meg elől. Volt egy rövid kabátom, ugyancsak abból a barna posztóból, amilyen a nadrágom készült. Kötött kesztyű, kötött sál. Így indultam Dánfalvára. Jó hideg, ködös délután volt ez. Kimérős cukorkát vettem. Kétféle is volt. Olyan „gomború bombóc", manapság drazsé, és töltött cukorka, valamilyen gyümölcsös töltelékkel. Vásároltam még „marmeládét", vágható, kimérhető gyümölcs ízet. Édesanyám sütött házi kekszet. Ezt hozta a Mikulás. Eljött Luca napja. Ez dologtiltó nap volt, amit be is tartottak az asszonyok. Fonni, kötni, varrni tiltott dolog volt, hogy ne varrják be a tyúkok fenekét, legyen sok tojás. Mentünk lucálni. Minden háznál sütöttek „lucalepényt", és főztek kukoricát. Sok gyerek házról, házra járt lucálni, de mi csak a nagyon közeli rokonokhoz mentünk el. „Dicsértessék a Jézus Krisztus! Egészséggel, üdvösségek, jó sok szerencsével töltsék el az áldott ünnepeket, kezdetitől végezetig." Kaptunk pogácsát, és főtt kukoricát. Hát akkor nem voltak olyan műanyag tasakok, mint mostanság. Volt, aki a háznál megette a cukros főtt kukoricát, volt, aki beletöltette a kis tarisznyába. Ha éppen jó hideg volt, akkor nemcsak kifolyt a cukros lé, hanem meg is fagyott, amíg hazaértek. Mi általában több időt töltöttünk a közeli rokonoknál, és ott meg is ettük a kukoricát. Közeledett karácsony. A háború után alig lehetett cukrot kapni. Karácsonyfát minden háznál raktak. „Szegény ember vízzel főz, és karóval rea ránt." szokták mondani. Az édesanyák cukorrépából főztek édességet, szirupot, majd ezt annyira besűrítették, hogy alig lehetett kavarni, akkor kenték rá egy üveglapra. Ott megkeményedett. Késsel kockákra vágták. Ezt tették fehér papírba. A papír mindkét szélét előzetesen bevagdosták. Ezt kötötték fel a fára. Édesanyám is így tett. Hátránya is volt, hiszen, a szoba meleg levegőjében elolvadt, és csepegett le. A faluban árultak pattogatott kukoricát. Ez felfűztük cérnára, ez volt az egyik fajta girland, a másik a vékony papírszeletkékből készített lánc. Alma, dió került. Diót karácsony előtt szekérről árultak a regátiak. Hai la divó! , kiabálták. De Udvarhely vidékéről is eljöttek. Vagy pénz, kértek, vagy valami élelmet. Az ajándék a karácsonyfa alatt, pár szem cukorka és hasznos, szükséges ruhadarabok. Cipő, ing, sapka, kesztyű, a kislányoknak düftin köntös. Egyszerű játék, baba, labda, sőt néha „gilics", a cipőtalpra csavarozható korcsolya is került. A ruhát a kislányoknak általában az édesanyák varrták meg, vagy úgy próba nélkül varratták meg varrónővel. Mindennek nagyon örültünk. A karácsonyfát Vízkereszt napja után, miután a pap megszentelte leszedték. Szűkösen volt a hely, főleg, ahol egy szobában éltek többen. Spórolni kellett a fával, de a petróleummal még jobban. Az csertermák volt. A Fogyasztási szövetkezetben lehetett venni. Minden liter petróleumért kellett vinni két tojást, ráadásul sort is kellett állni, a bizonyos, megnevezett napokon. Ilyenkor a gyerekeket küldték. Volt ott hancúrozás, tülekedés. Ha nagyon nem vigyáztál eltörtek a tojások, akkor mehettél haza, üres kézzel.

Minden gond, baj szegénység mellett a gyerekek megmaradtak gyereknek. A kemény tél sok mulatságot is hozott magával. Ezek voltak a szánkázások, csicsonkázások, csúszkálások. Gilicselések, vagy famihállyal, vagy vas giliccsel. Az előttünk folyó Madaras patak nagyon bővizű volt. Már Mikulásra jég volt rajta, ami vastagodott, hiszen nagyon sok

helyen voltak lékek. Nem volt vezetékes víz. A patak vizét használták mindenre. Főztek belőle, itták, mostak, az állatoknak vizet vittek be. Tiszta volt, semmit nem dobott bele soha senki. Nem volt sehol belevezetve a trágyalé. A ruhát akkor kézzel mosták. Előtte jól beáztatták, forrázták, majd a sulykot magukkal vitték és a patakban kitisztálták. Nyáron ez nem is volt probléma, de télen bizony nem is volt könnyű. Lékek voltak a jégen, amit mindig naprakészen tartottak. Ha nagyon hideg éjszaka volt, akkor ezeken a lékeken a víz „kiszajzott", kiöntött, ráfagyott a már meglévő jégre, így a jég napról, napra vastagodott. Nos, a lékek mellé térdeltek az asszonyok. A jégre az asszony tett egy deszkát, erre szőnyeget. Gumikesztyű sem volt akkor. Vitt magával egy fazékban forró vizet. Egy „habarás" a vízben, nyomban beledugta a kezét a meleg vízbe. Ha sok ruha volt, akkor valaki a családból vitt még meleg vizet. Én is tisztáltam így nagyon sokszor, hiszen csak ki kellett lépni a kapun, lehetett is rátérdelni a jégre. A gyerekeknek ez a tükörsima jég nagyon jó volt. Mostanában a gondozott hokipályákon lehet ilyen jeget találni. A Madaras patakán eltűnt a korcsolyázási lehetőség. Nagyon elapadt a víz, és alig fagy be, ha befagy is olvadozik. Mi is volt a famihály? Keményfából faragták ki. A cipők méretének megfeleltek. Az első része hajlítva volt. Középen lyukat fúrtak, két helyen is. Ezekbe fűzték be a vastag kender spárgát, és kötötték rá a bocskor, vagy a bakancs aljára. Vasgilics, az nem sok gyereknek volt. Bakancs kellett hozza. Kulccsal lehetett szabályozni, szorítani, vagy lazítani. Ha nem vigyáztál, akkor még a bakancs talpát is levehette. Na, akkor volt nemulass odahaza. Nagyon nehezen lehetett bakancsot csináltatni. Mindenek mellett, a Madaras patak, egészen estig hangos volt a gyerekek hangjától. Nem sok jármű volt, így bárhol lehetett szánkázni. Minden családban volt egy, két szánkó, de volt „korcsova" is, ami egy alacsony talpú, széles szánkó volt. lehetett szánkázni is vele, de ezt használták, ha télen a malomba vitték a gabonát, ha valamit távolabbra kellett vinni. Szánkázni is nagyszerű volt, hiszen kisebbet lehetett borulni. Rá lehetett hasalni. Több helyen voltak domboldalak. A temető dombján, a templom melletti domboldalon, két helyen is nagyon jó szánkóút volt. Kint felültél, át a Főúton, lehetett nyugodtan „szöktetni" át az úton. Nem kellett félni az autóktól. Kezdő tanítónő koromban, a 60-as években, a Templom dombján, még sokszor tartottam szánkózós tornaórát. Este sötétre kerülte haza a szánkózásból a gyerekek, pirosan, vidáman. A falu túlsó felében a Csonkaszalóra, és a Hegybe mentek a gyerekek szánkózni. Hol is van ez a vidám szokás is? Felgyorsult a gépkocsi forgalom, a Temető dombján, telesen felszámolódott a szánkózás, a Templom hegyen csak a mezei útra helyeződött át. De ki is maradt nagyjából, az a hangos, nevetős, délutáni csúszkálás, szánkázás. Mostanában, aki szánkázni akar, felmennek az erdőre. Ott még vannak ilyen helyek. A másik megoldás az, hogy a gépkocsi után kötik a szánkót, ráülnek, az autó lassan megy, húzza maga után. Készülnek ilyen célra nagyobb méretű, magasabb szánkók. A 80-as években már, nagy szerephez jutott a hoki. Akkor a mi iskolánk hokipályával rendelkezett. Itt tartották a hoki bajnokságokat. Lehetett korcsolyázni bármikor. Most már, aki korcsolyázni akar, az Karcfalvára megy a fedett pályára. A természet is tréfálkozik, illetve tréfáltatják az emberek. Össze van zavarodva minden, néha úgy tűnik, hogy kezd a feje tetejére állni a világ. 2017, a húsvéti ünnepekre nagy hó esett, mintha tél lett volna, karácsony sáros, és meleg, a Szilveszter, még itt Csíkban is hó nélkül, éppen csak fagyponton. Most, ma, amikor éppen kiegészítem a szöveget, január 7-e van. Kint melegen süt a nap, akár tavasszal. Nagyon furcsa ez nekünk, akik jól benne vagyunk az ezüst években. Csak nosztalgiázom. Eltelt az életem nagyobbik része. A szegényes, de szép gyerekkor. A

fiatalság évei. A felvételi a Csíkszeredai Vegyes Középiskolába. Ősszel a kezdés. A szekéren három szalmazsák, hárman lettünk nyolcadikosok és bentlakók is. Szép ősz volt. Vittek pityóka szedni a szomszédos falvakba. Jött négy év, mindenik kemény téllel. Hideg hálótermekkel. Befagyott a víz a mosdótálban, amit este fogtunk, hogy legyen, amibe mosakodni. Tízedikben olyan hideg tél volt, hogy összetoltuk az ágyakat, két ágyban négyen aludtunk, hogy egymást melegítsük. A tavasz, az mindig szép volt. Olyan menetrend szerint érkezett. Március elejére elolvadt a hó, jött a szép kikelet. Így érkezett 1959-ben is. Szép, meleg vakáció, ugyanilyen volt a hangulatunk, készültünk a ballagásra, megírtuk a kicsengetési kártyákat. A szép, utolsó, reményteljes vakáció véget ért. Amikor visszamentünk, jött a jeges zuhany. Letartóztatások. Öt diákot, az igazgatót, több tanárt tartóztattak le. Máglyahalált szenvedtek a kicsengetési kártyák, lefestették a már kész taglónkat. Kezdetben rémülten álltunk ezzel a hirtelen jött „jeges" zuhannyal szemben. Tisztázódott. 1956, volt az elindító. Már attól tartottunk, hogy senkit nem engednek érettségire. Eltelt izgalmakkal a tavasz. Jött a nyár, a maga melegével. Mégis vizsgázhattunk!! Ezzel elindultunk a nagybetűs életbe.

Nyáron minden vasárnap délután tánc volt a faluban. Nemcsak fiatalok, hanem az asszonyok is elmentek a táncba. Figyelték a fiatalokat. Többször volt bál, kezdetben fúvósok muzsikáltak, aztán jött a vonós zenekar. A bálokba is eljártak a házasok, az asszonyok. Éberen figyelték a csemetéjüket, kivel táncol, kivel megy ki „hűsölni", ki kíséri haza. Színdarabokat tanultak, télen az előadást bál követte. Majdnem minden névnapot megtartottak. Eljártak a komák, a rokonok kölcsönösen egymáshoz. Gyerekkoromban, a János, a Lázár, a Ferenc, a Márton, az Ignác, a Pál, az Albert, a Dénes napokat tartották meg. Ilyenkor szüleim elmentek egymáshoz. Nem úgy, mint ma, egyszerűbben. Valami sütemény, általában bor volt terítéken. Beszélgettek, viccelődtek, kártyáztak. Nem nagyon ittak annyit, hogy megrészegedtek volna. A radinákat megtartották. Két, három pár volt a keresztszülő. Egy radinás kosárral mentek a keresztelőre. Abban volt 6 kürtőskalács, egy liter ital, egy sült tyúk, vagy egy tányér fasírozott, néha bécsi szelet. A családnál volt leves, töltött káposzta. Szolid mulatságok voltak ezek is. Az elsőáldozás is egyszerűbb volt. Nem voltak ebédek. A bérmáláskor csak a szülők és bérmaszülők adtak szerre ebédet. Az ajándék is inkább szimbolikus volt. Kicsengetés alig volt, hiszen 2,3 gyerek érettségizett. 1959-ben, amikor én ballagtam, nagyon egyszerű volt. Még a szülők sem voltak ott, nemcsak nekem, hanem úgy általában. A lakodalom. Nos, akkor a hagyomány szerint tartották. Három nap is tartott, de csak házaknál. Első nap volt a kikérés, az esküvő, és a mulatság. Legtöbbször gyalogosan vonultak végig a falun, de egészen kicsi koromban volt szekeres lakodalom, ha más faluba kellett menni, de volt télen szánas lakodalom is. Minden lakodalomba radinás kosárban vittek 6 kürtőskalácsot, l liter pálinkát, egy sült tyúkot, vagy egy tányér sültet. Szokás volt előző nap odavinni a levágott házi tyúkot, vagy kakast odavinni. Ezekből főzték a finom bordás laska levest. Több fogást tettek be. Éjfélkor menyasszonytánc, ajándékszedés, kontyolás. Ezután mindenki hazament. Másnap következett a „második asztal". Folytatták töltött káposztával, hideg sülttel. Ekkor tették be a süteményeket, vágták fel a tortákat. A gyerekek csak a második nap jöttek el. Várták a süteményt és tortát. A lakodalmi gazda nagyon jól szórakoztatta a vendégeket. De volt kalácstésztából sült malac, amit feldíszítettek és nagy mókával hoztak be. Volt menyasszonylopás, volt maszkurázás és sok móka. Este mindenki

hazament. Másnap következett a „visszahívás”. Csak a közelebbiek jöttek össze a maradékra. Segítettek rendbe szedni a házat, nagyjából ekkor volt a „pernevivés”, a a leányt nem új házba vitték. Több szekér is érkezett. Három, négy. Ezekre „kirakták” a hozományt, hogy minden látható legyen. Több kosárba tették a törékeny edényeket, tárgyakat. Ezeket két-két asszony vitte a szekerek után. A leghosszabb utat választottak, közben hangosan hujjogattak. Segítették berendezni az újpár lakását. Ekkor ért véget a lakodalom. Ivásra használt helyiségek a kocsmák voltak. Nem nagyon voltak nagy ivászatok. Borból is egy pohárral kértek, pálinkából fél decit. Nagyon szűkös volt a pénz. nem lehetett csak úgy szórni. Asszonyok, fiatal legények, lányok nem jártak italozni. A legény is csak akkor, amikor az első szekér fát elhozta az erdőről, vagy először vitt ganyét, trágyát a mezőre. Akkor kezdhetett udvarolni is. Az akkori élet sem volt egyszerű, nem volt semmivel könnyebb, mint napjainkban. Egyszerűbben éltek, de nagy volt az összetartás, az egymás segítése, az idősek tisztelete. Egy udvarén néha három nemzedék is élt. Az unokák megtanulták tisztelni az idősöket. Nem voltak egyáltalán öregotthonok. Amikor a leány férjhez ment, már tudta, hogy mi az, amit bevállalt, ha idősek is éltek velük. A rokonság, a komaság gyakran jött össze kalákába. Voltak fahordó kalákák, voltak építő kalákák, ganyéhordó kalákák. Cséplés kalákában, fonókalákák, tollfosztó kalákák. Nem volt nagy gond az ellátás, hiszen egyfajta ételt szolgáltak fel, mellé palacsintát, vagy fánkot. Valahogy, olyan csendes volt az a régi világ, de meghitt, békés. Ami ezt a békés életet megzavarta, az a székely virtus. Néha a táncokban, bálokban nagyon elszabadultak az indulatok. Vélt, vagy valós sérelmek, kis dolgok egy leány miatti féltékenység. Előkerültek a bicskák. Két részre szakadt a múlató fiatalság. Megszórták egymást. Aztán választották a verekedőket. Megszakították a táncokat, vagy le is állították. Volt halálos verekedés is, amikor az első szúrás szívet talált el. Népes volt akkor a falunk. Sok gyerek született. Az édesapám korosztályában 135 gyerek született. Utána 100-nől kevesebb, mára már 20 körüli a szaporulat. Hát fogyogatunk. Nagy örömünkre elég sok lett a három gyerekes család, de növekedett az egykék száma is. Nem kell semmi külső hatás. Önmagunk alatt vágjuk a fát. És a másik, régebben a 25 éves leány már vénlány volt, manapság 30 év körül mennek férjhez, azután születnek a gyerekek, illetve az egyetlen gyerek. Mikor volt nehezebb az élet, régebben, vagy napjainkban? Mikor volt nehezebb a nőknek, asszonyoknak? Mikor a legmegfelelőbb, a legalkalmasabb a családalapítás? 30 év előtt, amikor még lehetséges, hogy megéred, hogy nagymama is légy, vagy 30 év után, amikor a gyereked majd érettségizni fog, és nagymamának néznek? Ezt mindeni saját maga döntheti el. Mindenképpen én annak örülök, hogy 21 évesen anya lettem, 45 évesen nagymama. Ez az akkori időben még természetes volt. Most örülhetek a három unokámnak.

UTÓSZÓ

Írásomat, a rokonaim életét a 19-ik század történéseivel kezdtem. A legidősebb dédszülőm 1844-ben született, ezelőtt éppen 173 évvel. A hetedik nemzedékhez tartoznak azok a gyerekek, akik most születtek, vagy születnek. Most 2017-et írunk és a 21-ik

században élünk. Nagyot változott minden, olyan világban élünk. amikor minden napról napra átalakul, átrendeződik. Dédszüleink életére a sok gyerek volt a jellemző, viszont a sok járvány, a két háború nagyon megtizedelte az embereket. Akkoriban még tisztelték a természetet, óvták, védték. Mára mintha ezt elfelejtette volna az emberek egy része. Már arra van szükség, hogy harcoljunk a környezetünk, a természet megvédéséért. Az életmód is nagy változásokon ment át, és nem az emberek javára. Arra van szükség, hogy felemeljük szavunkat a természet megőrzésére, az egészséges életmódra. Szerintem még nem mindenki fogta fel a veszélyeket, amelyekkel önmagunkat tesszük tönkre. A Bogya Amália néni írásában a Házi áldásról ír. A kis fali képről, ahol a hitről, reményről, a szeretetről olvashatunk. A ma embere miből merítheti mindezt a tanácsot? Elődei adták a hitét, a családja, a környezete a szeretetet, ő maga építi fel a reményt, ami utódaiban beteljesül. Élőket és holtakat átívelő tehát ez a hagyomány, amely segíti az ember boldogságának kiteljesedését.

A ma élő emberek vitalitása a múltban gyökerezik. Szüleitől kapta életét, anyanyelvét, nagyszüleitől a bölcsességet, a hagyománytiszteletet. Mindezek ellenére úgy tűnik, hogy a generációk egyre inkább távolodnak el egymástól. A kapcsolatrendszerek is sérülékenyek. Nem nagyon tudunk ellenállni a külső hatásoktól. Így az ember inkább bezárkózik, elmagányosodik. Valamilyen kiútra lenne szükség, hogy talpon maradhasson, vagy talpra álljon, ha már szükséges.

Vannak szellemi örökségeink, szép tárgyi hagyatékok. Azok a fiatalok, azok az emberek, akik ápolják a szellemi, tárgyi örökségeket, akik tisztelik őseiket, elődeiket, gyökereiket, azok sokkal könnyebben beilleszkednek a mai világba. Ha eltépik a gyökereket, még a fák is kiszáradnak, kipusztulnak. Az emberek is magukra maradnak gyökerek nélkül. Ez viszont nagyon sok bajt is hoz magával. Nem véletlen, hogy az emberi társadalom legősibb intézményei a vérségi és házassági kapcsolatokat magába foglaló *nemzetség, familia, család.* Célom volt a vérségi kapcsolatok bemutatása majdnem két évszázad keretén belül. Saját magamnak is szükségem volt erre, kikeresni a gyökereket. Bármennyire is igyekeztem, nem sikerült mindent belefoglalnom a családtörténetembe. A dédapák ágán indultam el, értem el a hetedik nemzetségig. A dédmamák bemutatásakor, még hiányosságaim vannak. Egyelőre nem kaptam elég adatot. Célomnak tartom, hogy a dédmamáim rokonait is felkutassam, hiszen adatokat kell keresnem a BARTÓ, A DOBONDI, A MÁTÉ, ÖRDÖG, BÁLINT, egy másik ANTAL névrokon családokat.

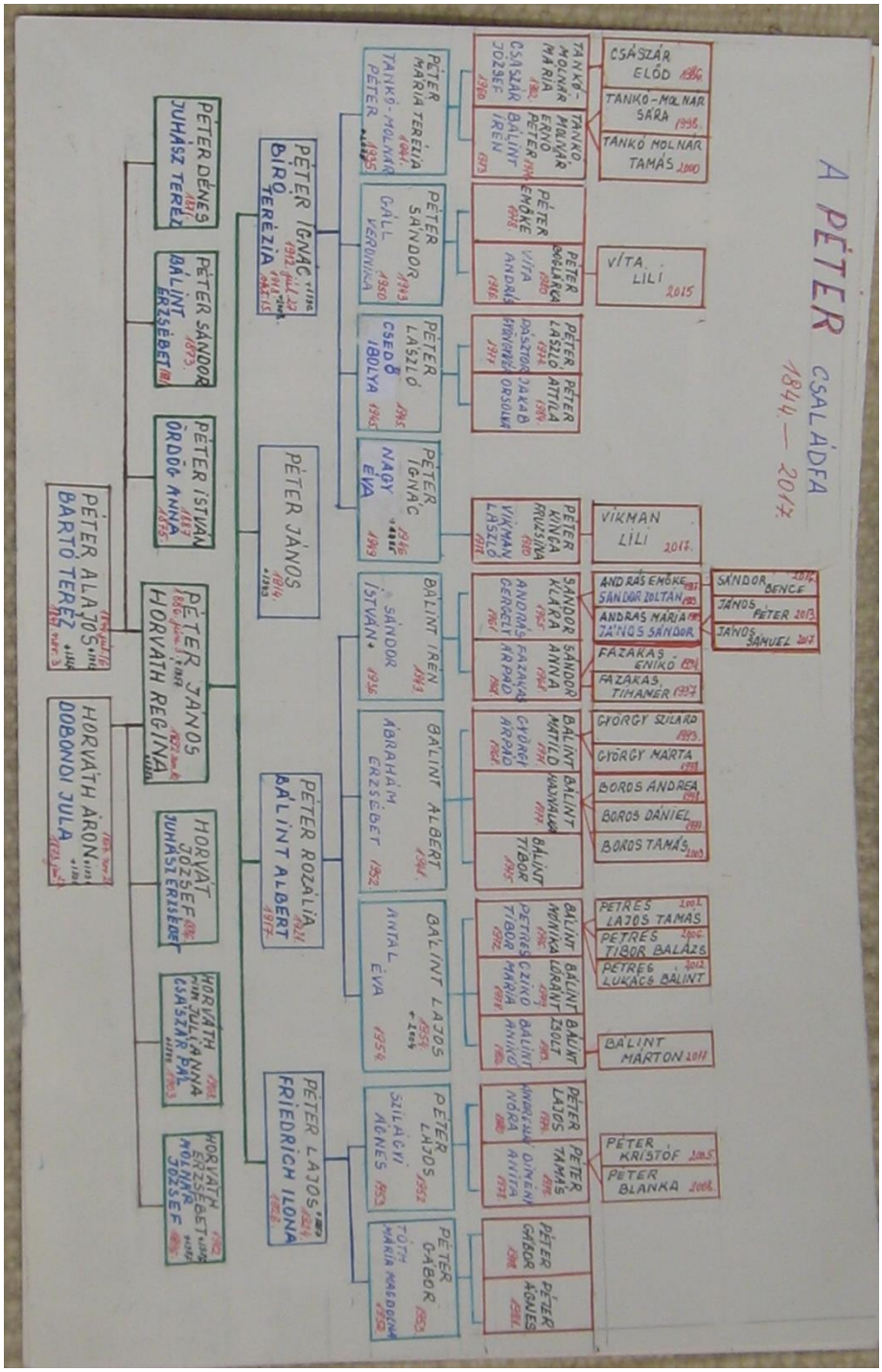
Azt merem remélni, hogy a rokonaim közül sokan örülni fognak ennek a CSALÁDTÖRTÉNETNEK, esetleg erőt, hitet adnak abban, hogy más is tegyen valamit az értékek mentése érdekében.

KÖSZÖNET AZ ADATKÖZLŐKNEK, A FÉNYKÉP GYŰJTŐKNEK

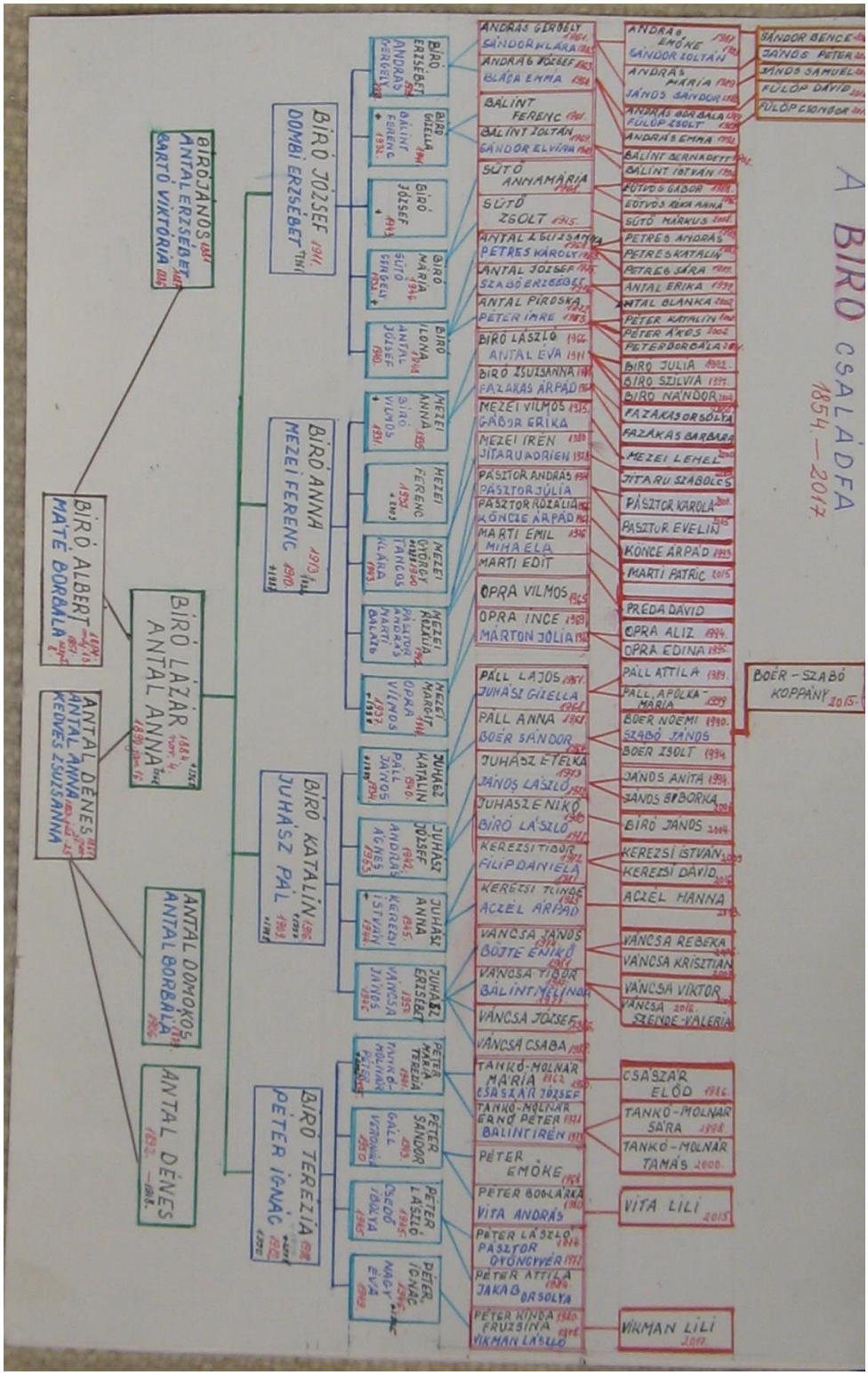
Nagyon sokat segített Balázs Dénes plébános úr, hogy rendelkezésemre bocsátotta a Családnyilvántartót, és köszönet elsőként Bogya Amália néninek, Kopacz Mezei Rozáliának, Kosz Császár Gizellának, Bálint Antal Évának, Fülöp Császár Máriának, Jére Antal Máriának, Péter Blága Rozáliának, Balázs Péter Rozáliának, Sándor Bálint Irénnek, János Bíró Ilonának, Péter Andrásnak a sok fényképért, az interneten keresztül Bartha Antal Orsolyának, Páll Juhász Katalinnak,

MELLÉKLET: CSALÁDFÁK

PÉTER JÁNOS ÉS HORVÁT REGINA LESZÁRMAZOTTAI

BIRÓ LÁZÁR ÉS ANTAL ANNA LESZÁRMAZOTTAI

A TANKÓ MOLNÁR CSALÁD családfája Gyimesközéplok

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó 4

Ők voltak a dédszüleim 7

Saját érzéseim 12

A Péter dédszülők 14

Péter Dénes 14

Péter Sándor 21

Péter Erzsébet 21

Péter Mátyás 21

Péter János 21

Péter István 22

Péter Anna 23

Péter Áron 24

Péter József 24

Péter Rozália 25

Balázs Attila 25

Balázs Aranka 25

Péter Erzsébet 26

Péter Félix 26

Péter Sándor 26

Péter Félix 26

Péter László 27

Péter Mária 27

A Péter nagyszüleim 28

A Horvát dédszüleim 34

Horvát Regina 35

Horvát József 35

Horvát Julianna 35

Horvát Erzsébet 36

A Bíró dédszülők 36

Bíró János 37

Bíró Károly 37

Bíró Erzsébet 38

Bíró Margit 39

Péter László 39

Bíró Károly 39

Bíró Ilona 4o

János Mária 4o

János Tibor 41

Ifj János József 42

Bíró Erzsébet 43

Bíró Jenő 43

A Bíró nagyszüleim 44

Az Antal dédszüleim 47

Antal Dénes 47

Antal Anna 48

Antal Domokos 48

Antal József 48

Antal Dénes 49

Antal Domokos 51

Szüleim 54

Péter Ignác 54

Péter Rozália 62

Péter Lajos 63

Horvát József 67

Bíró József 69

Bíró Anna 7o

Bíró Katalin 73

Saját családom 74

Tankó Molnár Mária 95

Tankó Molnár Ernő Péter 97

Péter Sándor 101

Péter Boglárka 103

Péter Emőke 104

Péter László 105

ifj. Péter László

Péter Attila 108

Péter Ignác 109ű

Péter Kinga Fruzsina 112

Bálint Irén 114

Sándor Klára 116

András Emőke 117

András Mária 118

Sándor Anna 119

Bálint Albert 120

Bálint Matild 121

Bálint Hajnalka 121

Bálint Tibor 122

Bálint Lajos 122

Bálint Lóránd 130

Bálint Mónika 131

Bálint Zsolt 133

Péter Lájos 134

ifj Péter Lajos 136

Péter Tamás 136

Péter Gábor 137

ifj. Péter Gábor 139

Péter Ágnes 139

Horvát Anna 139

Mezei Rozália 142

Kopacz Csilla Katalin 144

Kopacz László 145

Mezei Ernő 146

Mezei Ibolya 147

Mezei Sarolta 147

Mezei Etelka 147

Mayer Róbert 148

Mayer Kinga 149

Horvát Margit 150

Horvát Julianna 151

Császár András 153

Császár László 154

Császár Mária 155

Császár Gizella 156

Kosz Zsófia 158

Kosz János 159

Császár Margit 160

Horvát Erzsébet 161

Molnár Pál 162

Molnár Gizella 162

Molnár Lajos 163

Molnár Ágnes 164

Molnár Márta 166

Molnár Éva 166

Bíró Erzsébet 166

András Gergely 167

András József 168

Bíró Gizella 170

Bálint Zoltán 171

Bálint Ferenc 172

Bíró Mária 172

Sütő Annamária 172

Sütő Zsolt 173

Antal Zsuzsanna Borbála 174

Antal Piroska 175

Antal József 175

Mezei Anna 176

Bíró László 178

Bíró Zsuzsanna 180

Meze Ferenc 181

Mezei György 181

Mezei Irén 182

Mezei Vilmos 182

Mezei Rozália 183

Mezei Margit 185

Opra Ince 186

Juhász Katalin 187

Páll Lajos 188

Páll Anna 189

Boér Noémi 189

Boér Zsolt 190

Juhász József 190

Juhász Etelka 190

Juhász Enikő 191

Juhász Anna 191

Juhász Erzsébet 193

Váncsa Tibor 194

Váncsa János 195

Váncsa József 195

Váncsa Csaba 196

Antal Mária 196

Antal Erzsébet 197

Antal Anikó 197

Antal Gyula 198

Antal Orsolya 199

Antal Emőke 200

Antal András 200

Antal Izabella 200

Antal Erzsébet 201

Antal Árpád 202

Antal Emil 202

Antal András Ottó 203

Antal István 203

Bogya Amália: Az igazi család 204

Befejező gondolatok 205

A Péter családfa 214

A Bíró családfa 215

A Tankó Molnár családfa 216